

PĒTNIECISKAIS DARBS

**“Civilās aizsardzības sistēmas attīstība Latvijā
no 20.gs. 30.gadiem līdz mūsdienām”**

Sagatavoja:
Latvijas Ugunsdzēsības muzeja
Ugunsdzēsības attīstības izpētes un izglītojošā
darba nodaļas vecākā speciāliste Ilga Pastare

Rīga
2022

Ievads

Civilā aizsardzība kā valsts aizsardzības sistēmas sastāvdaļa attīstības gaitā pilnveidojusies, sākot no 1934.gadā Latvijā ieviestās vietējās pasīvās pretgaisa aizsardzības sistēmas līdz mūsdienām. 1956. gadā vietējo pasīvās pretgaisa aizsardzību iekļāva valsts aizsardzības sistēmā. 1961.gadā šo sistēmu transformēja par civilo aizsardzību, uzdodot aizsargāt iedzīvotājus un tautsaimniecību kara apstākļos, kā arī miera laika katastrofu gadījumā. Pēc Černobiļas atomelektrostacijas avārijas, Ukrainā, zemestrīces Armēnijā un citām postošām katastrofām par civilās aizsardzības galveno prioritāti noteica gatavību likvidēt miera laika avāriju un katastrofu sekas.

Pēc neatkarības atjaunošanas Latvijā civilās aizsardzības sistēma ir reorganizēta, ņemot vērā konkrētus vietējos apstākļus un iespējamus apdraudējumus.

Pētnieciskais darbs sniedz liecību par to, cik liela uzmanība 20 gs. 30-80-tajos gados tika veltīta valsts aizsardzības spēju nostiprināšanai pretinieka pēkšņa kodoluzbrukuma gadījumā, kā arī iepazīstināt ar civilās aizsardzības sistēmu, kāda tā ir šodien...

I daļa

Saturs

Ievads

Ženēvas konvencija

1.1. Civilās aizsardzības izveide Latvijā

Pasīvā pretgaisa aizsardzība Latvijā

Vadošo darbinieku izglītošana

Iedzīvotāju kolektīvā aizsardzība

Iedzīvotāju individuālā aizsardzība

Pasīvās gaisa aizsardzības manevri Pirmās neatkarīgās Latvijas laikā

Vietējā pretgaisa aizsardzība padomju okupācijas laikā 1940.-1941.g.g.

Pasīvā pretgaisa aizsardzība vācu okupācijas laikā 1942.-1944.g.g.

Pēc Otrā pasaules kara

Vietējā pretgaisa aizsardzība no 1945. līdz 1960.gadam

Osoaviachima - *Aizsardzības, aviācijas un ķīmiskās aizsardzības attīstības veicināšanas biedrības* (vēlāk DOSARM) iesaistīšana iedzīvotāju izglītošanā un Latvijas PSR teritorijas atminēšanas darbos

Iedzīvotāju izglītošana un apmācība pretgaisa aizsardzībai 1950.gados

Spēcīga sanitārā kopa — katras Sarkanā Krusta organizācijas lepnums!

Vietējās pasīvās gaisa aizsardzības inženiertehnisko pasākumu realizācija 1948.-1960.g.g.

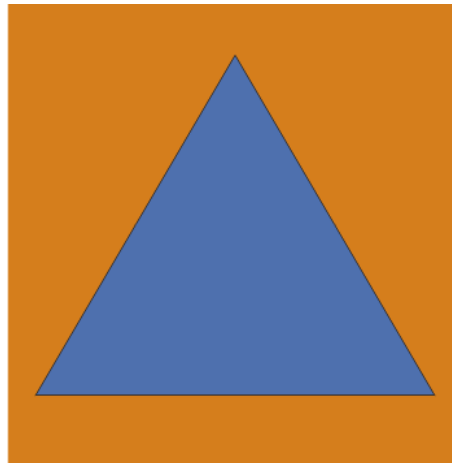
Ženēvas konvencija

1864.gada 22.augustā 12 valstis parakstīja pirmo Ženēvas Konvenciju par palīdzības sniegšanu bruņotos konfliktos cietušajiem. 1867.gadā Ženēvas konvencijai pievienojās arī Krievija, kuras sastāvā tolaik atradās Latvija.

Otrais Pasaules karš, kurā dzīvību zaudēja daudzi miljoni cilvēku, apliecināja nepieciešamību aizsargāt civiliedzīvotājus, tāpēc daudzu valstu pārstāvji 1947.gada aprīlī pulcējās Ženēvā, lai izstrādātu šo jautājumu regulējošu konvenciju.

Pēc vairākiem sagatavošanas posmiem, 1949.gada 12.augustā Diplomātiskajā konferencē Ženēvā, pieņēma IV Ženēvas Konvenciju par civilpersonu aizsardzību kara laikā, kas stājās spēkā 1950.gada 21.oktobrī. Konvencija noteic sevišķu aizsardzību civiliedzīvotājiem, sievietēm un bērniem, kā arī aizliedz bezmērķīgu personiskā īpašuma, sabiedrisko, kooperatīvo organizāciju un valsts īpašuma iznīcināšanu.

Ar Konvencijas I protokola 66.panta 4.paragrāfu apstiprināta starptautiskā civilās aizsardzības atšķirības zīme - zils vienādsānu trīsstūris uz oranža pamata.

Ženēvas Konvenciju ratificējušas 195 valstis.

Starptautiskās civilās aizsardzības organizācijas (ICDO) Ģenerālā asambleja ar 1990.gadā 18.decembra lēmumu pasludināja 1.martu par Pasaules Civilās aizsardzības dienu.

Latvijas Republika Ženēvas Konvencijai pievienojās 1991.gada 20.novembrī.

Pasīvā pretgaisa aizsardzība Latvijā

Pēc Pirmā Pasaules kara beigām un Latvijas valstiskās neatkarības iegūšanas galvenie uzdevumi bija valsts vadības struktūru izveide, normatīvitiesiskās bāzes izstrāde, dažādu normatīvo dokumentu sagatavošana, ņemot vērā citu valstu pieredzi. Tika dibināti diplomātiskie, ekonomiskie un citi sakari ar citām valstīm.

Tai pašā laikā, jau 30 – tajos gados, veidojās sarežģītas attiecības dažu Eiropas valstu vidū ar dažādām teritoriālām pretenzijām, kas bieži radīja saspringumu attiecīgu valstu starpā. Sākās nelieli starpvalstu konflikti ar ieroču pielietošanu un citu teritoriju iekarošanu.

Ņemot vērā tālāku ieroču modernizāciju, aviācijas attīstību un tās plašāku pielietošanu kara darbības gaitā, kā arī atceroties Pirmā Pasaules kara laikā pielietoto indīgo vielu upurus, arī Latvijā tika pievērsta uzmanība iedzīvotāju aizsardzībai pret iespējamiem aviācijas uzbrukumiem ar indīgo vielu pielietošanu. Bija skaidrs, ka aviācijas uzlidojumi kara gadījumā būs viens no bīstamākajiem uzbrukuma veidiem, kas skars ne tikai armiju, bet arī civiliedzīvotājus, tāpēc tika nolemts apmācīt iedzīvotājus, lai samazinātu iespējamo upuru skaitu.

Vēstures avotos minēts, ka 1934.gada martā, Latvijā pirmo reizi Zemkopības ministrijas veterinārā pārvalde, sadarbībā ar kara resora attiecīgiem speciālistiem un universitātes mācības spēkiem rīkoja triju dienu Pretgāzu aizsardzības kursus trijās maiņās civiliem veterinārārstiem un feldšeriem, apmācot, kā aizsargāt plašākos apmēros zirgus, govus un citus mājkustoņus lauku sētās no kaujas gāzēm varbūtējā kara gadījumā. Toreiz pretgāzu aizsardzība bija maz popularizēta.

Pēc Latvijas Valsts prezidenta K.Ulmaņa 1934.gada 15.maija apvērsuma tika pieņemts lēmums, ka pasīvās gaisa aizsardzības mācībās jāapgūst iemaņas, noderīgas ne tikai kara laika apstākļos, bet arī ikdienišķās situācijās, lai pasargātu pilsoņu dzīvību, veselību un mantu miera apstākļos.

Pasīvās gaisa aizsardzības organizāciju Latvijā sākumā plānoja Armijas štāba Operatīvā daļa, vēlāk Artilērijas inspektora štābs.

1934.gada 20.oktobrī pieņēma likumu par pasīvo gaisa aizsardzību pret uzbrukumiem no gaisa.

Likumā galvenā uzmanība bija pievērsta aizsardzībai kara laikā, tās teorētisko nodrošināšanu uzticēja Kara ministrijai, bet praktisko realizāciju – Iekšlietu ministrijai.

Likums par pasīvo aizsardzību pret uzbrukumiem no gaisa.

1. Zaudējumu samazināšanai starp iedzīvotājiem no ienaidnieka gaisa uzbrukumiem un šādu uzbrukumu sekū likvidēšanai valstī organizējama pasīvā aizsardzība pret uzbrukumiem no gaisa.

2. Pasīvā aizsardzībā ietilpst:

- 1) noorganizēt gaisa novērošanu, traucējumus un maskošanu;
- 2) ierīkot drošas telpas pret gāzēm un bumbām;
- 3) noorganizēt palīdzību cietušiem.

3. Iepriekšējā (2.) pantā minētās aizsardzības noorganizēšanai un izpildīšanai Kara un Iekšlietu ministrijas, sazinā ar Satiksmes ministriju, izstrādā aizsardzības plānu, kuŗu apstiprina Ministru kabinets.

4. Pasīvās aizsardzības plāna izvešana dzīvē piekrīt Iekšlietu ministrijai, bet dzelzceļu teritorijā — Satiksmes ministrijai. Līdzekļus šīm vajadzībām dod:

- 1) valsts iestāžu un uzņēmumu aizsardzībai — attiecīgās ministrijas;
- 2) pašvaldības iestāžu un uzņēmumu, kā arī iedzīvotāju aizsardzībai — vietējās pašvaldības;
- 3) privāto rūpniecības un pārējo uzņēmumu aizsardzībai — šo uzņēmumu īpašnieki.

5. Kara ministrijas norādītās pilsētās un bieži apdzīvotās vietās valsts, pašvaldību, sabiedrisko un rūpniecības iestāžu dienesta un dzīvojamās ēkas aizsardzībai pret gaisa uzbrukumiem jāierīko drošas telpas.

Privātos dzīvojamos namos, sākot ar 25 istabām, namsaimniekiem jāierīko pret gāzēm drošas telpas.

Jaunbūvēs pret gaisa uzbrukumiem un gāzēm drošas telpas jāparedz jau pie būvplānu anstiprināšanas. Kara ministrija sazinā ar Iekšlietu ministriju var noteikt pilsētu daļas un atsevišķas ēkas, uz kuŗām šie noteikumi neattiecas.

6. Pasīvās aizsardzības plāna izvešanu dzīvē pārbauda Kara ministrija.

Rīgā, 1934. g. 20. oktobrī.

Valsts prezidents A. Kviēsis.

1935.gadā armijā nodibināja Pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieka posteni, pasīvās gaisa aizsardzības dienestu pakļaujot gaisa aizsardzības priekšniekam, šajā amatā iecēla pulkvedi Jāni Ozolu.

Jaunpaaugstinātais pasīvās gaisa
aizsardzības priekšnieks L. k. o.
k. pulkvedis Jānis Ozols,

1936.gada maijā Ministru kabinets apstiprināja Valsts pasīvās gaisa aizsardzības plānu, kurā bija noteikti attiecīgi uzdevumi un to izpildes secība.

Pasīvās gaisa aizsardzības orgānu sadarbību valsts mērogā nodrošināja Kara ministrija, kas arī izdeva vadošās instrukcijas un noteikumus pasīvai aizsardzībai.

Saskaņā ar pasīvās gaisa aizsardzības plānu Latvija bija sadalīta rajonos, arī katrai pilsētai piešķirot atsevišķu rajona statusu. Rajonu priekšniekiem bija uzdots izstrādāt un pildīt sava rajona Pasīvās gaisa aizsardzības plānu.

Valsts pasīvās gaisa aizsardzības plāns noteica, ka vispirms pret uzbrukumiem no gaisa jānodrošina vairāk apdraudēti rajoni un objekti galvaspilsētā un apriņķu pilsētās un tikai pēc tam aizsardzība pakāpeniski jāievieš pārējās pilsētās un ciemos.

Pasīvās gaisa aizsardzības galvenie uzdevumi bija brīdināt iedzīvotājus par ienaidnieka aviācijas uzlidojumiem, nodrošināt apdzīvotu vietu un objektu

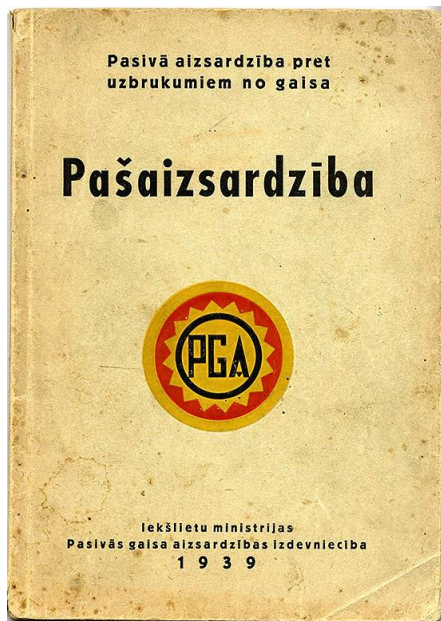
apgaismojuma maskēšanu tumsā, ierīkot patvertnes, veikt glābšanas darbus, uzturēt kārtību, izveidot medicīniskās palīdzības punktus, sniegt sanitāro palīdzību, veikt degazēšanas darbus, konstatēt un likvidēt ugunsgrēkus, novērst tehnisko ierīču un komunikāciju bojājumus u.c.. Bija noorganizēts novērotāju tīkls visā valstī, kas daļēji darbojās jau miera laikā. Ziņojumus nodeva telefoniski. Bija pieņemts īpašs kods. To pieteicot, telefona iestādes nebrīvajās līnijās pārtrauca sarunas un deva savienojumu ar Armijas štāba telefona centrāli. Bija izstrādāta arī trauksmju izziņošanas sistēma.

Pasīvā gaisa aizsardzība bija pakļauta Iekšlietu ministrijai.

Pasīvās aizsardzības organizācijā ietilpa vairāki dienesti, kuriem bija noteikti attiecīgi uzdevumi:

- *Novērošanas trauksmes dienestam* bija uzdots apkalpot novērošanas un trauksņa posteņus un pildīt sakarnieku dienestu;
- *Kārtības dienestam* pārraudzīt gaismas izdzēšanu; apsargāt atstātās mantas un dzīvokļus; ierobežot saindētos rajonus; novērst paniku un regulēt patvertņu izmantošanas kārtību;
- *Sanitārās palīdzības dienestam* sniegt pirmo palīdzību cietušajiem; nogādāt cietušos tālākai ārstēšanai; nogādāt drošībā pamestus bērnus un slimniekus; pārbaudīt saindētā rajonā esošos pārtikas krājumus un ūdeni un dezinficēt saindētos apģērbus un veļu;
- *Degazācijas dienestam* izlūkot un noteikt saindēto rajonu robežas; veikt degazāciju saindētā apvidū, dzīvokļos un citās telpās; iznīcināt saindētos pārtikas krājumus; novākt un iznīcināt neizsprāgušo munīciju; pārraudzīt kārtību patvertnēs; noņemt un nosūtīt izmēģināšanai ķīmisko kaujas vielu paraugus;
- *Ugunsdzēsēju dienestam* - apdzēst ugunsgrēkus; novākt drupas un atjaunot satiksmi; atbrīvot aizsprostotās ēkas un patvertnes;
- *Tehniskās palīdzības dienestam* novērst bojājumus ūdens, elektrības, gāzes un kanalizācijas tīklā; dod vajadzīgo darba spēku dažādu tehnisko bojājumu novēršanai;
- *Apgādes dienestam* pārzināt pasīvās aizsardzības mantu un materiālu iegādi un piegādi; sniegt palīdzību bezpajumtniekiem un bez pārtikas palikušiem iedzīvotājiem; pārzināt un sadalīt papildu darba spēku un transporta līdzekļus.

Katra pilsoņa pienākums bija sekmēt valsts pasīvo gaisa aizsardzību, ja ne tieši piedaloties pasīvās aizsardzības darbā, tad katrā ziņā sagatavojoties personīgai aizsardzībai (pašaizsardzībai).

II Pašaizsardzības pamati.

1. Vispārējie aizrādījumi.

Pašaizsardzība pamatojas uz:

- vietējo apstākļu pareizu izmantošanu uzbrukuma iedarbības mazināšanai,
- technisko un gadījuma aizsardzības līdzekļu pareizu un savlaicīgu lietošanu.

Apskatot lidotāju uzbrukuma iespējas, redzējām, ka nomesto bumbu iedarbība ir dažāda, kuras pareiza novērtēšana arī dod norādījumus, kā vislabāk izmantot vietējos apstākļus, lai mazāk ciestu no uzbrukuma (15. zīm.).

Sevišķi ķīmiskā uzbrukuma sekmes ir lielā mērā atkarīgas no apvidus un meteo apstākļiem, kuru pareiza novērtēšana jūtami atvieglinās aizsargāšanos.

Nepareizi.

Pareizi.

15. Aizsardzība pret šķēpeņu iedarbību.

3

33

Fragmenti no grāmatas "Pašaizsardzība", 1939.g.

Valsts un pašvaldību iestādēm bija uzdots pasīvai aizsardzībai pret gaisa uzbrukumiem sagatavot valsts ierēdņus un pašvaldību darbiniekus, par augstāko mācību iestāžu audzēkņu sagatavošanu pasīvās aizsardzības dienestam savā nozarē rūpējas mācību iestāde, paredzot katrai specialitātei piemērotu kursu. Kursu programmas izstrādāja mācību iestādes saziņā ar Kara ministriju. Par skolu jaunatnes sagatavošanu paš aizsardzībai pret gaisa uzbrukumiem bija uzdots rūpēties Izglītības ministrijai. Apmācības noteikumus izdeva Izglītības ministrija saziņā ar Kara ministriju.

Iedzīvotāju apmācībai paš aizsardzībai pret gaisa uzbrukumiem rīkoja kursus, priekšlasījumus u. tml., par kuru sarīkošanu rūpējās rajona pasīvās aizsardzības priekšnieks, kas arī paredzēja šim nolūkam vajadzīgo budžetu. Publiski priekšlasījumi pasīvās aizsardzības rajona robežās bija atļaujami tikai saziņā ar vietējo rajona pasīvās aizsardzības priekšnieku.

Praktiskos vingrinājumu un demonstrācijas veica pēc īpaši izstrādāta plāna, ko apstiprināja Armijas komandieris.

Civiliedzīvotāju pasīvās gaisa aizsardzības ugunsdzēsības komanda.

Jau pašā sākumā Kara ministrija noteica, ka mācības vispirms jāorganizē Rīgā, kur ir vislielākais iedzīvotāju blīvums un tikai pēc tam aprīņķu pilsētās.

Vadošo darbinieku izglītošana

Ar iekšlietu ministra V.Gulbja rīkojumu 1936.gada 15.oktobrī Aizsargu namā sāka darboties pasīvās gaisa aizsardzības skola. Tā bija pirmā šāda veida skola Baltijas valstīs.

Saskaņā ar pasīvās gaisa aizsardzības plānu, par skolas priekšnieku nozīmēja pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieku - policijas inspektoru J.Ķīseli. Skolas pārziņa pienākumus bija uzdots pildīt iekšlietu ministrijas pretķīmiskās aizsardzības pārzinim inženierim V.Osītim. Par skolas lektoriem apstiprināja pulkvedi Ed. Ozolu, pulkvežleitnantu K.Dušultu, inženieri A.Bučinski, doc. Maizīti, brandmeistaru Eduardu Lapovicu un Dr. Brūveri.

Pasīvās gaisa aizsardzības skolas apmācības bija paredzētas divu nedēļu ilgus kursus, kas atkārtojās katru mēnesi. Skola teorētiski un praktiski sagatavoja valsts un pašvaldību iestāžu, uzņēmumu, autonomo iestāžu u.c. vadošo personālu pasīvai gaisa aizsardzībai.

Skolas pirmos divnedēļu kursus apmeklēja dzelzceļnieki, aizsargi un policijas darbinieki.

Līdz 1938.gadam skolu bija pabeiguši 765 instruktori, kas savās darba vietās bija apmācījuši 17 000 valsts un pašvaldību darbinieku.

Vēlāk šādus kursus atklāja citās Latvijas pilsētās.

Pasīvas gaisa aizsardzības apmācība Liepājā. Kursu dalībnieki pie galda, uz kura izvietoti aizsardzības līdzekļi pret gāzu uzbrukumiem, 1937.gada oktobris.

Iedzīvotāju izglītošanai rīkoja arī pasīvās gaisa aizsardzības dienu, kura dažreiz noslēdzās ar dejām vai zaļumballi.

Latvijas aerokluba Lutriņu nodaļa,
Lutriņu aizsargu nodaļa un Lutriņu pagasta valde

riko Jaunmuižā, 1938. g. 23. janvārī

pasīvās gaisa aizsardzības dienu

Plkst. 14 Uguns bumbas un ķīmiskie kaujas paņēmieni ar lidmašīnu piedalīšanos. Uguns bumbu dzēšana un tās līdzekļi. Saindēto laukumu degazēšana, pretķīmisko aizsarglīdzekļu demonstrēšana u. c.

Plkst. 17 Referāts.

Plkst. 18 Aizsargu štaba filma „Gāzes“

Programmu vadīs un paskaidrojumus sniegs pasīvās gaisa aizsardzības apr. priekšnieka palīgs, gāzu virsnieks N. Dine.

Plkst. 20 DEJA

Pamatojoties uz Valsts pasīvās aizsardzības plānu pret uzbrukumiem no gaisa Latvijas Republikā dažu gadu laikā bija izdoti vairāki Ministru kabineta noteikumi un instrukcijas.

1936.gada 2.decembrī kara ministrs ģenerālis J.Balodis apstiprināja “Noteikumus par gāzmasku un aizsargtērpu pārbaudi” (apstiprināti uz valsts pasīvās aizsardzības plāna pret uzbrukumiem no gaisa 29. panta pamata).

Noteikumi paredzēja, ka atsauksmes par brīvai tirdzniecībai paredzēto gāzmasku un aizsargtērpu noderību pasīvai gaisa aizsardzībai pieprasāmas no pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieka, pievienojot pārbaudei parauga komplektu. Paraugu tehnisko pārbaudi izdara apgādes pārvaldes bruņošanās daļa, bet tehniskiem noteikumiem atbilstošo paraugu noderību pasīvai aizsardzībai novērtē sevišķa komisija. Tās lēmumus apstiprina kara ministrs. Noteikumos bija norādīti gāzmasku, t.sk. respiratoru un aizsargtērpu pārbaudes tehniskie noteikumi.

Iedzīvotāju kolektīvā aizsardzība

Lai samazinātu zaudējumus civiliedzīvotāju vidū ienaidnieka uzbrukuma gadījumos no gaisa, likums „Par pasīvo aizsardzību pret uzbrukumiem no gaisa” paredzēja drošu telpu ierīkošanu pret gāzēm un bumbām- t.s. patvertnes.

Patvertnes bija ierīkojamas Kara ministrijas norādītajās pilsētās un ciemos, valsts, pašvaldību, sabiedrisko un rūpniecības iestāžu dienesta un dzīvojamajās ēkās. Privātajos dzīvojamajos namos ar 25 un vairāk dzīvojamajām telpām patvertnes ierīkoja namsaimnieki.

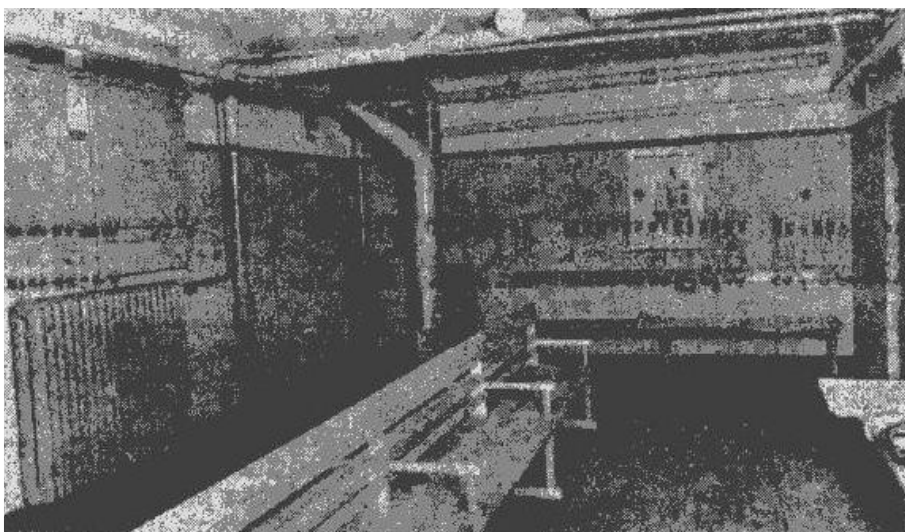
Jaunbūvēs patvertņu ierīkošana bija paredzēta jau būvplānos.

Projektējot jaunas patvertnes vai pielāgojot telpas patvertnes prasībām, bija jāvelta vērība šo telpu lietderīgai izmantošanai (saimniecības vajadzībām), lai nesadārdzinātu to ekspluatāciju.

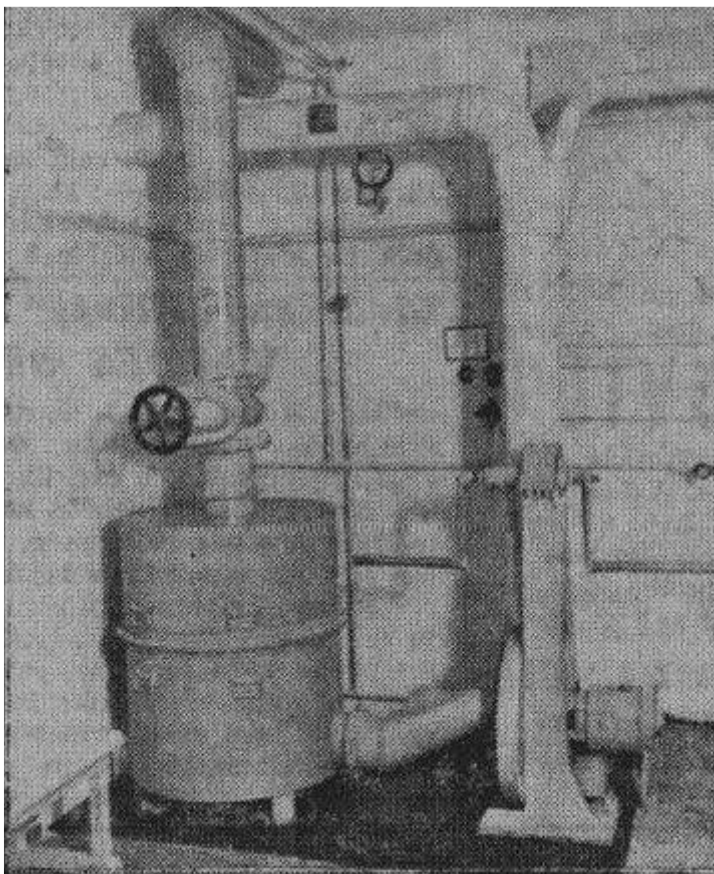
1937.gadā tika publicēta instrukcija par patvertņu ierīkošanas kārtību dzīvojamajās mājās (Vald.Vēstn. 1937.g., 68 nr.), kas noteica, ka iedzīvotāju kolektīvās aizsardzības patvertnes var būt speciāli atsevišķi izbūvētas vai ierīkotas pastāvošās ēkās kā pielāgotās telpas.

Lai patvertnes atbilstu norādītajiem uzdevumiem, tika noteiktas attiecīgas telpu izturības prasības un nepieciešamais aprīkojums minimālo dzīves apstākļu nodrošināšanai, kā arī, medicīniskās palīdzības sniegšanai.

1937.gada pavasarī Sarkanā krusta žēlsirdīgo māsu skolas jaunceltnē Rīgā, Jāņā Asara ielā 3, izbūvēja pirmo moderno patvertni-ambulanci ar ietilpību 300 cilvēkiem. Plašās ēkas pazemes telpas klāja 40 cm biezi dzelzsbetona griesti, kuru katrs kvadrātmeters spēja izturēt 2000 kg slodzi.

Moderni izbūvētās gāzu patvertnes Sarkanā Krusta žēlsirdīgo māsu skolas namā

Aparāti, kas filtrē saindēto gaisu un izdala telpās tīru gaisu

Patvertne bija iekārtota pagraba telpās, ar divām ieejas durvīm ēkas abās pusēs. Durvis bija masīvas, hermētiski noslēgtas ar blīvgumijām un īpašiem aizbīdņiem. Logi no iekšpuses cieši noslēgti ar dzelzs slēgļiem, lai telpā neiekļūtu granātu šķembas.

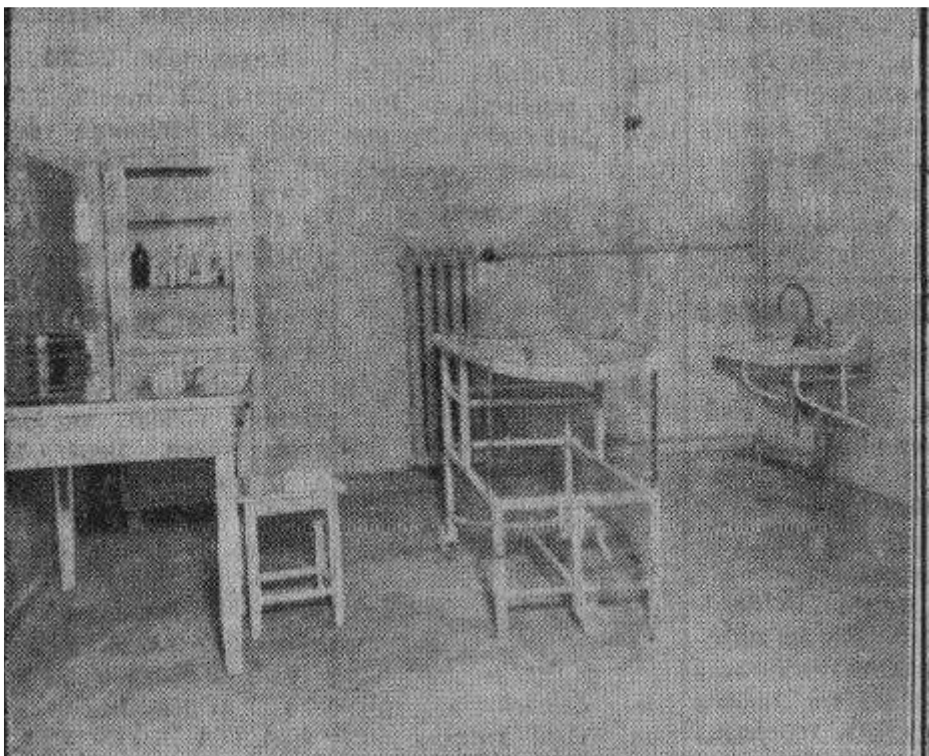
Pagrabs bija dalīts divās daļās — vienā pusē palīdzības sniegšanai saindētiem ar fosgēnu, bet otrā ar iprīta gāzēm, sievietēm un vīriešiem paredzēti atsevišķi nodalījumi.

Gaisu piegādāja īpaša mašīnērija (filtri), kas saindēto gaisu atindējot filtrēja caur aktivizētām oglēm. Gaisa spiediens telpās vienmēr bija augstāks par atmosfērisko, tāpēc gāzes no āra ieplūst nevarēja. Patvertnes mašīnēriju darbināja pilsētas tīkla elektriskā strāva, bet ja tās piegāde būtu traucēta, tad bija uzstādīts dīzeļģenerators.

Patvertnē bija ierīkots ūdensvads, kas bija pieslēgts pilsētas tīklam, rezerves ūdens katls, un vēl rezerves boilers apm. 10 stundu patēriņam.

Bija ierīkota īpaša kamera saindētā apģērba dezinfekcijai, vannas un citas labierīcības.

Patvertnē bija iekārtota ambulance, kur atradās aparāti mākslīgai elpošanai, operāciju galds steidzamām operācijām, medikamenti un viss vajadzīgais ievainojumu pārsiešanai. Aiz ambulances bija vairākas telpas, kur uzturēties patvēruma meklētājiem: cietušos bija paredzēts izvietot gultās, bet pārējos uz soliēm. Atsevišķs nodaļījums bija paredzēts mātēm ar zīdaiņiem.

Operāciju telpa pretgāzu patvertnē

Jaunbūves pagrabā pavisam bija divi šādu telpu kompleksi: viens, mazākais - žēlsirdīgo māsu skolai (100 cilv.) , bet lielākais rajonu ambulancei un iedzīvotājiem (200 cilv.).

Smagāku gāzu aizturēšanai durvīm starp telpām bija izbūvēti augsti sliedīši.

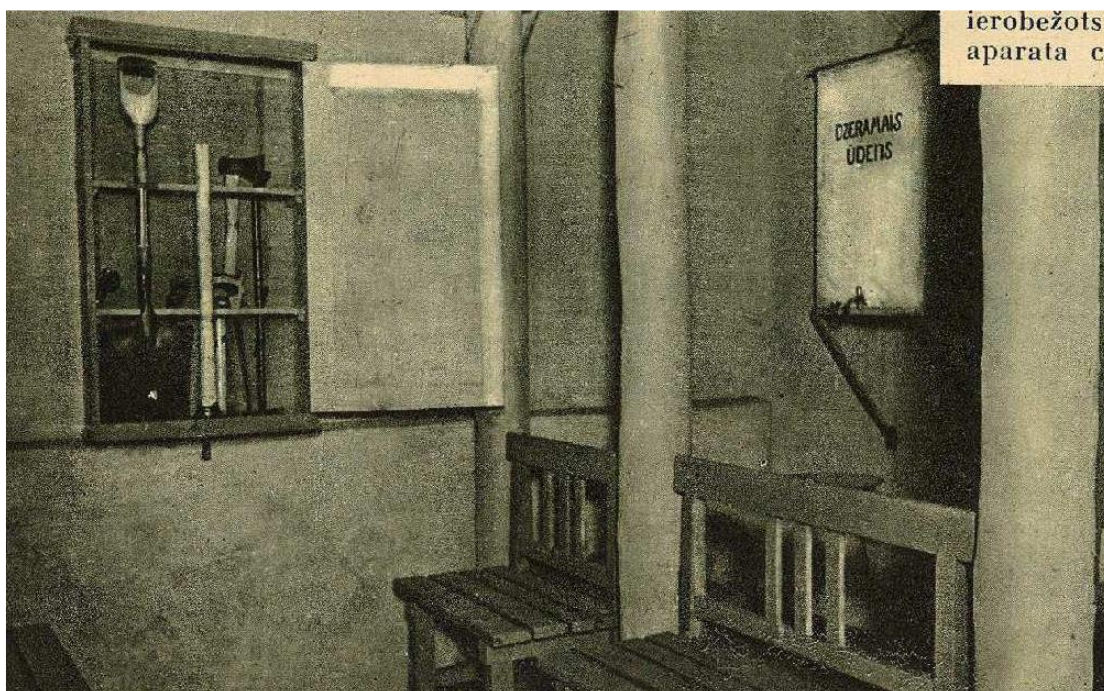
Gāzu patvertne bija pieejama publikas un ekskursantu apskatei.

Aizsardzībai no gāzēm Rīga bija sadalīta 15 rajonos un katrā rajonā bija ieplānots izbūvēt pēc šāda parauga gāzu patvertni un ambulanci.

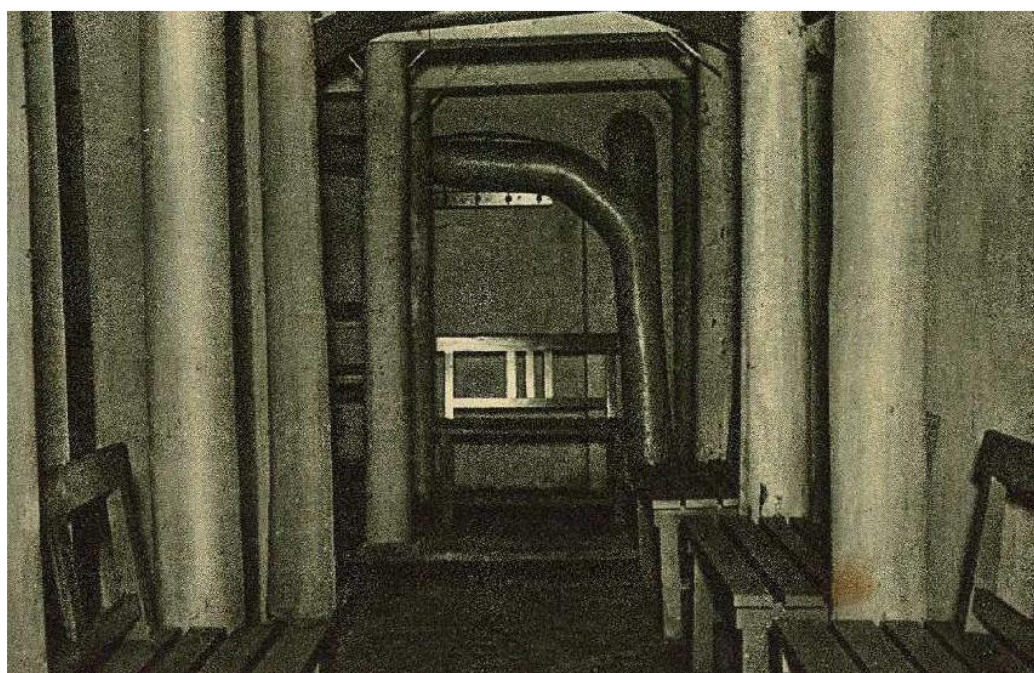
Turpmāk tādas patvertnes - ambulances bija paredzēts ierīkos arī citās lielās jaunceltnēs.

1937.gada septembrī Latvijas Sarkanā Krusta modernajā pretgāzu patvertnē notika pasīvās gaisa aizsardzības kursi, kuros piedalījās 60 Sarkanā Krusta darbinieki.

Savukārt, 1938.gada septembrī, iedzīvotājiem publiskai apskatei atvēra Iekšlietu ministrijas nama pagrabā izbūvēto gāzu patvertni, kuru ieteica kā paraugu namsaimniekiem, kuri savos namos vēlējās iekārtot patvertnes.

Katrā gāzdrošā patvertnē nepieciešams dzeramais ūdens, kā arī darba rīki izejas atrakšanai (ja šāviņi patverti aizber)

Iekšlietu ministrijas pagrabā izveidota patvertne, 1938.g.

Fragmenti no grāmatas "Paš aizsardzība", 1939.g.

Pamatojoties uz Valsts pasīvās aizsardzības plāna pret uzbrukumiem no gaisa 37. un 38. p. p.) 1938.gada 20.septembrī pieņēma trīs noteikumu projektus un instrukciju-

Noteikumi pasīvās gaisa aizsardzības dienestam valsts, pašvaldības, sabiedriskās un dzīvojamās ēkās noteica atsevišķu ēku p. g. aizsardzības organizāciju, tās locekļu pienākumus un uzdevumus.

Noteikumi iedzīvotājiem par izturēšanos uzbrukumu gadījumos no gaisa paredzēja, pirmkārt, pilsoņu rīcību, kādai tai jābūt, kad pasīvās gaisa aizsardzības vadība ir brīdinājusi par iespējamu uzbrukumu. Sīki apskatīti visi sagatavošanās darbi, ūdens, pārtikas un drēbju iespējami droša un parocīga novietošana utt., doti norādījumi, kā izturēties un rīkoties uz ielām un mājās pēc tam, kad jau atskanējuši trauksmes signāli un, beidzot, kas darāms gaisa uzbrukuma laikā un pēc tam.

Iepriekš minētos noteikumus papildināja „Noteikumi par apgaismošanas regulēšanu pret uzbrukumiem no gaisa”, kuros ietverti tehniskas dabas norādījumi par ārējo, telpu un satiksmes līdzekļu ierobežotu apgaismošanu un pilnīgu aptumšošanu, lai naktī uzbrūkošām lidmašīnām padarītu neiespējamu kāda apvidus vai atsevišķa mērķa atrašanu.

Noteikumi bija izdoti ar mērķi sagatavot un iesaistīt pilsoņus pasīvā gaisa aizsardzībā. Veicināt pilsoņos kopības, savstarpējās palīdzības un solidaritātes

sajūtu; veicināt pašdisciplīnu, apgūt prasmes strādāt komandā, iepazīstināt ar pirmās palīdzības sniegšanas vietām, ar apgaismošanas regulēšanu un kustības ierobežojumiem pilsētā.

Raugoties no ugunsdrošības viedokļa bija izstrādāta Instrukcija dzīvojamo ēku bēniņu telpu pielāgošanai pret uzbrukumiem no gaisa.

Šīs instrukcijas prasību realizēšanai bija dots viens gads, lai pilsoņi pakāpeniski varētu izvākt t.s. lūžņus no bēniņiem, rajonu priekšniekiem tika dotas tiesības to organizēt pa apakšrajiem atsevišķos termiņos, lai neapzinīgākie pilsoņi neaizkavētos līdz pēdējam termiņam.

Izstrādājot noteikumus un instrukciju, bija ņemta vērā pasīvā gaisa aizsardzībā iegūtā pieredze citās valstīs un attiecīgi pielāgota Latvijas apstākļiem. **Jo apzinīgāk pilsoņi to pildītu un iegaumētu, jo lielāka būtu viņos drošības sajūta miera laikā un īsta drošība nopietnā pārbaudījuma brīdī.**

Iedzīvotāju individuālā aizsardzība

1938.gada 28.septembrī Valsts un Ministru Prezidents Kārlis Ulmanis izsludināja Likumu par iedzīvotāju apgādi ar tautas gāzmaskām. Šis bija viens no svarīgākajiem likumiem Pasīvās aizsardzības pret uzbrukumiem no gaisa „Paš aizsardzība” sistēmā.

Likums noteica, ka pilsētās, ciemos, satiksmes un rūpniecības centros, kur organizēta pasīva gaisa aizsardzība, visiem iedzīvotājiem, izņemot tos, kas apgādāti ar dienesta gāzmaskām, uz sava rēķina jāiegādājas tautas gāzmaskas.

Atvieglot iedzīvotājiem tautas gāzmasku iegādi, jaunais likums noteica, ka kara ministrs noteic ne tikai gāzmasku iegādes kārtību, bet arī gāzmasku cenu. Ar to gāzmasku iegādes iespēja būtu nodrošināta visiem iedzīvotājiem.

Saskaņā ar likuma 2.pantu, 1938.gada 15.decembrī tika izdota „Instrukcija pie likuma par iedzīvotāju apgādi ar tautas gāzmaskām”.

Instrukcijas 1.pants noteica, ka ar dienesta gāzmaskām jāapgādā ugunsdzēsēji, ārējā dienesta policijas darbinieki, pasīvās gaisa aizsardzības dienesta personāls un komandas. Ar dienesta gāzmaskām apgādājamo sarakstus apstiprināja pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieks.

Tālāk instrukcija noteica gāzmasku tirdzniecības un iegādes kārtību pārējiem iedzīvotājiem, gāzmasku glabāšanas un reģistrācijas kārtību, kā arī citus jautājumus par gāzmasku ražošanu un atbildību par ļaunprātīgu bojāšanu.

Pasīvās gaisa aizsardzības plāns noteica, ka tirdzniecībā esošajām tautas gāzmaskām un citiem aizsardzības līdzekļiem jāatbilst tieši tādiem paraugiem, kas izstrādāti pēc kara ministra iepriekš apstiprinātiem noteikumiem.

Pēc ilgākām pārbaudēm 1938.gada vasarā pieņēma tehniskos noteikumus un izstrādāja gāzmaskas paraugus.

Nākošais solis pasīvās gaisa aizsardzības plāna izpildē bija gāzmasku ražošanas nodrošināšana valsts mērogā. 1938.gada nogalē viens no lielākiem valsts rūpniecības uzņēmumiem - Valsts elektrotehniskā fabrika (VEF) uzsāka gāzmasku izgatavošanu. Gāzmasku ražošana valsts uzņēmumā garantēja drošību, ka gāzmaskas izgatavos kvalitatīvas un pietiekošā skaitā, jo katru gāzmasku pirms izlaišanas no fabrikas rūpīgi pārbaudīja pēc apstiprinātiem noteikumiem. Izveidojot tautas gāzmaskas paraugtipu, tika ņemtas vērā visas ķīmiskā uzbrukuma iespējamības.

Sākumā šī likuma izpildes normas skāra tikai Rīgas un apriņķu pilsētu iedzīvotājus.

Kā nākošais uzdevums Pasīvās gaisa aizsardzības plāna sekmīgai izpildei bija iedzīvotāju sagatavošana paš aizsardzībai un gāzmasku lietošanai, t.sk. kopšanai un glabāšanai.

Šādu apmācību rīkošanai sagatavoja instruktorus. Bija paredzēts, ka iegādātās tautas gāzmaskas iedzīvotāji katrā laikā varēs nodot pārbaudei īpašās gāzmasku noliktavās, kuras ierīkos visās pilsētās, kur būs uzsākta iedzīvotāju apmācība.

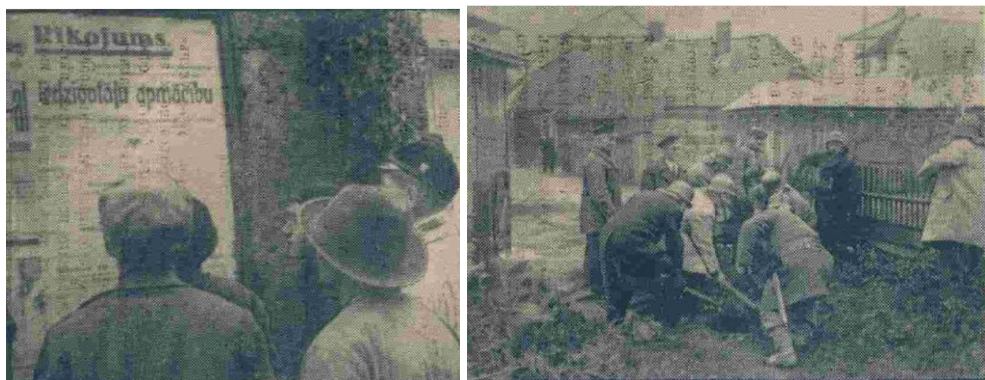

VEF 1939. gadā ražotā tautas gāzmaska no Latvijas Ugunsdzēsības muzeja krājuma (LUM 9367)

Likumā un attiecīgās instrukcijās tika noteikta rīcības kārtība, sniedzot „Pirmo palīdzību” ievainotajiem atkarībā no ievainojuma veida, kā arī sniedzot palīdzību saindēšanās gadījumā ar ķīmiskām kaujas vielām.

Pasīvās gaisa aizsardzības manevri Pirmās neatkarīgās Latvijas laikā

Pirmos pasīvās gaisa aizsardzības manevrus Latvijā rīkoja 1938.gada 17.oktobrī, Cēsīs. Tajos piedalījās ne tikai karaspēka daļas, bet arī pilsētas iedzīvotāji. Manevrus vadīja kara ministrijas pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieks plkv. Ozols un Iekšlietu ministrijas pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieks, policijas inspektors J.Ķīselis.

Laikraksts Rīts, Nr.288 (18.10.1938) ziņoja par mācību gaitu:

“Jau dienā notika pirmais gaisa uzbrukums Cēsīm, kurā ugunsdzēsēju un pasīvās gaisa aizsardzības komandas pierādīja savu gatavību atbildīgajam darbam; iedzīvotāji saņēma norādījumus, kā izturēties un ko darīt, ja iedomātais ienaidnieks pilsētai uzbruks naktī.

Plkst. 20:30 pār Cēsīm atskanēja griezīgas sirēnu skaņas, dievnamu torņos skanēja zvani, kas vēstīja, ka “ienaidnieka” lidmašīnas pamanītas un cēsiniekiem jāpilda visi pasīvas gaisa aizsardzības noteikumi. Namu logos nodzisa uguns un ielās izdzēsa visas spuldzes. Triju minūšu laikā Cēsis ieņēma pilnīgā tumsā..... Iedzīvotāji tūlīt pēc trauksmes signāla paglābās savās aptumšotās mājās vai īpašās gāzu drošās patvertnēs. Lidmašīnu uzbrukuma laikā pār Cēsīm no gaisa nobira ienaidnieku bumbu krava. Šīs bombas gan bija tikai simboliskas: signālrakešu un petardu veidā. Aizdegušās vietas apzīmēja uguns kuri, kurp tūdaļ devās ugunsdzēsēji, kas nekavējoties stājās pie ugunsgrēku apdzēšanas. Cēsu pilsētas aptumšona un glābšanas komandu darbība noritēja priekšzīmīgi un ar labāko disciplīnu..... Plkst. 21:00 jauni signāli vēstīja trauksņa izbeigšanos. Fabriku un rūpniecības uzņēmumu sirēnas to paziņoja ar nepārtrauktu skaņu, bet baznīcu zvani — lēnām skaņām.”

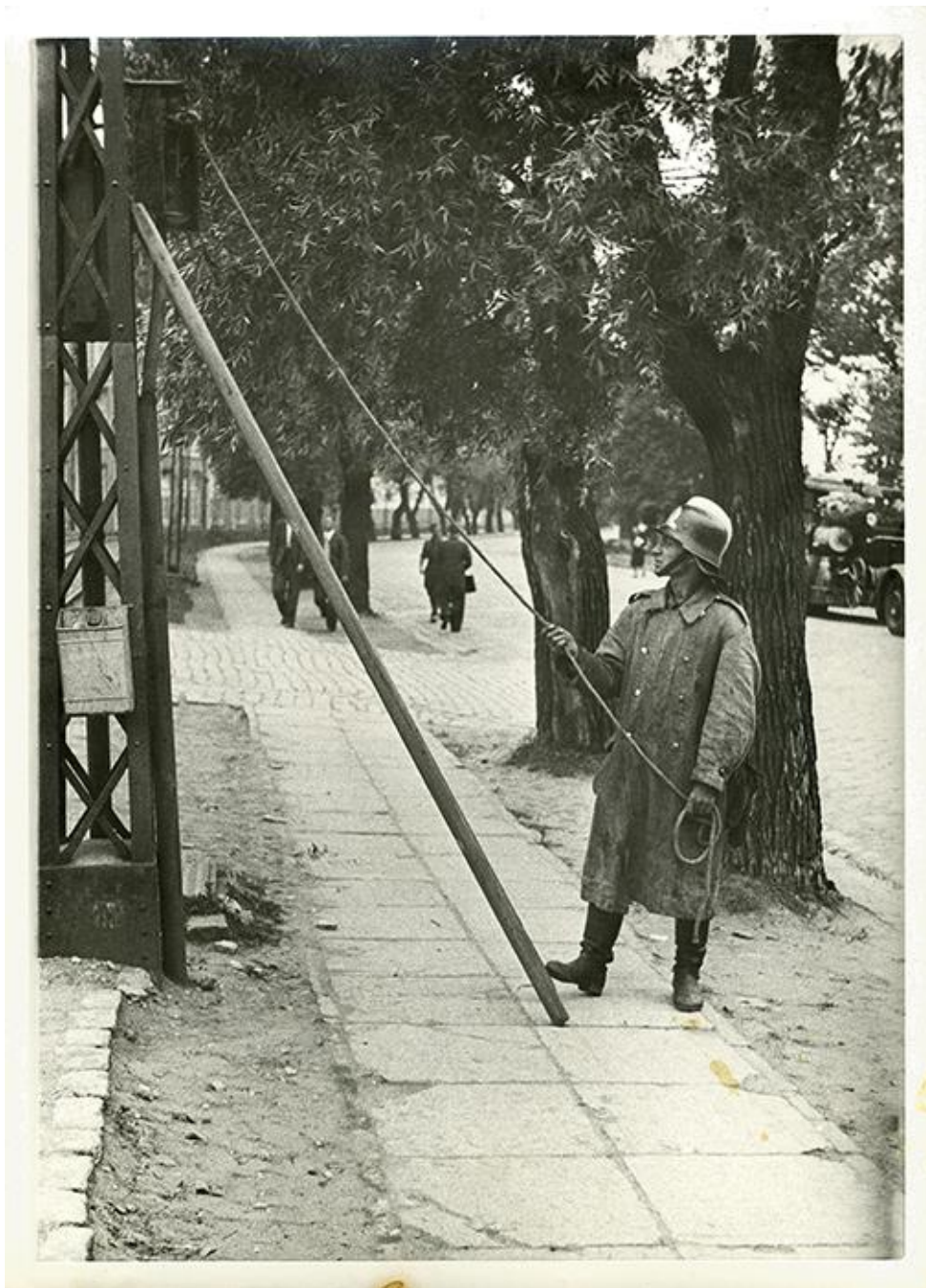
Nākošā dienā, 1938.gada 18.oktobrī manevrus rīkoja Jelgavā, bet bez Jelgavas iedzīvotāju aktīvās līdzdarbības, jo to nolūks bija pasīvās gaisa aizsardzības gatavības pārbaude un iedzīvotāju iepazīstināšana ar aizsardzības paņēmieniem. Arī Rēzekne izmēģināja pirmos pasīvās gaisa aizsardzības manevrus, kuri ilga stundu un bija noritējuši sekmīgi.

Vēlāk līdzīgi manevri notika arī citās provinces pilsētās, visā valstī notika pilsētu un lauku iedzīvotāju apmācība, kur deva norādījumus rīcībai manevru laikā, ar mērķi lai sagatavotos vispārējai gaisa aizsardzībai.

1939.gada 18. un 19.septembrī notika pirmie vispārējie gaisa aizsardzības manevri visas valsts mērogā, lai pārbaudītu trauksmju, novērošanas un kārtības dienesta darbību, aptumšošanas iespējas pilsētās un uz laukiem, valsts un centrālo iestāžu pasīvās gaisa aizsardzības orgānu darbību, atsevišķo pasīvās gaisa aizsardzības komandu gatavību un iedzīvotāju izturēšanos un gatavību pašaizsardzībai.

Policijas kārtībnieki piestiprina uzrakstu patvertnei Kr.Barona ielā, 1939.gada septembris
Rīgā bija ierīkotas 150 patvertnes, kuru atrašanās vietas bija apzīmētas ar sevišķām norādēm.

Rīgas Ugunsdzēsēju komandas IV nodaļas ugunsdzēsējs pārbauda pretgaisa aizsardzības trauksmes signālierīces, 1939.gads (LUM 8265/1)

Manevru laikā viens no svarīgākiem pasīvās gaisa aizsardzības veidiem bija ierobežot apgaismošanu (veikt aptumšošanu) visas Valsts teritorijā.

Bija doti norādījumi, tumsai iestājoties, izslēgt ēku ārējo apgaismojumu, vitrīnu apgaismošanas avotus, gaismas reklāmas, namu numurus, un ēku iekšējo apgaismošanu maskēt, tā lai uz āru neredzētu nevienu gaismas staru.

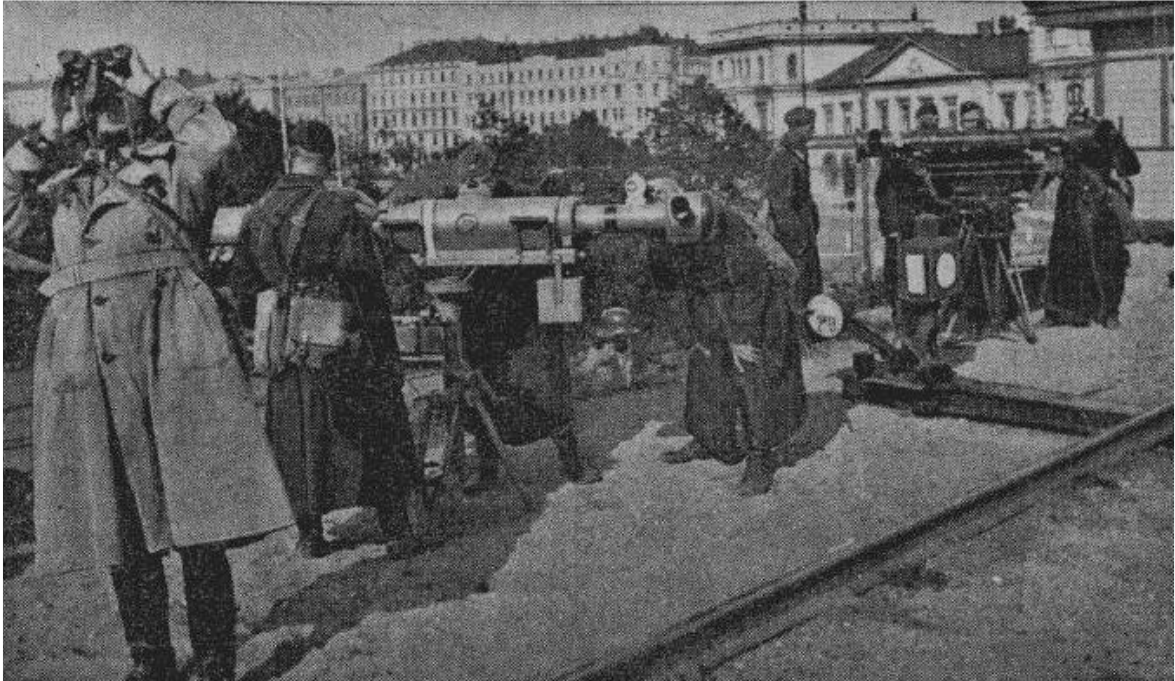
Bija paredzēts pārtraukt darbību rūpniecības un tirdzniecības uzņēmumos, kā arī satiksmes un transporta līdzekļiem, ja aptumšošanas pasākumi nebūtu veikti pēc noteikumiem.

Atskatot trauksmes signāliem, iedzīvotājiem vajadzēja nekavējoties doties uz tuvākām patvertnēm, caurbrauktuvēm un paslēpties vārtu ailēs. “Uzbrukuma laikā” patvertnēs ievērot klusumu, lieki nesarunāties. Trauksmju laikā ceļos bija apturama visa kustība un jānovietojas tuvākās aizsegās, mežos un dārzos.

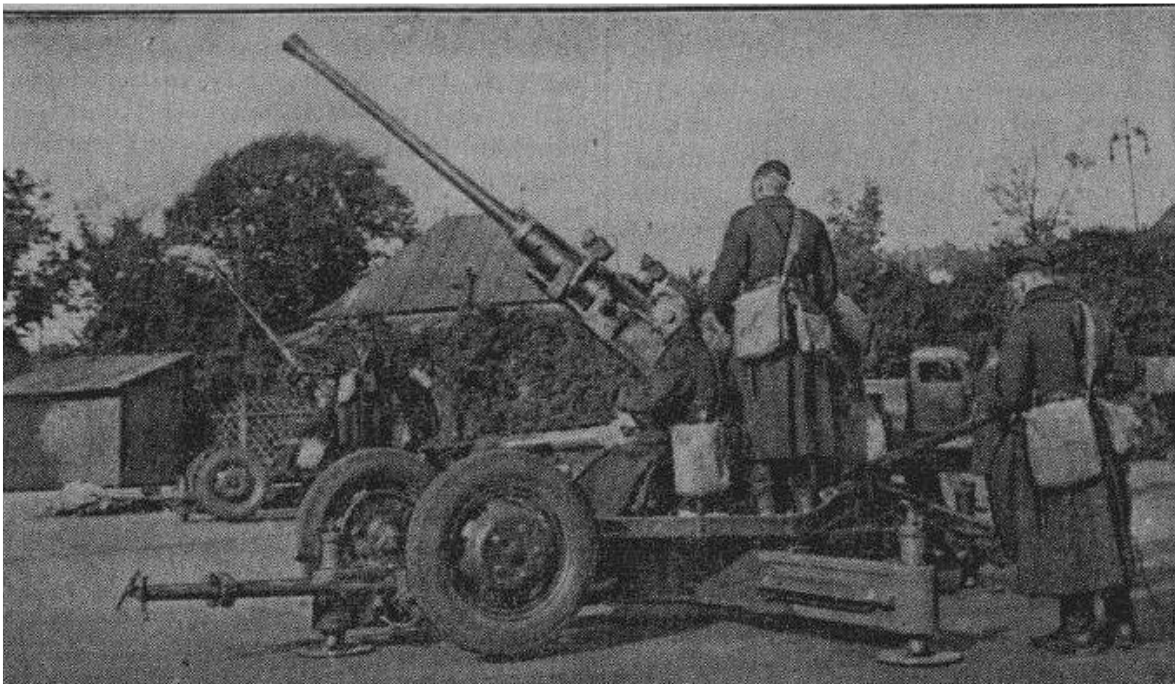
“Pēc uzbrukuma” patvertnes atstāt varēja tikai ar ēkas pasīvās gaisa aizsardzības uzrauga vai patvertnes pārziņa atļauju. Ielās bija jāievēro visas brīdinošās zīmes un rajonos saindētos dzīvokļus, kuri par tādiem būs apzīmēti, drīkstēja pamest vai tajos ieiet tikai ar aizsardzības amatpersonu atļauju. Arī provincē, laukos, pilsētās un bieži apdzīvotās vietās bija jāievēro visi noteikumi, kādi izsludināti katrā rajonā.

Par mācību norisi laikrakstā “Jaunākās Ziņas”, Nr.212 (19.09.1939) publicēts raksts:

“Zenīartilērijas pozīcija, Sirēnu kaucieni un baznīcu zvanu dobjās skaņas vakar pl. 14.30 vēstīja Rīgas iedzīvotājiem, ka tuvojas “ienaidnieka” lidmašīnas. Iedzīvotāji šim acumirklim jau bija sagatavojušies. Gājēji skriešus steidzās uzmeklēt nozīmētās patvertnes, slēpās namu gaitēnos un arī apstādījumos zem kokiem. Tramvaji, autobusi, automobiļi pārtrauca kustību, pajūgu vadītāji izjūda zirgus un novietojās ar tiem kādā pagalmā. Dažu minūšu laikā ielas kļuva tukšas. Redzēja tikai kārtības sargus, kas vērīgi sekoja, lai trauksme noritētu bez starpgadījumiem. Valsts un pašvaldības iestādēs, fabrikās un lielākos uzņēmumos, atskatot trauksmei, pārtrauca darbus. Darbinieki un apmeklētāji sapulcējās patvertnēs. Rīgas I un galvenā stacija bija ļaužu pilna, kad atskanēja sirēnu kaucieni. Biļešu un bagāžas kases slēdza; apmeklētāji novietojās zem dzelzceļa viadukta, bet dzelzceļa darbinieki — patvertnē zem stacijas. Trauksmes dēļ nokavējās daži vilcieni, kam no Rīgas vajadzēja atiet „lidmašīnu uzbrukuma” laikā. Uzbrukuma trauksņus izziņoja arī provincē. Vilcieni apstājās. Pasažieri bēga no vagoniem, lai patvertos mežos un dārzos. Pēc neilga laika galvaspilsētā atskanēja trauksmes beigu signāls, un katrs turpināja savas pārtrauktās gaitas. Vēlāk tomēr izrādījās, ka beigu signālu aiz pārpratuma priekšlaicīgi raidījis kāds tvaikonīša vadītājs Viņa sirēnai pievienojušās citas. Atskatot īstajam beigu signālam, galvaspilsētas iedzīvotājos radās apjukums, jo daudzi nesaprata, vai slēpties, vai arī turpināt savas gaitas. Drīz tomēr pārpratums noskaidrojās.”

Komandaparāts

Karavīri sagatavo artilēriju “ienaidnieka” lidmašīnu atvairīšanai, 1939.g.18.septembris

Laikrakstā Zemgales Balss, Nr.214 (21.09.1939) publicēts raksts: “Gaisa manevri — gr.

Pasīvās gaisa aizsardzības manevru laikā 18. un 19.septembra vakaros lauku saimniecības grima tumsā. Arī valsts, pašvaldības un sabiedriskās ēkas apvija drūma krēsla. Lauku iedzīvotāji pareizi novērtējuši pasīvās gaisa aizsardzības

lielo nozīmi, ievērojot un izpildot visus valdības dotos rīkojumus un noteikumus attiecībā uz pasīvo gaisa aizsardzību.”

1939.gada 24. maijā Valsts pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieka amatu apvienoja ar iekšlietu ministrijas pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieka amatu, lai apvienotu visas valsts pasīvās gaisa aizsardzības vadību.

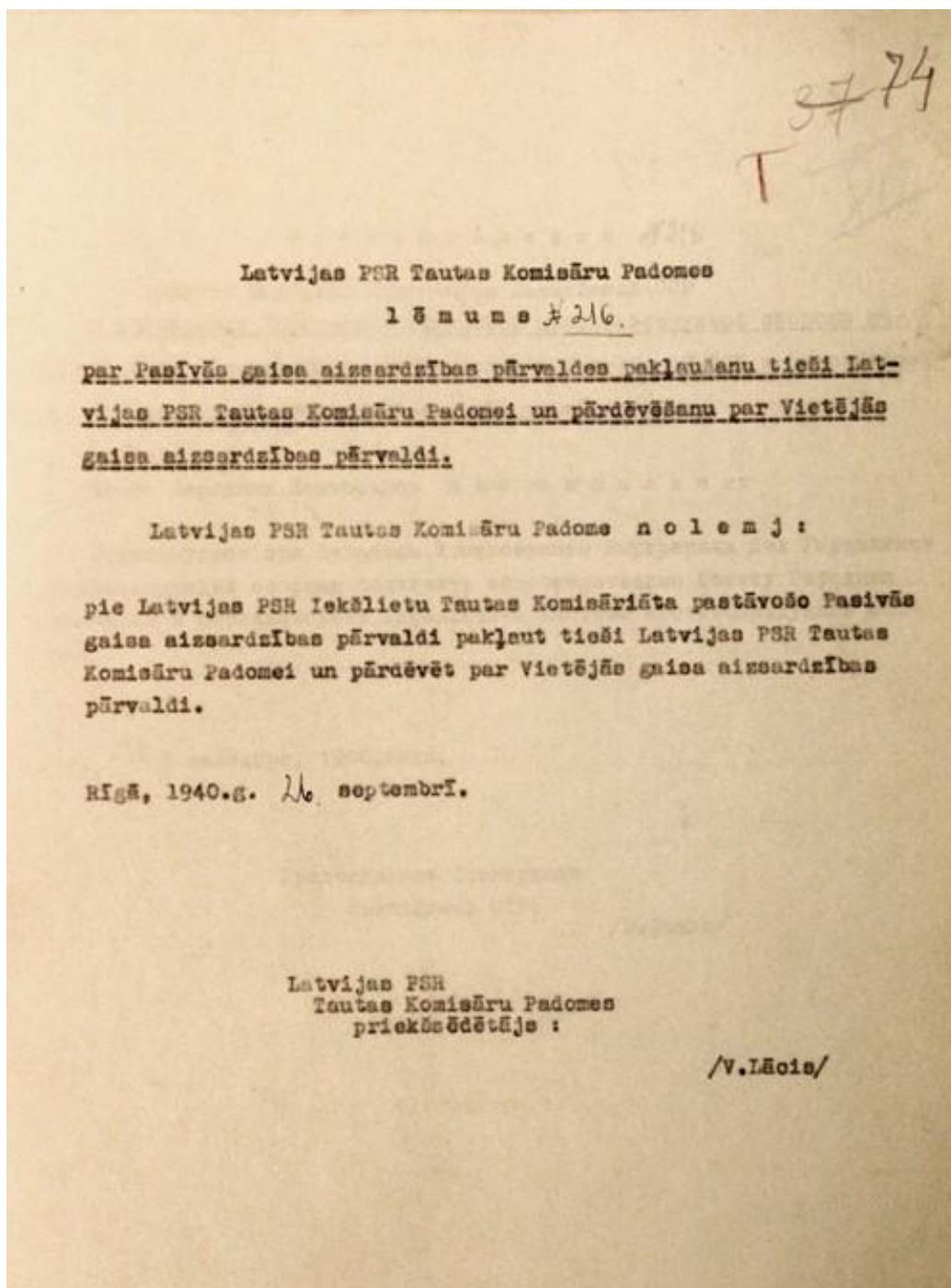

1940.g. Iekšlietu ministrijas
Rīgas pasīvās gaisa
aizsardzības priekšnieka
palīgs Ābelītis Mārtiņš
Miķeļa dēls, 1940.g.

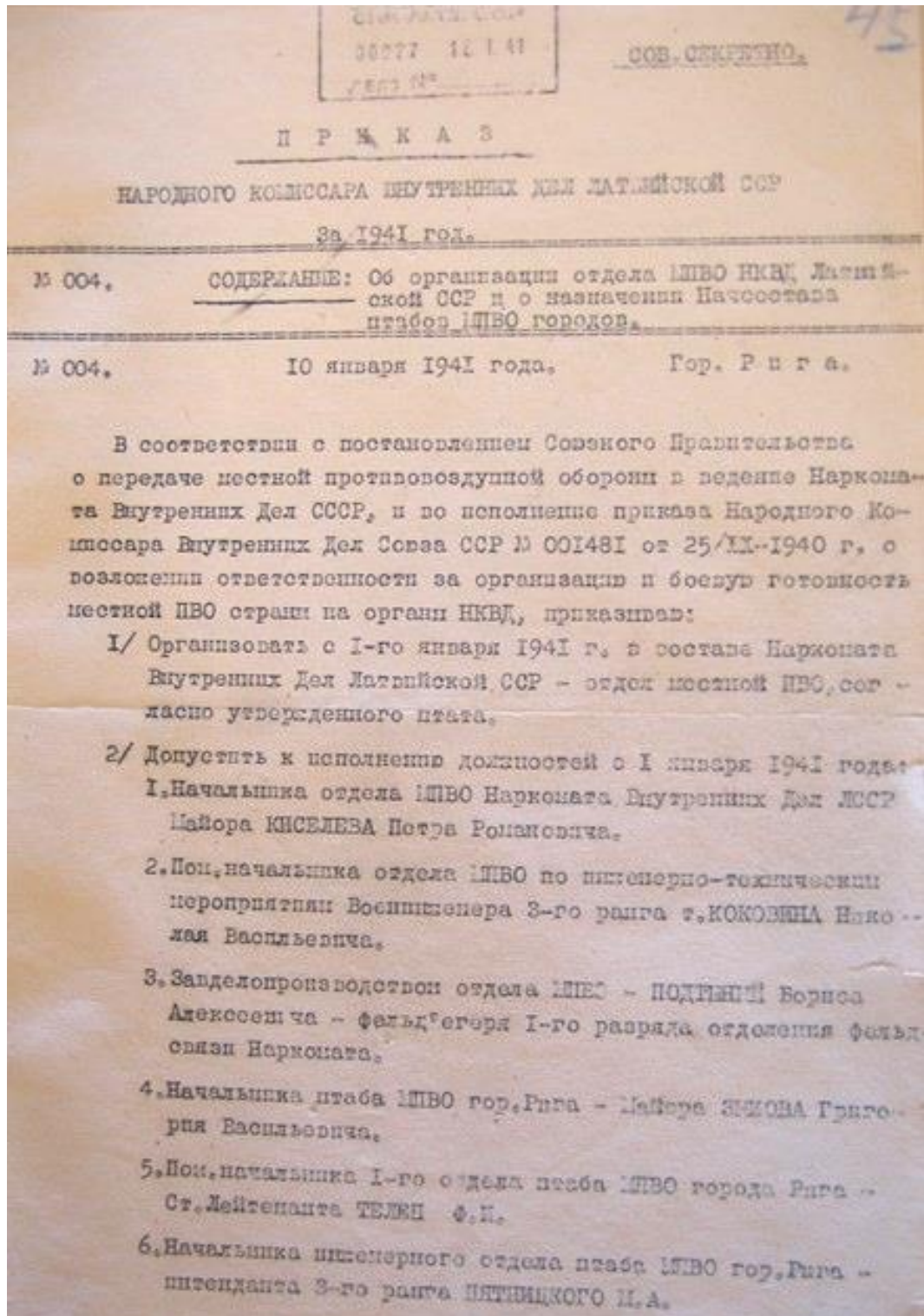
Vietējā pretgaisa aizsardzība padomju okupācijas laikā 1940.-1941.g.g.

1940.gada jūnijā Padomju Savienība okupē Latviju un augustā Latvija iekļauta Padomju Savienības sastāvā.

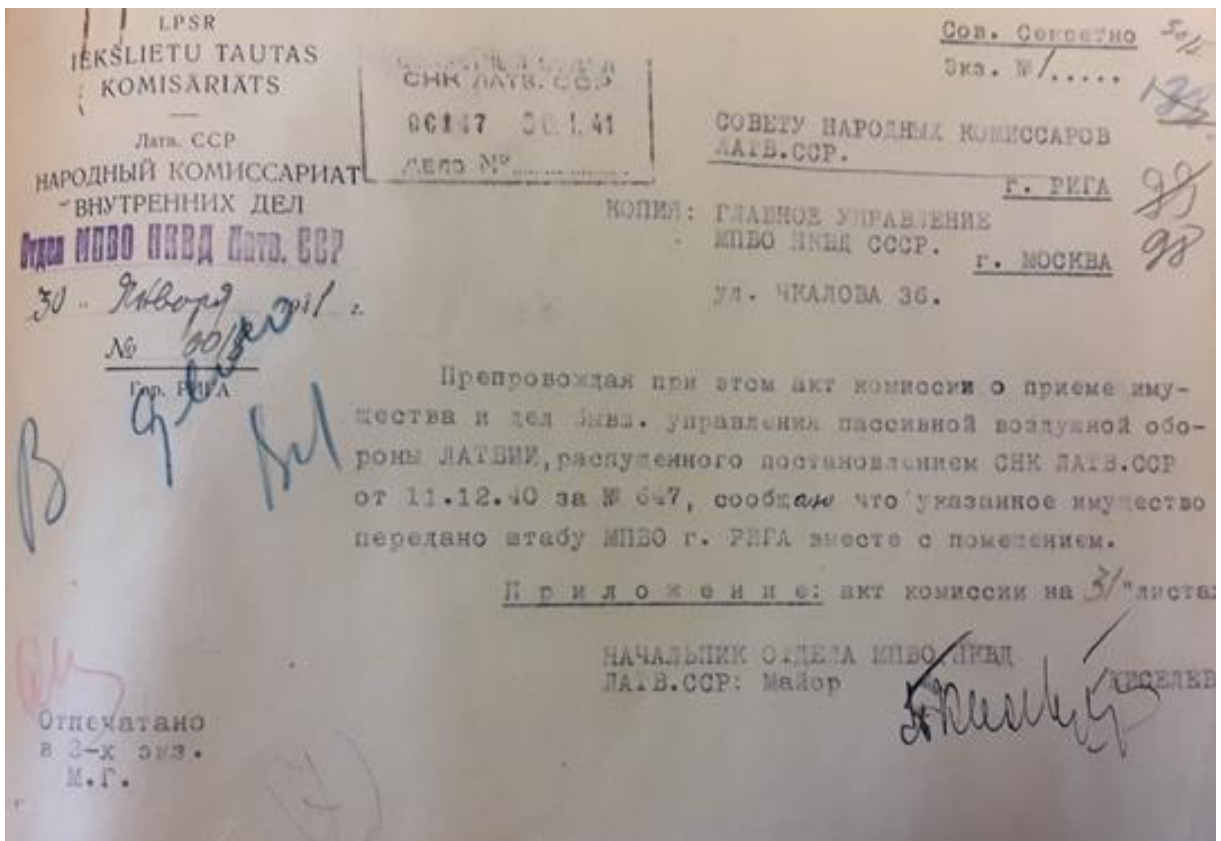
1940.gada 26.septembrī pieņemts Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomes lēmums Nr.216 par Latvijas PSR Iekšlietu Tautas Komisariāta Pasīvās gaisa aizsardzības pārvaldes pakļaušanu tieši Latvijas PSR Tautas Komisāru Padomei un tās pārdēvēšanu par Vietējās gaisa (pretgaisa) aizsardzības pārvaldi.

1940.gada 21.decembrī, pamatojoties uz Latvijas PSR Iekšlietu Tautas komisariāta rīkojumu likvidējamās Pasīvās gaisa aizsardzības pārvaldes dokumenti, īpašums nododams reorganizētajai Vietējai pretgaisa aizsardzības pārvaldei (VPGA).

Latvijas PSR Iekšlietu tautas komisāra 1941.gada 10.janvāra sevišķi slepenais rīkojums par VPGA nodaļas organizāciju un pilsētu VPGA štābu vadošā sastāva nozīmēšanu amatā.

1941.gada 30.janvārī Latvijas PSR Iekšlietu tautas komisariāta Vietējās pretgaisa aizsardzības nodaļas priekšnieka majora Kiseļeva Latvijas PSR Tautas komisāru padomei adresēts par īpaši slepenu klasificēts ziņojums ar pievienoto komisijas aktu uz 31 lpp., apliecinot Latvijas likvidētās Pasīvās gaisa aizsardzības pārvaldes īpašumu un dokumentācijas pārņemšanu un nodošanu Rīgas Vietējās pasīvās gaisa aizsardzības štābam.

1941.gada februārī Latvijas PSR Valsts Plānu komisija pieprasīja Latvijas PSR Valdībai un PSRS Valsts plānu komisijai līdzekļus 2840,0 tūkstošu rubļu apmērā būvniecības materiālu iegādei, kapitālo darbu veikšanai Vietējai pasīvai gaisa aizsardzībai:

četrus (pilsētu štābus) komandpunktu, deviņu stacionāro medicīniskās palīdzības punktu pielāgošanai un aprīkošanai; sešu laboratoriju pielāgošanai; dezinfekcijas un degazācijas vajadzībām 10 pirtu pielāgošanai; 16 jaunu patvertņu izbūvei; studentiem 28 patvertņu pielāgošanai un aprīkošanai; degazācijas kameru ierīkošanai piecās pirtīs; piecu degazācijas laukumu izbūvei; astoņu veterinārās palīdzības stacionāro punktu pielāgošanai un aprīkošanai.

1941.gada 4.martā PSRS IeM Tautas komisariāta Galvenā vietējās pasīvās gaisa aizsardzības pārvalde nosūtīja Latvijas PSR Tautas komisariāta sekretariātam vēstuli, uzdodot VPGA pilsētu priekšniekiem līdz 01.maijam izstrādāt operatīvo plānu saskaņā ar klāt pievienotajiem norādījumiem, bet 15.martā nosūtīja izskatīšanai un saskaņošanai “Otrās kategorijas aizsargbūvju projektēšanas un būvniecības vissavienības tehnisko noteikumu un normu” projektu.

Ar mērķi nodrošināt inženiertehnisko nodrošinājumu 19.martā dots norādījums pārbaudīt esošo aizsargbūvju tehnisko stāvokli, uzskaitīt aizsardzībai iespējami izmantojamas pagrabtelpas un veidot jaunas patvertnes, kā arī sagatavot materiālus aizsargbūvju ierīkošanai parkos un skvēros utt..

No 1941.gada 21.-26.aprīlim PSRS Iekšlietu Tautas komisariāta Vietējā pretgaisa aizsardzības pārvalde organizēja PSRS IeTK un pilsētu pretgaisa aizsardzības sistēmas inženiertehnisko darbinieku apmācību semināru Maskavā, īpaši atzīmējot, lai kursos piedalītos ar pretgaisa aizsardzības jautājumiem saistītais Latvijas Republikas Tautas padomes pārstāvis.

Latvijas PSR
Galvenā tautas komisariāta

Latv. ССР
Народный комиссариат
ФИНАНСОВ

СЕКРЕТНО.

Председатель Совета Народных
Комиссаров ЛССР

тов. Л а ц и с.

СЕКРЕТ. В. А. С. У. В. Л.
СНК ЛАТВ. ССР
319
00749 30.IV.41
ДЕЛО № 131

СПЕЦИАЛĀ
ДАТА
22 IV 1941, g./g.
№ 224

РИГА г.р. Рига

Представляя при этом отчет о выполнении плана МПВО по категорированным городам Латв. ССР, считая необходимым обратить Ваше внимание на низкий процент освоения отпущенных средств - в I-ом квартале пересходовано из 6.436.120 руб. только 347.700 рублей или 5,4% к годовым назначениям.

В связи с тем, что и в настоящее время план мероприятий МПВО выполняется в городах медленно, прошу Вас заслушать на ближайшем сужейком заседании СНК ЛССР доклады начальников МПВО городов Двинска, Лиепая, Елгава и Народных комиссаров Здравоохранения и Коммунального хозяйства по вопросу выполнения утвержденного плана МПВО.

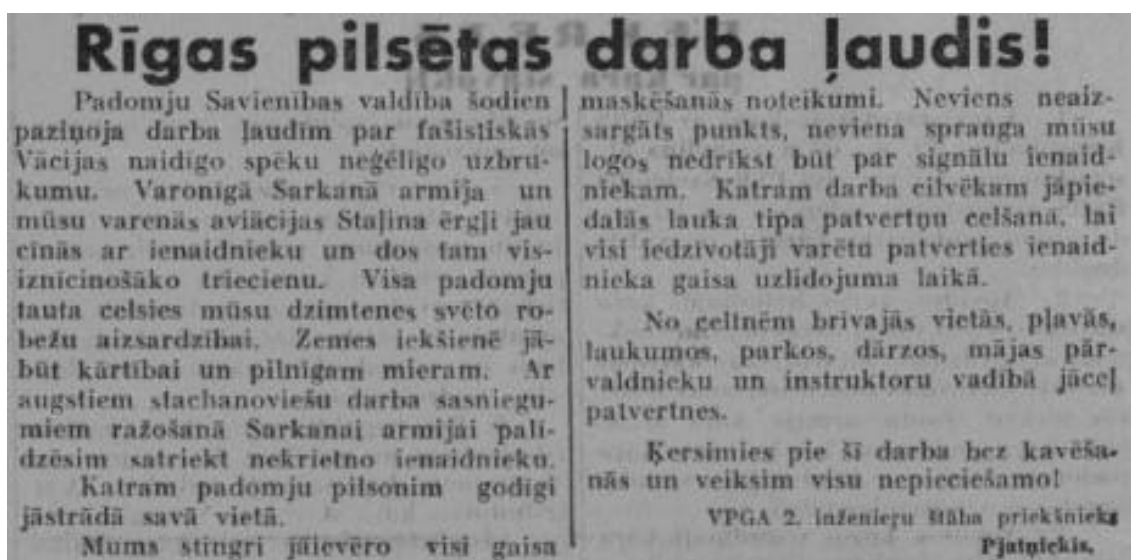
Прилагаю: отчет и объяснительную записку.

Л. Табак
Табак/
Народный Комиссар Финансов ЛССР.

Latvijas PSR Finanšu tautas komisariāta speciālās daļas slepenā vēstulē Latvijas PSR Tautas komisariāta padomei minēts par to, VPGA pasākumu nodrošināšanai 1941.gada I kvartālā apgūti tikai 347 700 rubļi vai 5,4 % no gadā iedalītajiem 6 436 120 rubļiem. Sakarā ar to, ka uz doto brīdi pilsētās netiek pienācīgi realizēti VPGA plāna pasākumi, finanšu komisārs lūdz tuvākā laikā sanāksmē uzklaut Dvinskā (Daugavpils), Liepājas, Jelgavas VPGA priekšnieku un Veselības aizsardzības un Komunālās saimniecības Tautas komisārus par minēto pasākumu izpildi.

Uzmanība bija pievērsta arī aptumšošanas pasākumu nodrošināšanai un toreiz bija piedāvāts ražot gaismas necaurlaidīgus maskēšanās materiālus Slokas celulozes fabrikā.

Laikrakstā Cīņa, Nr.150 (23.06.1941) publicēts raksts:

1941.gada 31.martā bija izdots obligāts lēmums par pilsoņu, uzņēmumu, iestāžu, mācību iestāžu un namu pārvalžu vadītāju pienākumiem vietējā pretgaisa aizsardzībā (VPGA) -

I daļa. Pilsoņu, uzņēmumu, iestāžu, mācības iestāžu un namu pārvalžu vadītāju pienākumi „Draudīgā stāvokļa” (DS) izziņošanas laikā.

II. daļa. Pilsoņu, uzņēmumu, iestāžu, mācības iestāžu un namu pārvalžu vadītāju izturēšanās noteikumi un pienākumi gaisa uzbrukuma gadījumā.

III. daļa. Pilsoņu izturēšanās noteikumi un pienākumi atskanot signālam „Ķīmiskā trauksme”.

IV daļa. Iedzīvotāju izturēšanās noteikumi beidzoties tiešiem gaisa uzbrukuma draudiem, vai apēc „gaisa trauksmes” beigām

47. punkts paredzēja, ka pilsoņi, kas neizpilda šo obligāto lēmumu sodāmi administratīvā kārtā ar sodu 50 rubļu apmērā, apzinātas neizpildīšanas gadījumā vainīgie saucami pie kriminālās atbildības, bet amatpersonas sodāmas

administratīvā kārtā ar sodu līdz 100 rubļu apmērā, atkārtotu pārkāpumu gadījumā nododami tiesai.

Ja kara laikā šo rīkojumu neizpildītu, to jau uzskatītu kā valsts aizsardzības graušānu un vainīgie saucami pie atbildības pēc kara laika likumiem.

Atbilstoši PSRS Valdības rīkojumam 1941.gada maijā Rīgā bija izveidoti Rīgas starprepublikāniskie Vietējās pretgaisa aizsardzības kursi, pirmās apmācības bija paredzētas rīkot 20.maijā. Gada laikā bija plānots rīkot četrus mācību kursus, katrā 120-125 izglītojamie, t.sk. pirmajā mācību kursā paredzēta vadošo darbinieku apmācība.

Bet pirms tā, ar PSRS Iekšlietu Tautas komisariāta 1941.gada 24.aprīļa rīkojumu OSAAVIAHIM galvenās apgādes priekšniekam, ar mērķi nodrošināt šo VPGA kursu darbību, bija uzdots apgādāt kursus ar metodiskajiem un mācību līdzekļiem.

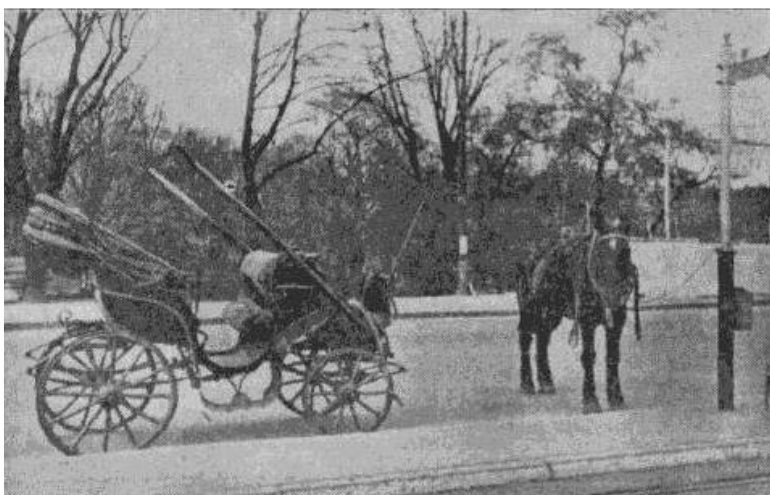
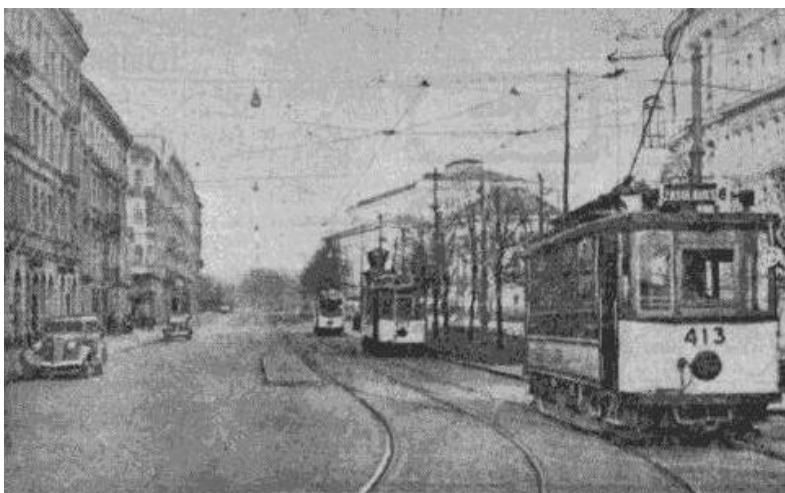
Tālāk ir apkopots materiāls no Nacionālās bibliotēkas arhīva

1940.gada 29.oktobrī Rīgā notika vērienīgas Pretgaisa aizsardzības un aptumšošanas apmācības kur Rīgas iedzīvotājus iepazīstināja ar pretgaisa aizsardzības signāliem „Gaisa trauksme” un „Gaisa trauksmes beigas”, kā arī ar aptumšošanas paņēmieniem.

Vēlāk presē publicēja informāciju par to, ka lielākā daļa iedzīvotāju noteikumus par izturēšanos gaisa trauksmes laikā bija izpildījuši apzinīgi un rūpīgi, tāpat organizēti un disciplinēti bija noritējuši aptumšošana.

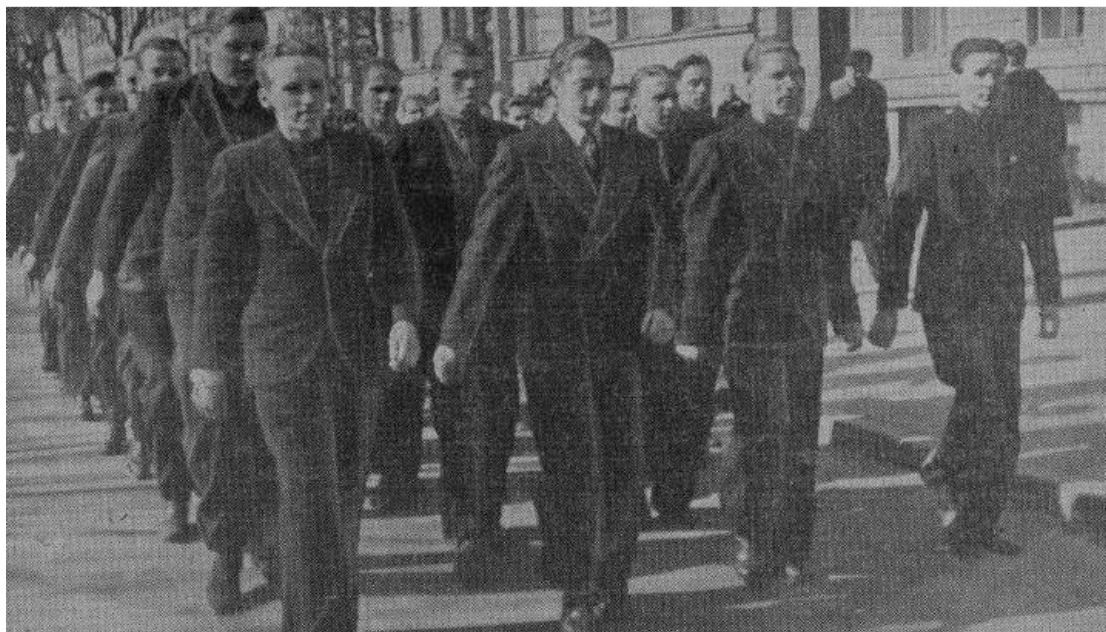
Trauksmes signālam atskanot, visi steidzās uz patvertnēm, 1940.gada 29.oktobris

Trauksmes laikā
Rīgas ielās palika
tikai tukšie
satiksmes līdzekļi,
1940.g.29.oktobris

1940.gada decembrī Padomju Latvijas Komunistiskās (boļševiku) partijas (LK(b)P) 9.Kongress pieņēma Lēmumu par brīvprātīgas masu aizsardzības organizācijas - Aizsardzības, aviācijas un ķīmiskās aizsardzības attīstības veicināšanas biedrības (turpmāk – Osoaviachima) izveidošanu Latvijas PSR. Tās pirmsākumi meklējami 1927.gadā Padomju Savienībā, kad apvienoja agrāk nodibinātās biedrības Aviācijas un ķīmiskās celtniecības veicināšanas biedrību (Aviachimam) un Aizsardzības veicināšanas biedrību (OSO).

Osoaviachim's sagatavoja speciālistus individuālai un kolektīvai pretgaisa, un pretķīmiskai aizsardzībai (saīsināti PVHO), aviācijas, kaujas un šaušanas apmācībai (militārai apmācībai) u.c.. Par Osoaviachima biedru varēja kļūt katrs PSRS pilsonis no 15 gadu vecuma.

LPSR Osoaviachima biedri gatavojas 1.maija manifestācijas gājienam, 1941.gada aprīļa beigās

Ievērojamu ieguldījumu iedzīvotāju aizsardzības nodrošināšanai iespējama kara gadījumā sniedza nevalstiskā organizācija - Sarkanais Krusts, uz kura bāzes vēlāk tika veidots civilās aizsardzības Medicīnas dienests.

Toreiz ikkatra Padomju pilsoņa pienākums bija aktīvi piedalīties nevalstiskajās organizācijās Osoaviachims un Sarkanais Krusts.

Ar Tautas Komisāru Padomes 1940.gada 18.decembra lēmumu Latvijas „Sarkanā Krusta” iestādes, slimnīcas un sanatorijas tika nodotas attiecīgo pilsētu un apriņķu izpildu komiteju rīcībā. Reorganizētā „Sarkanā Krusta” savienība darbību uzsāka 1941.gada 4. janvārī ar lozungu: „Gatavs sanitārai aizsardzībai” — GSA. Savienība ietilpa kā locekle Padomju Savienības republiku ”Sarkanā Krusta” un „Sarkanā Pūsmēneša” biedrību apvienībā, tās uzdevums bija piesaistīt visplašākās darbaļaužu masas sanitārās aizsardzības darbam un pirmās palīdzības sniegšanai.

„Sarkanā Krusta” savienībā par biedru varēja kļūt katrs pilsonis no 16 gadu vecuma, kurš deva solījumu aktīvi darboties sanitārās aizsardzības darbā t.i. iepazīties ar sanitāro higiēnu, iemācīties sniegt pirmo palīdzību saslimšanas un nelaimes gadījumos un sagatavoties pārbaudījumam „Gatavs sanitārai aizsardzībai” nozīmes iegūšanai. GSA nozīmēm bija divas pakāpes. Pirmā pakāpe bija jāiegūst obligāti visiem biedriem, bet otrā deva tiesības biedriem kara gadījumā darboties kā apmācītiem sanitāriem un māsām.

“Gatavs sanitārai aizsardzībai” kursu beigušie veidoja tā saucamos Sanitāros posteņus. Sanitārie posteņi veidoja Sanitārās nodaļas, divas Sanitārās nodaļas ietilpa Sanitārajā kopā. Sanitārās kopas darba vietās sagatavoja strādniekus sanitārajam dienestam, uzraudzīja, lai darba vietu, strādnieku dzīves vietu un apkārtnes apstākļi būtu higiēniski, un apmācīja sniegt pirmo palīdzību nelaiemes gadījumos.

Laikrakstā “Darba Sievieta”, Nr.8 (15.04.1941) , publicēti dati, ka Rīgā noorganizēti pavisam 198 pulciņi ar 4500 biedriem, darbojas 72 „Gatavs sanitārai aizsardzībai” pulciņi ar 2876 klausītājiem, bet provincē noorganizētas 29 pirmorganizācijas, trīs - vietās darbojas «Gatavs sanitārai aizsardzībai » pulciņi.

N.Lāce Latvijas PSR
Sarkanā krusta biedrības inspektore (Darba Sievieta”, Nr.8 (15.04.1941))

Skolās skolniekus izglītoja programmā “Esi gatavs sanitārai aizsardzībai” (EGSA).

Krūšu nozīme “Esi gatavs sanitārai aizsardzībai”

Lai iegūta šo nozīmīti, skolēnus apmācīja sniegt pirmo neatliekamo medicīnisko palīdzību - apturēt asiņošanu, pārsiet brūces, sniegt pirmo palīdzību gībšanas gadījumos, pie apsaldēšanās vai saules dūriena, veikt mākslīgo elpināšanu, likt apsējus un šinas pie kāju vai roku kaulu lūzumiem, tādā veidā skolēnus iesaistot sanitāro apstākļu uzlabošanā skolā un mājās un nodrošinot gatavību sniegt praktisku palīdzību saviem biedriem un citiem nelaimes gadījumos.

Pie „Sarkanā Krusta” bija nodibināts arī fonds, kura uzdevums bija palīdzēt vispārējos nelaimes gadījumos un dabas katastrofās cietušajiem.

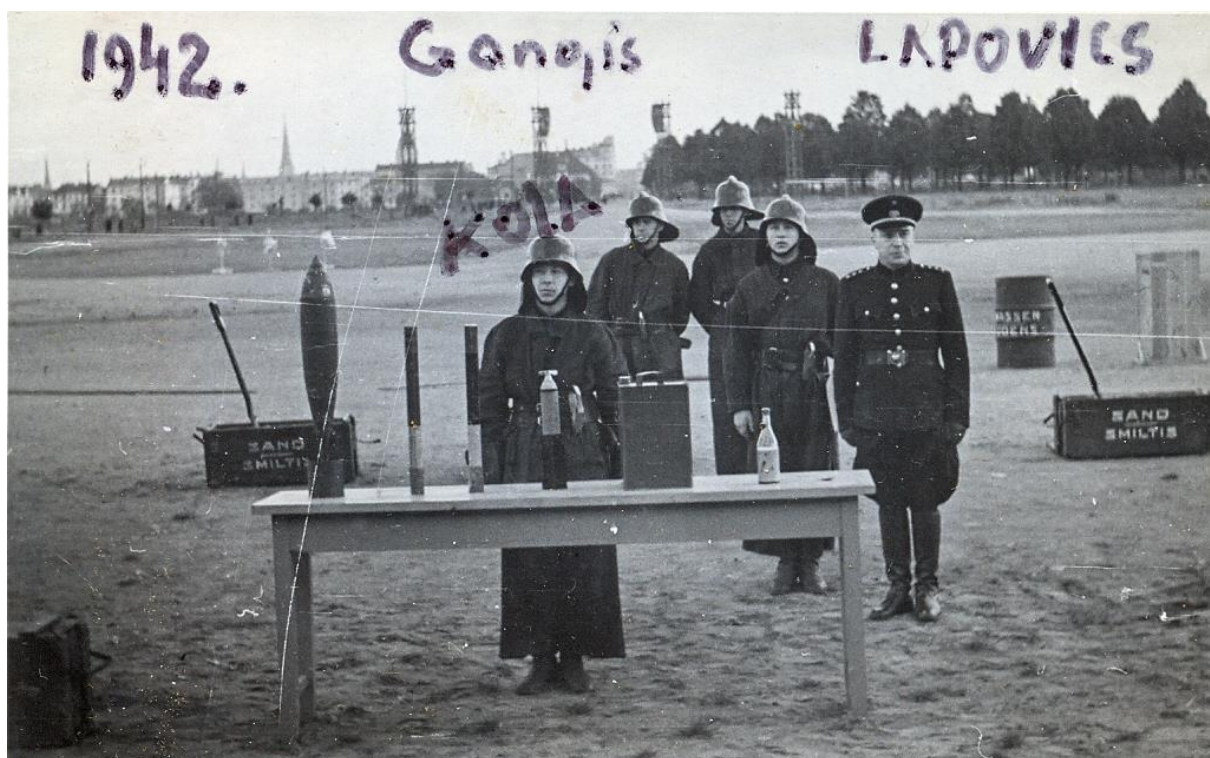
Pasīvā pretgaisa aizsardzība vācu okupācijas laikā 1942.-1944.g.g.

Vēstures avotu informācija par pasīvo pretgaisa aizsardzību vācu okupācijas laikā ir skopa.

1942.gada februārī Ventspilī tika rīkoti pasīvās pretgaisa aizsardzības atkārtšanas kursi pasīvās pretgaisa aizsardzības instruktoriem. Tā paša gada maijā ventspilniekiem bija izdots rīkojums par to, ka pilsētas namu īpašniekiem un pārvaldniekiem pasīvās pretgaisa aizsardzības dienesta vajadzībām jānodrošina nepieciešamā daudzumā ūdens tvertnes ar ūdeni, smiltis, spaiņi, ugunsstīvi, cirvji, lāpstas, kāši utt..

Rīkojuma neizpildīšanas gadījumā vainīgos draudēja saukt pie atbildības.

1943.gada augustā Ventspilī, bet Alūksnē – novembrī, rīkoja pasīvās gaisa apmācības – priekšlasījumus, iepazīstinot iedzīvotājus ar jaunākajiem paņēmieniem un pieredzi pasīvā pretgaisa aizsardzībai un paš aizsargāšanos uzbrukuma gadījumos no gaisa.

Aviācijas bumbu un degbumbu neitralizācijas nodarbības Uzvaras laukumā Pārdaugavā 1942.g. vasarā. Pie galda Rīgas pils. 4.ugunsdzēsēju nodaļas ugunsdzēsējs Nikolajs Gaņģis, tālāk pa labi Pārvaldes priekšnieks Eduards Lapovics (LUM 9322)

Avīzē "Daugavas Vanagi", Nr.24-25 (18.06.1943) minēts, ka kārtības sargu ziņā atrodas arī dažas jaunas lietas, kas nākušas klāt kara laikā. Viena no tām ir pasīvā pretgaisa aizsardzība, kuras pārraudzība uzticēta policijai.

Minēts, ka bieži vēl gadās redzēt nepietiekami aptumšotus rīdzinieku dzīvokļu logus, kas var kalpot ienaidniekam uzbrukuma gadījumā. Tāpat arī traukšņu gadījumos rīdzinieki ne vienmēr ir disciplinēti, tie bieži neliekas pret traukšņu signāliem ne zinis un ja atrodas uz ielas, tad mierīgi turpina promenādi, priecādamies par gaisā izšautiem zenitartīlerijas šāviņiem.....

RĪKOJUMU VĒSTNESIS

Nr. 192

Piektdien, 1943. g. 20. augustā
2. gada gājums

Isdezn. un spiestuve «Tēviņa» Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40.
Direkt.-rīk. Ernests Kreiļmanis. Atbild. red. Jānis Vitols.
Redakcija Rīgā, Blaumaņa ielā 38/40. Tālruni: direkt.-
rīkojājam 30637, atbild. redakt. 30780, redakcijai 31482,
kantoriem 24389. Redakcijas darba laiks no 14-18.

Abonēšanas maksa mēnesī ar piesūtišanu
RM 2.50; atsevišķs numurs maksā 10 fenīsus.
«Rīkojumu Vēstnesis» tekošs rēķins pastā Nr. 280.
Tulcotos rīkojumus par pamatteksu uzskatāms
vācu valodā publicētais teksts.

SATURS:

1943. g. 2. VII	Noteikumi par atšķirtības piemaksu valsts uzņēmumu, privātsaimniecības un brīvo profesiju vietējiem nodarbinātniem	827. l. p.
1943. g. 16. VIII	Paziņojums par smilšu iegādi Rīgas pilsētas civilai gaisa aizsardzībai	827. "
1943. g. 16. VIII	Paziņojums par prēmiju un cukura zīmju derīguma termiņa pagarināšanu	827. "
1943. g. 8. VIII	Rīkojums par trakumsērgas piemeklētu un apdraudētu joslū Ludzas apr. Pasienes pagastā.	827. "

Paziņojums par smilšu iegādi Rīgas pilsētas civilai gaisa aizsardzībai

1. Saskaņā ar pastāvošiem noteikumiem katram nama īpašniekam vai nama pārvaldniekam vai vietējam gaisa aizsardzības uzraugam jānovieto sausa smilts pietiekošā daudzumā bēniņos, kāpņu telpās un pagalmā.

2. Bieži apdzīvotu pilsētas daļu namiem, kuŗu iedzīvotājiem pašiem nav iespējams smiltis iegādāties, pilsētas pārvalde ierīkos smilšu laukumus sekojošās vietās:

- 1) Pontonu tilta austrumu puses galā,
- 2) Doma laukumā,
- 3) Richarda Vagnera (Dzirnavu) un Ernst-von-Bergmanna ielas stūrī,
- 4) Vecās Ģertrūdes baznīcas laukumā,
- 5) Ādolfā Hitlera un Šarlotes ielas stūrī,
- 6) Jaunās Ģertrūdes baznīcas laukumā,
- 7) Ādolfā Hitlera un Kr. Barona ielas stūrī,

- 8) Matīsa tirgū,
- 9) Vērmanes dārzā pie Volter-fon-Plettenberga (Elizabetes) gatves,
- 10) Pliskavas ielā starp Sergeja un Pērnavas ielām,
- 11) Avotu un Carl-Schirrena (Lāčplēša) ielas stūrī,
- 12) Avotu un Matīsa ielas stūrī,
- 13) Jēzusbaznīcas laukumā,
- 14) Latgales tirgū.

Šie laukumi apzīmēti ar uzrakstu: «Smiltis iedzīvotājiem uguns dzēšanai.»

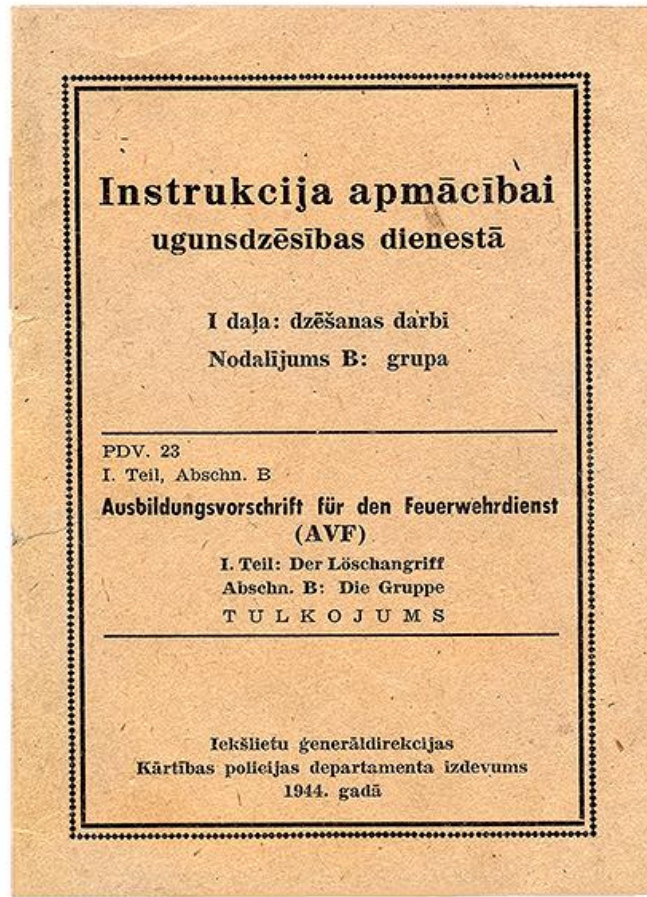
3. Šo smilšu izlietošana citām vajadzībām nekā uguns dzēšanai ir sodāma.

Rīgā, 1943. g. 16. augustā.

Rīgas pilsētas novada komisārs un komisāriskais
lielvecākais **WITTRÖCK.**

Fragments no laikraksta Rīkojumu Vēstnesis, Nr.192 (20.08.1943), kuram par pamatu uzskatāms vācu valodā publicētais teksts

Arī kara laikā VPGA vienības nodrošināja gatavībā patvertnes un citas aizsardzības būves, aptumšošanas pasākumus, konstatēja un likvidēja ugunsgrēkus, izveidoja medicīniskās palīdzības punktus, veidoja barikādes, veica neatliekamās glābšanas darbus, novērsa komunikāciju bojājumus, dežurēja uz namu jumtiem, apdzēsa degbumbas u.c..

Instrukcija attiecas arī uz ūdens apgādi no ūdens vadiem, dabīgām ūdens krātuvēm, akām un ūdens tvertnēm.

- (4) Vienveida pamatapmācības labā visi arod-ugunsdzēsēji, brīvprātīgie ugunsdzēsēji un uzņēmumu ugunsdzēsēji, kā arī uguns apkaļošanai gaisa aizsardzībā papildus iesaistītie darbinieki nekavējoties apmācāmi saskaņā ar šo instrukciju. Augstākiem vadītājiem izsmeljoši jāiepazīstās ar instrukcijas saturu.

Apmācībā iesaistāmas arī tās komandas, kas pašlaik piedalītas citām taktiskām vienībām vai speciāliem transporta līdzekļiem (sapieru, pirmās palīdzības, tankrajiem u. c.).

- (5) Lai paātrinātu jaunās vienveida darba iekārtas ieviešanu un pielietošanu, pagaidām grupu var novietot 2 vai arī vairākos transportlīdzekļos, kas kopīgi pēc sava apbruņojuma atbilst grupas prasībām un kuriem uz ugunsgrēka vietu arvien jāizbrauc vienlaicīgi. Citos norīkojumos šie transportlīdzekļi var izbraukt arī atsevišķi, ja tie personāla un apbruņojuma ziņā piemēroti izpildāmajam uzdevumam. Ugunsgrēku vietās, izņemot, varbūt, atsevišķus sodrēju degšanas gadījumus, principā vienmēr jānorīko vismaz viena grupa.

- (6) Es nosaku, ka ugunsapkaļošanai piesaistītiem spēkiem, kas atbilst grupai, pēc iespējas drīz, bet vēlākais sākot ar 1944. gada 1. janvāri jārikojas saskaņā ar šo instrukciju.
- (7) Apmācības instrukciju „Grupa“ brošūras veidā var iegādāties Latvijas ugunsdzēsēju Saimnieciskā uzņēmumā.

Rīgā, 1943. g. 6. novembrī.

Kārtības policijas komandieris
Klepsch (paraksts)
policijas pulkvedis.

Pēc Otrā Pasaules kara

Vietējā pretgaisa aizsardzība no 1945. līdz 1960.gadam

Apkopojums no laikraksta Cīņa, Nr.71 (17.11.1944) raksta “Lielāku vērību pretgaisa aizsardzībai galvaspilsētā”-

Lai nostiprinātu pretgaisa aizsardzību bija pieņemts LK(b)P Rīgas komitejas biroja 1944.gada 14.novembra lēmums par vietējo pretgaisa aizsardzību, uzdodot izveidot pretgaisa aizsardzības bataljonus, nodrošināt telefonu sakarus starp pilsētas aizsardzības štābu un rajoniem, kā arī ievērojamākajiem objektiem un novērošanas torniem. Rīgas dzīvojamo māju un ievērojamāko objektu aizsardzībai izveidot pašaizsardzības kopas. Osoaviachima Rīgas padomei bija uzdots izveidot kolektīvo pretgaisa aizsardzību — patvertņu sakārtošanu.

Partijas rajonu komiteju sekretāriem un rajonu izpildu komiteju priekšsēdētājiem bija uzdots 10 dienu laikā pārbaudīt pretgaisa aizsardzības stāvokli savā rajonā un arī turpmāk nepārtraukti kontrolēt pretgaisa aizsardzību. Bet komisariātiem (ministrijām), no to pakļautībā esošo uzņēmumu un iestāžu vadītājiem (izglītības, tirdzniecības, pārtikas, vietējās rūpniecības) pieprasīt, lai tie pievērstu vajadzīgo uzmanību pretgaisa aizsardzībai.

Rakstā minēts, ka, sekmīga pretgaisa aizsardzība lielā mērā atkarīga no pašiem pilsētas iedzīvotājiem, no tā, cik apzinīgi un aktīvi viņi izpilda un atbalsta pretgaisa organizāciju rīkojumus un darbu; kā arī minēts, ka jārikojas pēc principa: vienā rokā āmurs — otrā šķēps.

Neliels ieskats Valsts arhīva dokumentos par VGA organizāciju

1945.gada 14.februārī PSRS Iekšlietu Tautas komisariāta Galvenās Vietējā gaisa aizsardzības pārvalde nosūtītajā vēstulē LPSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam adresētajā vēstulē rakstīts par to, ka 1944.gadā un 1945.gadā PSRS Iekšlietu Tautas komisariāta Galvenās Vietējā pretgaisa aizsardzības pārvalde 1944.gadā un 1945.gadā uz Rīgu nosūtīja ievērojamu daudzumu pretķīmiskās aizsardzības līdzekļus priekš VPGA un Republikas pilsētu-punktu iedzīvotājiem, kuri savlaicīgi netika izdalīti pašvaldībām un tautsaimniecības objektiem. Tālāk lūdz lai pilsētu darbaļaužu deputātu padomju Tautas komitejām un izpildkomitejām tiktu uzlikts par pienākumu nekavējoties izņemt saņemtos aizsardzības līdzekļus un tālāk tos nodot attiecīgām iestādēm, kuras tos izdalītu pilsētu iedzīvotājiem.

ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
 ГЛАВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ
 МЕСТНОЙ ПРОТИВОВОЗДУШНОЙ
 ОБОРОНЫ

На № _____ от _____ 194 г.
 При ответах ссылаться на №, число и отдел.

СЕКРЕТНО
 ЭКЗ. № 4..

14/15
 14 февраля 1945 г.
 № 3211783С
 Гор. МОСКВА, ул. Чапаева, д. 36.

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ
 ЛАТВИЙСКОЙ С С Р

ТОВ. Л А Ц И С В. Т.

В течение 1944-45 г.г. Главное Управление МВО НКВД СССР направило в г.Ригу значительное количество средств противохимической защиты, для обеспечения системы МВО и населения городов-пунктов Республики.

Несмотря на то, что формирования местной ПВО промышленных предприятий, организации и население Латвийской ССР индивидуальными средствами противохимической защиты обеспечены неудовлетворительно (около 3%), направляемое в Республику имущество реализуется плохо, хотя ассигнования на 1945 год по оснащению имуществом МВО Наркоматов и городов Республики утверждены.

Исполкомы горсоветов депутатов трудящихся, на которых постановлением СНК Союза ССР № ОК-15сс от 27 августа 1936 года возложена ответственность за подготовку к МВО городов вопросами обеспечения противохимической защиты, особенно населения, и обеспечением реализации получаемого имущества занимаются недопустимо слабо.

В связи с изложенным прошу обязать Наркоматы и Исполкомы городских советов депутатов трудящихся немедленно выбирать получаемые средства противохимической защиты и обеспечить ими городские части, об'ектовые формирования местной ПВО и группы самозащиты и полностью освоить отпущенные для этой цели денежные средства.

С своей стороны, считал-бы необходимым в целях повышения готовности к противохимической защите населения городов-пунктов МВО Латвийской ССР выделить в распоряжение Исполкомов горсоветов депутатов трудящихся текущий запас противогазов, обязав Исполкомы постепенно их реализовать среди городского населения.

Для обеспечения этого мероприятия и предоставления Исполкомам возможностей выкупать имущество по Латвийской ССР потребуется около 3 млн. рублей.

Прошу Вас рассмотреть эти вопросы и о Ваших решениях сообщить мне.

НАЧАЛЬНИК ГЛАВНОГО УПРАВЛЕНИЯ
 МЕСТНОЙ ПВО НКВД СССР
 ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТ

ОТН. < ЭКЗ.
 № 1-адресату

*Экз. Лавинскому
 Начальнику добровольцев
 20/1/45*

13

(Подпись)

Arhīva dokumentos atrodamā informācija par to, ka 1941.gadā un vēlāk no 1945.gada tika veiktas VPGA organizācijas pārbaudes Latvijas PSR iestādēs, uzņēmumos, objektos, vēlāk sastādītajos aktos tika atzīmēti būtiski trūkumi, par to, ka par maz tiek pievērsta uzmanība VPGA jautājumiem.

а) Дезаэрационное отделение	-	11	чел.
б) Медикосанитарисе	-	12	"
в) Противопожарное	-	25	"
<i>6 секретарей</i>			

294

13

НАЧАЛЬНИКУ ОТДЕЛА МПВО СНК ЛССР.

г.р. Рига

№ 6/146с

Препровождая при сем акты обследования объектов гор.Рига: завод "ВЭФ", торговый порт, завод "Красный Квадрат", проведенные Отделом МПВО НКВД ЛССР, сообщая, что МПВО на заводе "ВЭФ" и торговом порту находится в безобразном состоянии, несмотря на неоднократные напоминания и указания со стороны Отдела.

Данные объекты подчинены непосредственно Штабу МПВО гор.Рига, который не уделяет им достаточного внимания и не оказывает практической помощи.

Прошу принять меры воздействия на начальников упомянутых объектов и указать Штабу МПВО гор.Рига на слабое руководство данным объектом.

Уточнение - по телефону на 6 месяцев.

НАЧАЛЬНИК ОТДЕЛА МПВО НКВД ЛССР
ПОДПОЛКОВНИК: *С.А. Андреев* (МОЗУЛЕВ)

Уточнение
№ 357-е от 25/IV
С.А.-2

Секретная часть, УД СНК	
Латвия	ЛССР
Входный №	1045
20 - Андреев	1045 г.
Дело №	

Piemēram, 1945.gada 25.aprīlī vēstulē minēts par to, ka veicot pārbaudi rūpnīcās "VEF", "Sarkanais kvadrāts" un tirdzniecības ostā tās atrodas nekārtīgā stāvoklī, neraugoties uz to, ka saņēmušas vairākkārtējus brīdinājumus.

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes lietu pārvaldnieks VPGA nodaļas priekšnieks uzdod Rīgas pilsētas VPGA štāba priekšniekam, sakarā ar to ka iepriekš minētie objekti atrodas viņa pārraudzībā, novērst trūkumus un ziņot par paveikto darbu.

Лит. " " 3 3

Вх. № 145 с. 1 на № 17 января 1948 г.

При ответах ссылаться на №, число и отаг

СОВ. СЕКРЕТНО
Экз. № 1

LATVIJAS PSR ЛАТВИЙСКАЯ ССР
 IEKŠLIETU МИНИСТЕРСТВО
 MINISTRIJA ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА МИНИСТРОВ
ЛАТВИЙСКОЙ ССР

15 января 1948 г.
 № 17/16сс
 RIGA г. РИГА

В связи с окончанием строительства Кегумской ГЭС и присвоения ей 1-й категории по линии МПВО, отделом МПВО МВД ЛССР была проведена проверка состояния и степень готовности объекта к Местной Противовоздушной обороне.

Проверкой установлено, что Кегумская ГЭС к МПВО не готова, директивные указания Министерства Электростанций СССР в отношении укрепления системы МПВО не выполнялись, предусмотренные проектами строительство жилого поселка и согласованные с органами МПВО сооружения (командный пункт, убежища, обмывочный пункт, дегазкамеры и др.) не строятся.

Наиболее существенными недочетами я в л я ю т с я :

1. Необеспеченность станции и поселка в противопожарном отношении, заключающаяся в отсутствии в производственном здании насоса для подачи воды в сеть, а в самом поселке водопроводная сеть для противопожарных целей не пригодна.

Поселок обеспечивается водой при помощи старой деревянной водонапорной башни.

Совершенно недостаточно и количество огнетушителей. Пожарная сигнализация отсутствует.
2. ГЭС не обеспечена аварийными неприкосновенными запасами кабельного и электротехнического имущества и запасными частями к агрегатам, необходимого для немедленного восстановления в случае аварий или разрушений передаточной сети и самой станции.
3. Не решены вопросы светомаскировки объекта и поселка, а именно: управление освещением не централизовано, наружное освещение не отделено от внутреннего, не разрешена маскировка больших световых проемов.

Начальником строительства Кегумской ГЭС допущены ослабления в отношении охраны Кегумской ГЭС, выражающиеся в том, что им выдано много пропусков посторонним лицам для прохода и проезда через плотину станции, а также допускается почти свободный проход и проезд через мост с различными не проверяющимися грузами, что может привести к нежелательным последствиям - совершению диверсионных актов.

Сообщаю о вышеизложенном на Ваше распоряжение. С своей стороны считаю необходимым:

1. Принять немедленные меры к организации и укреплению системы МПВО, согласно положений, как на объекте 1-й категории.
2. Добиться включения в план финансирования на 1948 год средств на мероприятия МПВО, в том числе и на строительство сооружений МПВО.
3. В целях обеспечения бесперебойной эксплуатации гидростанции в случае необходимости создать необходимые запасы кабеля,

1948.gadā konstatēti būtiski trūkumi veicot Ķeguma hidroelektrostacijas pārbaudi.

Sakarā ar Ķeguma hidroelektrostacijas būvniecības pabeigšanu 1948.gadā un 1.kategorijas VPGA aizsardzības objekta statusa piešķiršanu, LPSR Iekšlietu ministrijas Pretgaisa aizsardzības departaments veica objekta stāvokļa pārbaudi, konstatējot, ka Ķeguma HES nav gatava VPGA, nav

izpildītas direktīvas VPGA sistēmas nostiprināšanai. Nav izbūvētas projektā paredzētā dzīvojamā ciemata ar VPGA iestādēm saskaņotās būves (komandpunkts, nojumes, mazgāšanas punkts, degazēšanas kameras utt.).

Norādīti trūkumi ugunsdrošības jomā: ražošanas ēkā nav uzstādīts sūkis ūdens piegādei tīklā, apdzīvotās vietas ūdensapgāde nav piemērota ūdens ņemšanai ugunsgrēku dzēšanai. Ciematam ūdeni piegādā no vecā koka ūdenstorņa. Objektā nepietiekams ugunsdzēsamo aparātu skaits, nav ierīkota automātiskā ugunsdzēsības signalizācija.

HES nav nodrošināta ar kabeļu un elektroiekārtu avārijas rezervēm un agregātu rezerves daļām, kas nepieciešamas tūlītējai atjaunošanai avārijas vai pārvades tīkla un pašas stacijas bojājumu gadījumā.

Nav atrisināti objekta un ciemata apgaismojuma maskēšanās jautājumi.

Ķeguma HES būvniecības vadītājs pieļāvis nolaidību saistībā ar Ķeguma HES apsardzi,- tika izsniegtas daudzas caurlaides nepiederošām personām ar tiesībām pārvietoties pa stacijas dambi, kā arī pieļauta tilta šķērsošana smagsvara palielinātas slodzes transportlīdzekļiem, kas var novest pie nevēlamām sekām un sabotāžas aktiem.

Minēto trūkumu novēršanai bija uzdots:

- veikt tūlītējus pasākumus pretgaisa aizsardzības sistēmas sakārtošanai un nostiprināšanai, atbilstoši 1.kategorijas objekta prasībām.
- 1948.gada finansēšanas plānā panākt līdzekļu iedalīšanu VPGA darbībai, tai skaitā VPGA būvju izbūvei.
- Lai nodrošinātu nepārtrauktu hidroelektrostacijas darbību iespējamu avāriju gadījumā, izveidot nepieciešamās kabeļu un citu materiālu rezerves.

Pēc Otrā pasaules kara samazinot VPGA skaitlisko sastāvu un kategorēto pilsētu skaitu veica pasākumus esošo speciālo aizsargbūvju saglabāšanai.

PSRS Valsts aizsardzības komiteja 1945. gada 30. augustā izdeva dekrētu "Par vietējās pretgaisa aizsardzības speciālo aizsargbūvju izmantošanu", kas paredzēja organizēt patvertņu, komandpunktu un citu speciālo būvju kontroli. Vienlaikus izdeva dekrētu "Par aizliegumu izmantot patvertnes dārzu glabāšanai".

1946.gadā tika pacelts jautājums par vienkārša tipa paslēptuvju, zemnīcu tālāku izmantošanu.

СЕКРЕТНО.Экз. 2

г. Рига

№ 302 *9155*

" 15 " марта 1946 г.

НАЧАЛЬНИКУ ОТДЕЛА МПВО НКВД
ЛАТВИЙСКОЙ ССРПОДПОЛКОВНИКУ тов. КОЗУЛЕВУ

В вопросе разборки деревянно-земляных укрытий, на местах в городах и уездах нет полной ясности - какие укрытия должны сохраниться и какие подлежат разборке.

Лиепайский Горисполком решением № 110 от 1 февраля 1946 года разрешил Лиепайскому Горкоммунальному Отделу снести укрытия в черте города по ул. Марияс против дома № 11 и по Советскому проспекту между домами № 5-7 и № 17-19, в решении № 109 от 1 февраля 1946 года обязал Начальника Лиепайского торгового порта т. ГРОШЕВЦОГ восстановить укрытие по Старой Набережной в доме № 52, в котором по указанию т. ГРОШЕВЦОГ выломано было 6 кв. метров креплений убежища.

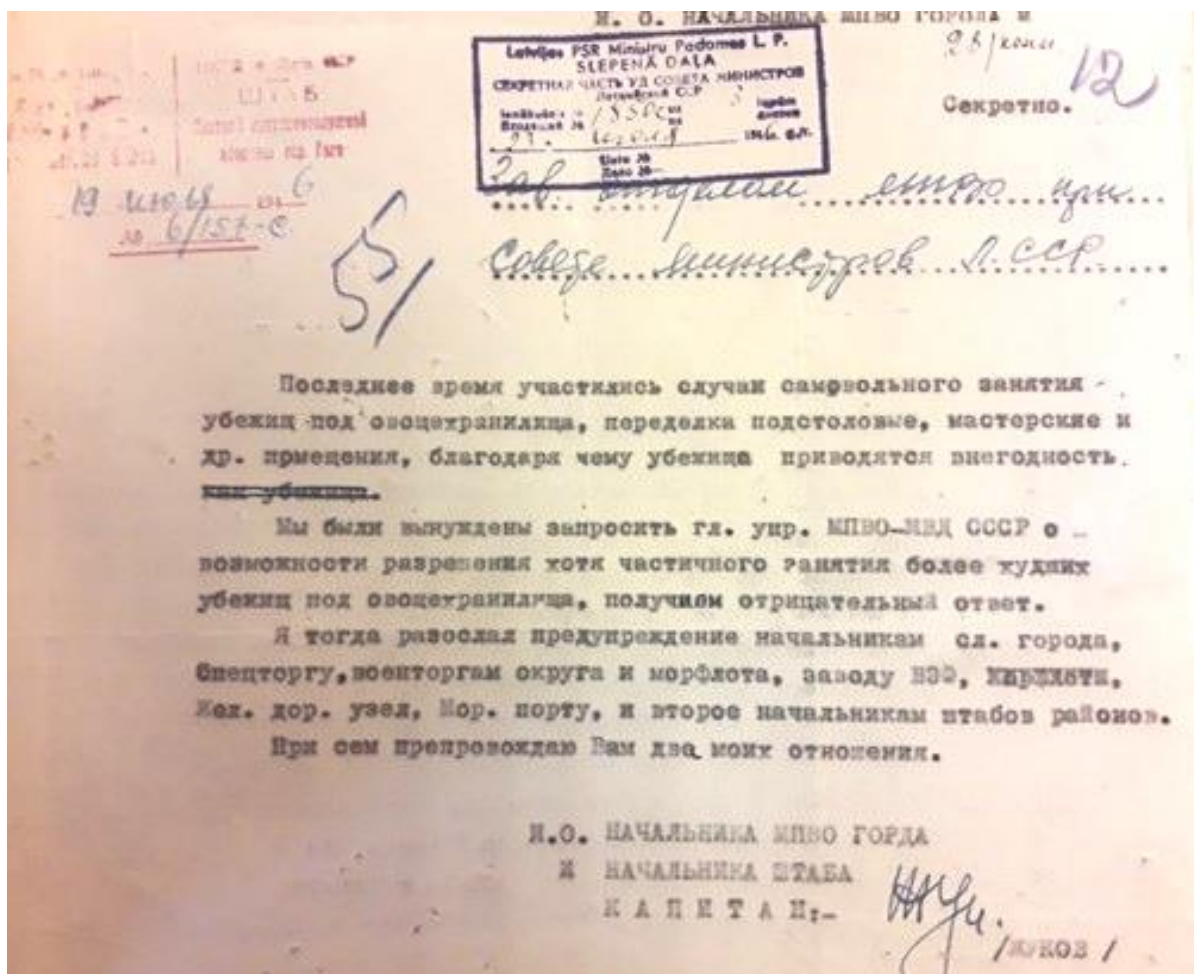
По поручению Совнаркома Латвийской ССР прошу: 1) уточнить учет убежищ, укрытий, которые необходимо сохранить, 2) уточнить учет убежищ, укрытий, подлежащих сноске, 3) Поставить вопрос перед Штабами МПВО и Председателями Городских и Уездных Исполкомов о поддержании в порядке убежищ, укрытий, подлежащих сохранению согласно имеющимся у Вас указаниям Начальника Главного Управления МПВО НКВД СССР и о сноске убежищ, укрытий, не подлежащих сохранению.

Копию Вашего указания Штабам МПВО и Гор/уезд/исполкомам прошу выслать в Совнарком Латвийской ССР.

Начальник Военного Отдела
подполковник адмслужбы

/ШАРАПОВ/

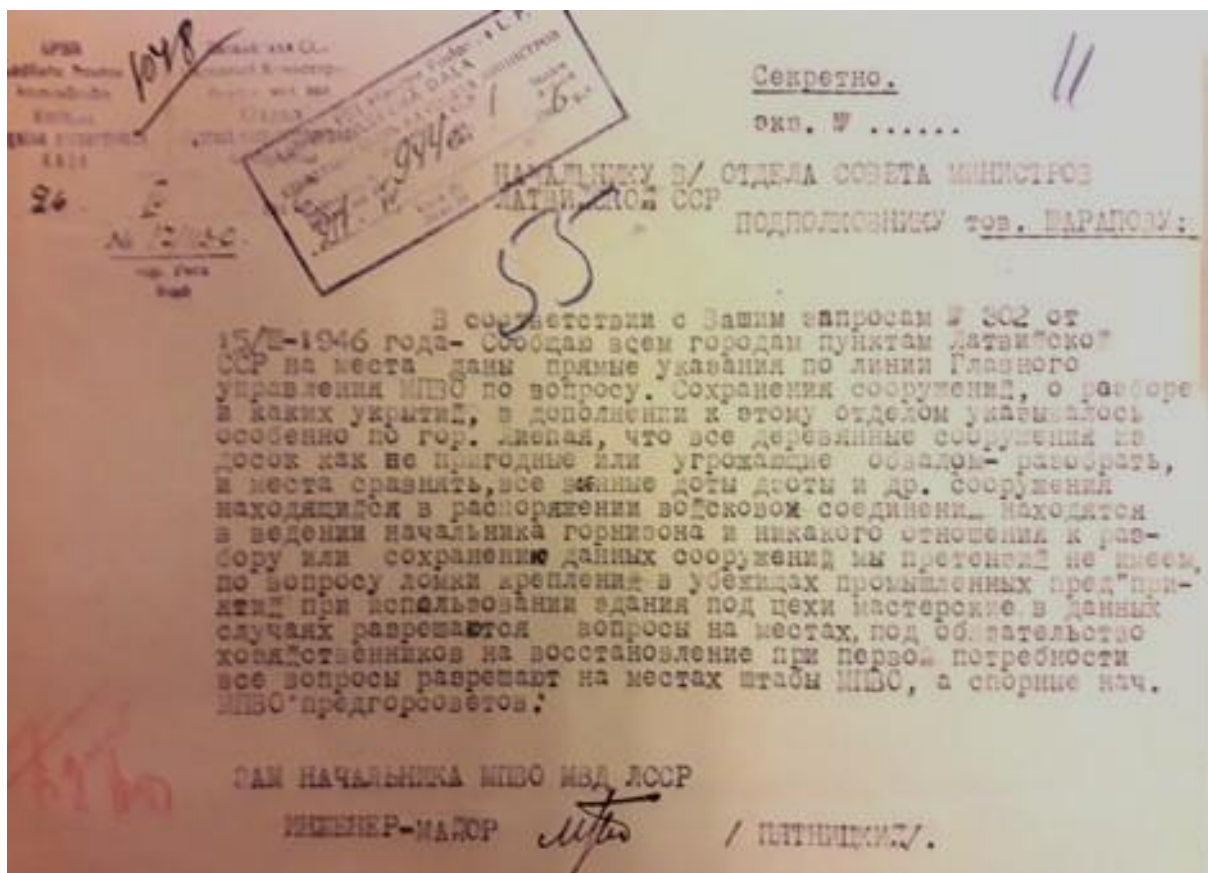
Стп. 2 экз.
15.3.46г.
КП

1946.gada 19.jūlijā Rīgas pilsētas VPGA štābs nosūtīja vēstuli Latvijas PSR Ministru padomei par to, ka pēdējā laikā arvien biežāk patvertnes patvaļīgi tiek izmantotas dārzeņu glabāšanai, tās tiek pārveidotas par ēdnīcām, darbnīcām, piemērotas citām vajadzībām, sakarā ar to tās kļūst neizmantojamas pamatmērķim.

Kad štābs PSRS IeM VPGA Galvenai pārvaldei pieprasīja atļauju sliktākā stāvoklī esošās patvertnes izmantot dārzeņu glabāšanai - atbilde bija noraidoša.

Pēc tam bija nosūtīts brīdinājums attiecīgām iestādēm un pilsētas rajonu štābu priekšniekiem par to, ja patvertnes patvaļīgi izmantos dārzeņu glabāšanai vai tās iznomās, tad vainīgie tiks saukti pie atbildības.

Pēckara gados viens no svarīgākajiem pasākumiem civiliedzīvotāju interesēs bija teritorijas attīrīšana no mīnām, lādiņiem, nesprāgušām aviobumbām un citiem spridzekļiem.

Osoaviachima - Aizsardzības, aviācijas un ķīmiskās aizsardzības attīstības veicināšanas biedrības (vēlāk DOSARM) iesaistīšana iedzīvotāju izglītošanā un Latvijas PSR teritorijas atmiņēšanas darbos

Pēc PSRS Osoaviachima Centrālās Padomes operatīvās grupas ierašanās Latvijas PSR (Ludzas pilsētā) Latvijas PSR Osoaviachima Centrālajai Padomei uzdeva izveidot Osoaviachima pirmorganizāciju tīklu apriņķos, pilsētās, izvērst iedzīvotāju sagatavošanu pretgaisa un pretķīmiskajai aizsardzībai.

Pildot LK(b)P Centrālās Komitejas un Tautas Komisāru Padomes 1944. gada 2.oktobra lēmumu “Par galīgās atmīnēšanas un trofeju mantas savākšanu atbrīvotajā Latvijas PSR teritorijā, kas veicama no vietējo iedzīvotāju izveidoto Osoaviachima komandām” bija uzdots sagatavot atmīnētāju instruktorus un atmīnētāju komandas.

Visus iedzīvotājus aicināja aktīvi piedalīties šai darbā, palīdzēt Sarkanās Armijas daļām un Osoaviachima organizācijām. Bija arī jāizglīto iedzīvotājus, jo sevišķi skolu jaunatni, izsargāties no mīnām, granātām, aviācijas bumbām u.c..

Sākumā Maskavas skola sagatavoja 10 instruktorus, kurus pēc tam izsūtīja pa apriņķiem. Vēlāk uz apmācību Maskavā no vietējiem iedzīvotājiem atlasīja 14 cilvēkus atmīnēšanas instruktoru sagatavošanai un 15 cilvēkus dienesta suņu-pavadoņu instruktoru sagatavošanai.

Līdz 1944.gada 30.novembrim bija paredzēts atmīnēt apriņķu laukus, bet mežu un purvu atmīnēšanu veikt līdz 1945.gada 1.oktobrim.

Latvijas PSR Osoaviachima Centrālās padomes iesniegtajā atskaitē par laika periodu no 1944.gada 1.septembra līdz 1944.gada 31.decembrim PSRS Centrālajai Osoaviachima Padomei norādīts, ka pēc vietējo izpildkomiteju rīkojumiem un saskaņā ar apriņķu kara komisariātu prasību nepieciešams izslēgt no apmācībām obligātā dienesta iesaukumam atbilstošas personas, tāpēc atmīnētāju kontingents, iedzīvotāju vecāku gadu gājuma iztrūkuma dēļ, tika izmeklēts no esošiem resursiem, pamatā 1927., 1928., 1929.gadā dzimušiem, 17.-19.gadu veciem jauniešiem. Sieviešu atlase apmācībai nenotika, pieteikšanās bija brīvprātīga. Jāatzīmē, ka lielāko interesi un tieksmi apmācībai un darbam izrādīja jaunieši.

Atmīnētājus sagatavoja pēc 70 stundu programmas, programmu pavisam apguva 1275 cilvēki. Skaitliski visvairāk tika apmācīti Rīgā- 213 cilvēki, Daugavpilī (Dvinskā) - 168 cilvēki, Rēzeknē - 128, Ludzā - 133 cilvēki, Rīgas rajonā - 118 cilvēki, Abrenē - 100 cilvēki, Jelgavā, Valmierā u.c.

1945.gada 2.janvārī Latvijas PSR Osoaviachima Centrālā Padome organizēja atmīnētāju instruktoru (60 cilvēki) sagatavošanas kursus pēc 300 stundu programmas, no tām 30 stundas - komandu darba organizēšanā un drošības pasākumu ievērošanā.

Arī turpmāk tika rīkoti kursi atmīnētāju instruktoru un atmīnētāju sagatavošanai.

ЦС ОСОАВИАХИМА СССР
Орг.-ИНСТРУКТОРСКИЙ ОТДЕЛ

Форма № 2
13

На основании постановления СНК СССР № 980 от 27.4.34 г.
Утверждено постанов. ЦУНХУ Госплана СССР № 1 от 2.1.38 г.

Наименование организации ЦС Осоавиахима Латв. ССР

СТАТИСТИЧЕСКИЙ ОТЧЕТ О СОСТАВЕ ЧЛЕНОВ И ПЕРВИЧНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ ОСОАВИАХИМА

за IV квартал 1944 г.

Утвержд. президиумом районного, областного, краевого, республиканского совета от 8/5 1945 г., протокол № _____

Имеется членов Осоавиахима к началу	Имеется членов Осоавиахима к концу	Из общего числа членов Осоавиахима		
		Членов и кандидатов ВКП(б)	Членов и кандидатов ВЛКСМ	Женщин
<u>IV</u> квартал 1944 г.	<u>IV</u> квартал 1944 г.			
1 1219	2 4328	3 63	4 346	5 1303

	Число и состав первичных организаций, входящих в райсоветы. Колич. членов Осоавиахима в них							За отчетный квартал				
	Производственных	В совхозах и МТС	В колхозах	В учреждениях	В учебных заведениях, исключая школьные	Только школьных	При домоуправлениях	Всего	Вновь приняты в члены Осоавиахима	Исключено из членов Осоавиахима	Прибыло из других организаций	Выбыло в другие организации
а) первичных организаций	6 88	7 3	8 49	9 164	10 3	11 20	12 20	13 347	14	15	16	17
б) членов Осоавиахима	936	12	413	2435	10	250	192	4328				

"12 - января 1945 г. Председатель _____
Подпись И. Рубин (см. на обороте)

Latvijas PSR Osoaviachima Centrālās padomes Statistiskā atskaite par 1944.gada IV kvartālu

Līdz 1944.gada IV kvartāla sākumam uzskaitē bija 1219 cilvēki, bet IV kvartāla beigās jau uzskaitīti 4 328 cilvēki

Laikraksta Cīņa, Nr.51 (24.10.1944) rakstā "Iztīrīsim no mīnām atbrīvoto Latviju" norādīts, ka

"ar š. g. 5. oktobri Latvijas PSR Osoaviachima atminētāju komandas un karaspēka daļu sapieri sāka pilnīgi atminēt no vācu fašistiskajiem iebrucējiem atbrīvoto Latvijas PSR teritoriju. Apriņķu un pagastu izpildkomitejās noorganizētas nepārtrauktas dežūras, kas pieņem iedzīvotāju paziņojumus, kur jāizdara atmīnēšana un apkārtnes un ēku attīrīšana no artilērijas šāviņiem, artilērijas mīnām, aviomīnām u.c, kas apdraud iedzīvotāju dzīvību. Latvijas PSR Osoaviachima Centrālā Padome uzaicina visus pilsoņus, kas zina, kur atrodas mīnētie rajoni vai kaujas līdzekļi, kas izmētāti pa apkārtni vai sakrauti kara lauka noliktavās, nekavējoties ziņot par to dežurantiem pagastu un apriņķu izpildkomitejās. Palīdziet atminētājiem pēc iespējas ātrāk iztīrīt apkārtni no mīnām un kaujas līdzekļiem, nodrošināt iedzīvotāju kustības drošību pa ceļiem un iespēju strādāt tīrumos."

1944.gadā veicot atmīnēšanu smagus ievainojumus guva pieci atmīnētāji, bojā gāja 10; 1945.gadā smagus ievainojumus guva 7 cilvēki, bojā gāja 11 cilvēki, 10 no tiem- komandējošais sastāvs.

1945.gadā bija paredzēts atmīnēt 11 250 km² lielu platību, tai skaitā, 3 243 km² Rīgas apriņķī, kur tolaik līdz jūnijam bija atmīnēti 1138 km² un atmīnēšanas darbus veica piecas komandas, katrā no tām 30-45 cilvēki.

Сведения

о ходе работ по массовому разминированию местности, сбору взорванных боеприпасов и уничтожению производных командных Осколков в Латвийской ССР за период с 1.1.1945 г.

1. Произведено разминирование и проверка местности на наличие минных полей и других взрывоопасных элементов.

Наименование взорв.	Общая площадь в кв. км.	Площадь местности, на которой производилось разминирование в км ²		Площадь местности, на которой производилось разминирование и проверка местности в км ²		Всего произведено уничтожения производных Осколков в км ²		Всего обнаружено минных полей в штуках		Разминировано в минных полях в штуках		Уничтожено производных Осколков на минных полях в шт.		Разминировано на населенных пунктах		Уничтожено производных Осколков в населенных пунктах		Итого	
		в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.	с начала работ	в период с 1.1.1945 г.			
Даугавпилс.	4309,6	-	1067	-	164	-	2131	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	57	
Лудзенский	2344,1	-	1176,3	-	800	-	2166,3	-	21	-	21	-	6	-	4	-	-	1382	
Резекненский	4253,1	-	1085,1	-	2276	-	3361	-	-	-	1	-	1	-	11	-	-	58	
Валковский	4620	-	120	-	3080	-	4100	-	-	-	-	-	-	17	17	-	-	9	
Валковский	4290	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	45	-	-	-	-	-	
Абренский	4780	-	-	-	24	-	24	-	3	-	3	-	25	-	89	-	-	-	
Блавынский	3590	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Бауский	2960	-	203	-	888	-	1181	-	19	-	19	-	1	-	-	-	-	683	
Илукстский	2242,7	-	1645	-	373,1	-	2018,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Браиловский	3560	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	37	-	-	-	
Мадонский	3970	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	
Ритский	1600	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	
Цескалский	3240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	-	-	-	-	-	
Итого	50020	-	6386,3	-	8595,1	-	14981,4	-	36	-	25	-	60	-	104	-	114	-	2179

Председатель Центрального Совета Особлима Латвийской ССР
Иванов Александр

Начальник отдела разминирования ЧС Особлима Латв ССР
Иванов Александр

Apkopotā tabula apliecina, ka līdz 1945.gada 1.janvārim:

- LPSR Daugavpils, Ludzas, Rēzeknes, Valmieras, Bauskas, Ilūkstes novados pārbaudīta 6 386,3 kvadrātkilometru liela platība, kur nebija konstatēti sprādzienbīstami priekšmeti;
- Daugavpils, Ludzas, Rēzeknes, Valmieras, Abrenes, Bauskas, Ilūkstes, Jēkabpils, Madonas, Rīgas un Cēsu novados atmīnēti sprādzienbīstami priekšmeti 8 595,1 km² lielā platībā, Ludzas, Valkas, Abrenes, Bauskas novados

kopā identificēti 36 mīnu lauki, atmīnēti 25 mīnu lauki, atmīnētas 114 apdzīvotas vietas.

- Kopā pārbaudīta, atmīnēta un nodota vietējiem varas orgāniem 14981,4 km² liela platība.

Fragments no laikraksta Cīņa, Nr.141 (16.06.1945) raksta “Drīzāk atmīnēt mūsu zemi”:

“..... Osoaviachima rīkotos speciālosursos apmāca vēl jaunas atminētāju komandas. Lauki un pļavas atmīnēti pirmām kārtām, tā nodrošinot zemniekiem pavasara sējas iespējas un priekšā stāvošo siena pļauju. Kā pēdējos atmīnēs purvus un mežus. Līdz oktobrim paredzēts visus atmīnēšanas darbus veikt pilnībā. Rīgas apriņķī bez atsevišķi izliktām mīnām ienaidnieks atstājis 76 mīnu laukus. Laba daļa no šiem mīnu laukiem jau atmīnēta. Šo darbu pašizliedzīgi veic atmīnētāju komandas, kas komplektējās no zemnieku jauniešiem. Rīgas apriņķī vislabāk darbojas Mālpils un Skrīveru atminētāju komandas. Šīs komandas paspējušas atmīnēt lielas platības. Rīgas apriņķī 20 labākiem atminētājiem piešķirtas naudas balvas. Atminētāju komandās darbojas abu dzimumu jaunieši, pie kam meitenes nereti ir disciplinētākas par zēniem...”

Kārsanti - atminētāji mācās praktiski rīkoties ar mīnu meklētāju. Attēlā grupas apmācītājs leitnants D. Naumovs Foto LTA

1948.gadā LPSR Ministru Padome veica vairākus pasākumus, lai apzinātu visas sprādzienbīstamās vietas un, iespēju robežās, spridzekļus padarītu nekaitīgus. 1949.gadā bez karaspēka daļu līdzdalības 333 ha platībā bija iznīcināti 5840 sprādzienbīstami priekšmeti.

Ar 1950.gada 29.jūnija PSRS Ministru Padomes izdoto rīkojumu Nr.2834-1130cc Latvijas PSR atminēšanas darbus uzdeva pabeigt līdz 1950.gada 15.novembrim, bet darbi ieilga līdz pat 1953.gada nogalei.

1950.gada pavasarī Jēkabpilī, Cēsīs un Liepājā organizēja 20 dienu kursus, kuros sagatavoja 21 atminētāju instruktorus un 167 atminētājus, bet Republikā kopā 198 cilvēki. Pēc kursu beigšanas bija nokomplektētas komandas, kuras nodeva karaspēka daļu rīcībā.

1950.gadā no 15.aprīļa līdz 20. novembrim karaspēka daļas un DOSARM atminētāju vienības veica pilnīgu atminēšanu 21,15 km² platībā, attīrīja no munīcijas 564,21 km² un pārbaudīja 1998,24 km² lielas platības, kopā 2583,6 km², kas sastādīja 284% no plānotā, izmantojot 286 300 cilvēkdienas.

Atskaitē apliecinā, ka šai laikposmā Latvijas PSR pavisam tika atklāti un iznīcināti 139 186 sprādzienbīstami priekšmeti, tai skaitā 132 644 munīcijas vienības.

О Т Ч Е Т

31
СЕКРЕТНО.
Экз. № Л.о работе команд минёров-добровольцев ДОСАРМ Латвийской ССР
по разминированию территории Латвийской ССР за 1950 год / с
15 апреля по 15 ноября 1950 года./

Наименование районов.	Работало минёров по разминированию.	Исполнено		Обнаружено и уничтожено									
		Затрачено чел/дн	Отработано пл. в га.	ПТМ	ППМ	Итого мин.	Арт. снарядов	Авиобомб метн.	Мино-метн.	Гра-нат	Прочих боеприпас.	Итого боеприпасов.	Всего взрывоопасных единиц.
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Валмерский р-н	В среднем на работе по разминированию территории работало ежедневно минёров и инструкторов 175 человек.	697	2050	-	-	-	5553	441	352	49	-	6395	6395
2. Огрский "		143	428	-	-	-	1730	34	2934	44	-	4742	4742
3. Зргленский "		421	1263	90	58	148	7041	457	3741	279	-	11518	11666
4. Дунелгавский "		997	2830	2468	2405	4973	3955	1085	3039	5454	-	13533	18306
5. Балдонский "		104	302	8	39	47	3197	10	944	14	-	4165	4212
6. Крустпилеский "		520	1500	-	-	-	494	19	173	-	-	686	686
7. Ливанский "		243	700	3	-	3	-	-	-	-	-	3	3
8. Гауенский "		11	31	-	-	-	48	-	40	-	-	88	88
9. Рижский "		351	1016	-	-	-	534	101	272	182	-	1089	1089
10. Саулкрастский "		290	720	43	-	43	1030	30	1100	50	-	2230	2273
11. Цесисский "		697	2000	-	-	-	17132	1256	7330	11975	-	37713	37713
12. Сигулдский "		18	50	-	-	-	87	-	-	-	-	87	87
13. Руенский "		191	550	-	-	-	1133	25	1203	51	-	2412	2412
14. Гулбенский "		50	149	33	56	89	349	17	153	-	-	519	608
15. Алуксненский "		565	1631	10	107	117	1426	4	1748	356	-	3634	3651
16. Апский "		16	45	10	9	19	215	-	322	3	-	540	559
17. Балвский "		277	800	-	-	-	15	-	-	-	-	15	15
18. Резекненский "		221	640	-	-	-	273	-	849	-	-	1822	1822

I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
19. Лудзенский рн.	В среднем на работе по разминированию территории работало ежедневно минёров и инструкторов 175 человек.	113	326	10	-	10	491	-	-	-	-	491	501
20. Гривский "		201	581	-	-	-	555	17	219	24	-	815	815
21. Даугавпилсский "		705	2042	-	-	-	652	53	378	56	-	1148	1148
22. Вилянский "		44	130	-	-	-	-	4	-	-	-	4	4
23. Вараклянский "		577	1700	-	-	-	1796	11	1187	304	-	3298	3298
24. Неретский "		52	150	32	-	32	232	-	120	-	-	352	384
25. Баусский "		128	372	51	181	232	2431	2	1300	654	-	4397	4629
26. Приекульский "		5075	33000	92	120	212	3421	921	2832	427	-	7601	7813
27. Алзвутский "		1406	1200	37	107	144	2727	162	2701	625	-	6215	6359
28. Окундский "		3984	25300	52	70	122	1328	67	1027	321	-	2743	2865
29. Лиепайский "		280	4500	4	-	4	605	50	97	472	-	1224	1228
30. Салдусский "		1630	13100	43	95	143	1022	80	2045	725	-	3872	4015
31. Добельский "		550	3300	39	80	119	971	90	1032	378	-	2471	2590
32. Елгавский "		373	2100	43	70	113	1201	57	741	292	-	2291	2404
33. Дундагский "		180	500	4	-	4	312	12	607	227	-	1158	1162
34. Баусский "		1840	12000	44	16	60	1680	46	687	71	-	2484	2544
35. Тукумский "		1160	5400	2	-	2	299	2	80	10	-	391	393
36. Аудский "		1436	6300	6	-	6	544	4	37	9	-	594	600
37. Вентспилсский "	131	900	-	-	-	-	-	-	7	-	7	7	
38. Талсинский "	70	300	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ИТОГО:-		25707	125906	3129	3413	6542	65179	5087	39319	23059	-	132644	139186

Стн. 3 экз.

Экз. № 1-2 - в адрес.
Экз. № 3 - в дело.
Исп. Ткаченко,
№ 0435 27. М. 50г.
ман. Диновкина.ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛЯ РЕСПУБЛИКАНСКОГО
КОМИТЕТА ДОСАРМ ЛАТВИЙСКОЙ ССР:-

Ст. инструктор по военной подготовке:-

Тимошкин /ШОНБЕРГ./
Сурин /ТКАЧЕНКО./

S L E P E N S

LATVIJAS PSR
Rūjienas rajona darba ļaužu
deputātu Padomes
IZPILDU KOMITEJA

ЛАТВИЙСКАЯ ССР
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
Руиенского районного Совета
депутатов трудящихся

№ 1/23 29. Julijs 1950 g.iz.

Latvijas P S R Ministru Padomei.

Uz Jūsu lēmumu Nr.912-cc no 1950.gada 12.Julija.

=====

Rūjienas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komiteja dara Jums zināmu, ka rajons ir atminēts un minū lauki rajona nav.

Rūjienas rajona darbaļaužu deputātu Padomes izpildu komitejas priekšsēdētāja vietn.: *M. Petersons*
/M. Petersons/

Kadru un speciālās vadītāja v.i.: *A. Rulle*
/A. Rulle/

K. Svecenis
4/27/1950

СЕКРЕТНАЯ ЧАСТЬ У.Д.
Совета депутатов Латвии ССР
Вх. 1970с на 1 л.
2 августа 1950 г.

1951.gada 3.februārī DOSARM griezās pie Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja ar lūgumu iedalīt līdzekļus 448 867 rbļ. apmērā 150 brīvprātīgo atminētāju finansēšanai, ar mērķi laika periodā no 1951.gada 15.aprīļa līdz 15.jūnijam atbalstīt armijas atminētāju darbu 275 km² lielā Latvijas PSR teritorijā (Liepājas, Priekules, Aizputes, Tukuma, Baldones un Ludzas rajonos). Bet 1951.gada 22.martā Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājs sevišķi slepenā dokumentā PSRS Ministru Padomei lūdza šiem mērķiem piešķirt 400 tūkst. rubļus, uzdot PSRS Kara ministrijai 1951.gadā pabeigt norādīto reģionu teritoriju atminēšanu un atļaut atminēšanas darbos papildus piesaistīt 150 brīvprātīgos atminētājus.

Соп. секретно

экз. № 3

г. Р и г а

№ 376с

"22" марта 1951 года

ЗАМЕСТИТЕЛЮ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ СОВЕТА МИНИСТРОВ
СОЮЗА С С Р

товарищу БУЛГАНОВУ Н.А.

В соответствии с Постановлением Совета Министров СССР от 29 июня 1950 года № 2834-1130-сс "О мерах по озончанию разминирования площадей на территории бывших военных действий" разминирование отдельных участков и площадей в 1950 году на территории Латвийской ССР проведено в 52 районах Прибалтийским военным округом. В помощь войсковым частям было привлечено 225 минеров-добровольцев Лосарма. Расходы по содержанию минеров-добровольцев проведены за счет отпущенных из союзного бюджета специальных средств.

Для завершения всех работ по разминированию в 1951 году оставшихся на проверке на разминирование 6-ти районах Латвийской ССР (Лиепайском, Приекульском, Луздуком, Тукумском, Екадопском и Лудзенском), на площади 257 кв. километров, Прибалтийский военный округ просит выделить ему в помощь войсковым частям 150 минеров-добровольцев Лосарма и отпустить на содержание их 400 тысяч рублей.

Совет Министров Латвийской ССР просит:

1. Обязать Военное Министерство СССР закончить в 1951 году разминирование отдельных участков и площадей в указанных 6-ти районах Латвийской ССР.
2. Разрешить привлечь к работе по разминированию в 1951 году 150 человек минеров-добровольцев Лосарма, и выделить из союзного бюджета 400 тысяч рублей на расходы по содержанию этих минеров.

Председатель
Совета Министров Латвийской ССР

(В. Лаце)

отп. Зенз.
экз. М1-адр.
экз. М2-постпрел.
экз. М3-в дело
исп. Шаранов тз

5-131.

ОБОРОНОНОЕ ОБЩЕСТВО СОДЕЙСТВИЯ АРМИИ,
АВИАЦИИ И ФЛОТА (ДОСААФ СССР)
РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ОРГКОМИТЕТ
ЛАТВ. ССР
г. Рига, ул. Валки № 3. Тел. 22382

ARMIJAS, AVIACIJAS UN FLOTES VEIDRIĀŠANAS
VEĢAVIENĪBAS BRĪVPRATĪGAS BĒDRĪBAS (DOSAAF)
LATVIJAS PSR
REPUBLIKAS ORGKOMITEJA
Rīgā, Valķu ielā № 3. Tēl. 22382

25 февраля 1952 года.

СЕКРЕТНО
Знак № 7

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА
ЛАТВИЙСКОЙ ССР
Тов. ЛАИНС В. В. Вх. № 555 с из 2 л.
27. февраля 1952 г.

СЕКРЕТНАЯ ЧАСТЬ У.Д.
Совета Министров Латв. ССР

28/1/52
Министр
Министр
Министр

Республиканский Оргкомитет ДОСААФ Латвийской ССР доклады Вам, что минерами ДОСААФ по разминированию территории Латвийской ССР с 25 августа по 25-е октября 1951 года проделано следующее:

В гор. Айзпуте к 25 августа 1951 года было собрано 142 человека, которые прошли обучение по 40 часовой программе под руководством офицерского и сержантского состава инженерных войск.

Допущено и приступили к работе после окончания сборов 134 человека.

Затрачено календарных дней 47 из них:

- а/ Не рабочих 8 дней
- б/ На перевозки 3 дня
- в/ Всего дней на работе 36.

Работало минеров по разминированию в начале 134 человека, под конец 129 человек.

Очищено: По Лиепайскому району - 9 кв.ки.
По Примекульскому району - 14,5 кв.ки.
По Айзпутскому району - 102 кв.ки.

Итого: - 125,5 кв.ки.

Обнаружено и уничтожено:

Противотанковых мин	- 55 штук
Противопехотных мин	- 41 штука
<hr/>	
Итого инженерных мин:	- 96 штук
Артиллерийских снарядов	- 2320 штук
Авиабомб	- 21 штука
Минометных мин	- 770 штук
Гранат	- 355 штук
<hr/>	
Итого боеприпасов:	- 3466 единиц
<hr/>	
Всего взрывоопасных единиц	- 3562.

Поступило средств на производимые работы 392 тысячи рублей /8 тысяч министерством финансов удержано/.

DOSAАF atskaitē par paveikto darbu no 1951.gada 25.augusta līdz 25.oktobrim uzskaitīts, ka-

Aizputē Inženierkaraspēka virsnieku un seržantu vadībā atmīnēšanas darbiem pēc 40 stundu programmas sagatavoti 134 atmīnētāji, kuri veica atmīnēšanas darbus Liepājas rajonā 9 km², Priekules rajonā 14,5 km² un Aizputes rajonā 102 km² lielā platībā (kopā 125,5 km²).

Tika iznīcinātas 96 mīnas no tām 55 prettanku mīnas un 41 kājnieku mīna; 2320 gab. artilērijas lādiņi, 21 aviobumba, 770 mīnmetēju mīnas, 355 granātas, kopā 3562 sprādzienbīstami priekšmeti.

Atmīnēšanas darbiem atvēlēja 392 tūkst. rubļus. 5 235 rbļ. 1953.gadā tika novirzīti par iepriekšējos gados veiktajiem darbiem.

1953.gada 20.janvāra Latvijas PSR Ministru Padomes slepenajā lēmumā Nr.49-s "Par atsevišķu Latvijas PSR vietu atmīnēšanas darbu pabeigšanu", Latvijas PSR apgabalu darbaļaužu deputātu padomju izpildu komitejām bija uzdots 1953.gada janvārī-martā veikt plašu darbu, lai atrastu sprādzienbīstamus priekšmetus un vietas, ko nepieciešams attīrīt un atmīnēt, šīs vietas shematiski attēlot ar mērogu 1:50 000 (katrā rajonā atsevišķi). Šai darbā iesaistīja apgabalu un rajonu kara komisariātus, Valsts drošības ministrijas vietējos orgānus, lauksaimniecības nodaļu, mežu saimniecības un mežniecību darbiniekus; kā arī DOSAAF komitejas un pirmorganizācijas; bija paredzēts lūgt Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniekam armijas ģenerālim I.Bagramjanam veikt nepieciešamos pasākumus, lai līdz 1953.gada 1.oktobrim atmīnētu atsevišķus laukumus, kas piesārņoti ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem un Latvijas PSR apgabala darbaļaužu deputātu padomju izpildu komitejām līdz 1953.gada 5.aprīlim iesniegt Latvijas PSR Ministru Padomei ziņas par atsevišķiem laukumiem, kurus ir nepieciešams atmīnēt.

Tādu lomu Latvijas PSR OSOAVIACHIM, vēlāk jau pārdēvētais DOSAAF veica realizējot atmīnēšanas darbus - un kā redzams pasākumu īstenošanā bija iesaistīts ievērojams skaits civiliedzīvotāju.

Vēlāk, padomju laikā, atmīnēšanas un sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanas funkcijas pārņēma un veica Mehanizētā civilās aizsardzības pulka (tautā dēvētais Sužu pulks) Atmīnēšanas vads.

Turklāt biedrība OSOAVIACHIM sagatavoja iedzīvotājus normai "Gatavs pretgaisa un ķīmiskai aizsardzībai". Skolās, iestādēs, rūpnīcās, namu pārvaldēs organizēja pulciņus. Skolu jaunatnes, iedzīvotāju izglītošanai rīkoja kursus, seminārus, praktiskās nodarbības.

Aizsardzības, aviācijas un ķīmiskās aizsardzības attīstības veicināšanas biedrības (OSOAVIACHIM) kursu dalībnieki, sestā rindā otrā no labās Velta Spilveniece, 1944.gads (LUM 2863)

Brīvprātīgā biedrība „Osoaviachims” 1948.gadā sadalījās trijās pastāvīgās biedrībās:

Vissavienības brīvprātīgā aviācijas veicināšanas biedrībā (DOSA V);
 Vissavienības brīvprātīgā armijas veicināšanas biedrībā (DOSARM); c)
 Vissavienības brīvprātīgā jūras kara flotes veicināšanas biedrībā (DOSFLOT).
 1951.gadā tās tika apvienotas zem kopēja nosaukuma Brīvprātīgā Armijas,
 aviācijas un flotes veicināšanas biedrība (DOSAAF).

Par organizācijas galvenajiem mērķiem tika deklarēti tās biedru audzināšana pastāvīgi būt gataviem aizsargāt savu Dzimteni un mīlestību pret PSRS Bruņotajiem spēkiem, propagandēt iedzīvotāju vidū militārās zināšanas, padomju tautas un tās Bruņoto spēku tradīcijas, sagatavot jaunatni dienestam Padomju armijā u.c..

DOSAAF pastāvēja no 1951.gada līdz PSRS sabrukumam 1991.gadā. Latvijā organizācija likvidēta 1991.gada 29.novembrī.

OSAVIACHIM – Padomju Armijas kaujas rezerves Goda raksts Veltai Spilveniecei par nopelniem pretgaisa ķīmiskās aizsardzības sabiedrisko instruktoru sagatavošanā, 1948.g. (LUM 2868)

Par iedzīvotāju izglītošanu un apmācību pretgaisa aizsardzībai 1950.gados

Republikāniskās komitejas DOSARM atskaitē par paveikto darbu 1950.gadā minēts, ka iedzīvotāju apmācībai bija piesaistīti 800 sabiedriskie instruktori, (kas bija par 300 cilvēkiem vairāk nekā 1949.gadā). Kopā iepriekš minētai normai tika sagatavoti 68 134 cilvēki.

Maijā un jūnijā organizēja ķīmiskās aizsardzības sacensības, kurās piedalījās 69 komandas 345 cilvēku sastāvā.

Bija izstrādāts un apstiprināts Nolikums par pretgaisa un ķīmiskās aizsardzības sacensībām.

Pieminēts, ka 1949.gadā pietrūka līdzekļu brošūru “DOSARM biedriem par pretgaisa aizsardzību” izdošanā. Latviešu valodā literatūra vēl nebija izdota un ierobežotā skaitā bija pieejami plakāti iedzīvotāju izglītošanai, kas arī atsaucās uz iedzīvotāju sagatavotības kvalitāti un kvantitāti.

Atskaitē par paveikto darbu 1951.gadā minēts, ka iedzīvotāji normai “Gatavs pretgaisa un ķīmiskajai aizsardzībai” bija sagatavoti jau 104 % apmērā.

Krūšu nozīme «Gatavs pretgaisa un ķīmiskajai aizsardzībai»

Fotostends iedzīvotāju pretķīmiskajā aizsardzībā iedzīvotāju izglītošanai, 1950.-1960.g.g.

Tālāk ieskats Valsts arhīva dokumentos par pretgaisa un ķīmiskai aizsardzībai iedzīvotāju sagatavotību 1950.gados.

Rīgas pilsētas deputātu padomes izpildkomitejas 1952.gada 20.februāra sevišķi slepenā lēmumā Nr. 138-cc par pretgaisa ķīmiskās aizsardzības un paš aizsardzības grupu locekļu sagatavošanas pilnveidošanu atzīmēts, ka netika pienācīgi izpildīts Latvijas PSR Ministru Padomes lēmums, pamatojoties uz ko uzdots apstiprināt kontroles uzdevumu pretgaisa ķīmiskās aizsardzības grupām 1952.gadam šādos apmēros:

Sagatavot 22000 iedzīvotājus atbilstoši pretgaisa ķīmiskās aizsardzības normām, 60 instruktorus, 125 paš aizsardzības grupu vadītājus, 875 posmu vadītājus un 5500 ierindas biedrus, noteikt kontroluzdevumus pilsētas rajoniem, uzdot uzņēmumu un mācību iestāžu vadītājiem komandēt cilvēkus uz sabiedrisko instruktoru sagatavošanas kursiem, uzdot pilsētas dzīvokļu pārvaldes priekšniekam 1952.gadā izveidot ugunsdzēsības posteņus 125 namu pārvaldēs ar mērķi praktisko nodarbību organizēšanai u.tml..

Совету Министров Латв

**RĪGAS PILSETAS DARBA TĀUZŪ DEPUTATU PADOMES
IZPILDĪ KOMITEJA
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
РИЖСКОГО ГОРОДСКОГО СОВЕТА ДЕПУТАТОВ ТРУДЯЩИХСЯ**

РЕШЕНИЕ № **138-сс** **СОВ. СЕКРЕТНО**

20 февраля 1952 г.

РИГА

122-сс

6/10/52

« О мерах улучшения подготовки членов общества и населения по ПВХО и групп самозащиты при жилой системе города Риги. »

Исполнительный Комитет Рижского городского Совета депутатов трудящихся отмечает, что подготовка членов общества и населения по ПВХО и групп самозащиты в жилой системе в Рижском городском Оргкомитете ДОСААФ в 1951 году проводилась слабо, в результате чего контрольное задание за 1951 год выполнено по ПВХО на 71 %, по группам самозащиты жилых домов на 68 %.

Первичные организации при домоуправлениях не везде созданы. Районные Исполнительные Комитеты не утверждали контрольного задания по ПВХО и группам самозащиты и не заслушивали председателей райоргкомитетов ДОСААФ о ходе выполнения контрольного задания по ПВХО и группам самозащиты в 1951 году.

Контроль городского и районных оргкомитетов ДОСААФ по подготовке населения к ПВХО и группам самозащиты жилых домов отсутствует. Школа ПВХО готовила инструкторов ПВХО не из первичных организаций ДОСААФ заводов, фабрик и учреждений, а из числа учащихся высших учебных заведений и школ, в результате чего подготовленные кадры выехали из города Риги.

В соответствии с постановлением Совета Министров Латвийской ССР № 147-сс от 30/1.52 г. Исполнительный Комитет Рижского городского Совета депутатов трудящихся р е ш и л :

I. Утвердить контрольное задание по ПВХО и группам самозащиты на 1952 г. по городу Риге в следующих размерах:

С. П. М. В. 100/1
Вход: 6-го из 3 л.
8 марта 52.

- 2 -

Подготовить:

1/ население по нормам ПВХО	22000 чел
в том числе детей по 8 часовым нормам	5000 "
2/ инструкторов - общественников ПВО	60 "
3/ 125 групп самозащиты жилой системы в том числе:	
а/ начальников групп самозащиты	125 чел.
б/ командиров звеньев групп самозащиты	875 "
в/ рядового состава групп самозащиты	5500 "

2. Утвердить контрольные задания по районам города согласно приложению № 1

3. Обязать Исполнительные комитеты районных Советов депутатов трудящихся г. Риги:

а/ оказать практическую помощь ДОСААФ в безусловном выполнении контрольных заданий;

б/ не реже 2 раза в год заслушивать председателей районных оргкомитетов ДОСААФ о ходе подготовки населения к ПВХО и групп самозащиты;

в/ для проведения практических занятий с группами самозащиты в каждом районе прикрепить для учебных целей одно убежище и два жилых дома, оборудованных противопожарным инвентарем;

г/ оказать помощь в создании до 15/III.1952 года при рай-оргкомитетах ДОСААФ секций ПВХО

4. Обязать директоров заводов, фабрик, учреждений и учебных заведений г. Риги из числа первичных организаций ДОСААФ выделить по одному человеку на курсы инструкторов общественников ПВХО с отрывом от производства сроком на шесть дней.

5. Обязать начальника Горжилуправления /т. ЧАХАР /:

а/ в течение 1952 года для проведения практических занятий оборудовать пожарные посты в 125 домоуправлениях;

б/ дооборудовать имеющиеся при домоуправлениях красные уголки для проведения занятий с группами самозащиты;

в/ оказать помощь в создании первичных организаций ДОСААФ при каждом домоуправлении;

Latvijas Ļeņina Komunistiskās jaunatnes savienības centrālās komitejas (ĻKJS CK) atskaitē IX kongresam (Padomju Jaunatne Nr.59 1952.03.22.) Latvijas ĻKJS CK sekretārs E.Bēmanis atzīmēja, ka “rajonos, kur nav stadionu, jau šai gadā jāuzsāk to celšana. Komjaunatnes organizācijām jābūt masu sporta pasākumu iniciatorēm, tām jāiesaista visa jaunatne fizikultūras un sporta nodarbībās. Komjaunatnes Statūti prasa, lai VĻKJS biedri neatlaidīgi apgūtu militāras specialitātes. Tomēr republikas komjaunatnes organizācijas līdz šim laikam ļoti vāji piedalās DOSAAF darbā. Mums jāizbeidz kara-fizikultūras darba nenovērtēšana jaunatnes vidū. Komjaunatnes organizācijām visnotaļ jāpalīdz jaunatnei, kas grib apgūt militāri tehniskas zināšanas, kopā ar DOSAAF un Sarkanā krusta organizācijām organizēt «Gatavs pretgaisa un ķīmiskajai aizsardzībai» un “Gatavs darbam un aizsardzībai” GDA nozīmju ieguvēju sagatavošanu.”

1952.gadā līdz 1.oktobrim pretgaisa un ķīmiskai aizsardzībai normām bija sagatavoti 72 009 cilvēki (no tiek 35016 pieaugušie un 36993 bērni), 1424 sabiedriskie instruktori; sagatavotas 151 paš aizsardzības grupas (6695 cilvēki). Republikas pilsētās, rajonos bija organizētas 83 VPGA komandu mācības kurās piedalījās 1126 cilvēki. Galvenokārt sacensībās veica šādus uzdevumus: degbumbu izraisītā ugunsgrēka dzēšana; šaušana gāzmaskā, cietušā pārvietošana nestuvēs, gāzmaskas uzvilšana, apkārtnes degazācija (apkārtnes dezinfekcija ar hlorkaļķi).

1954.gadā DOSAAF veica iedzīvotāju masveida militāro un sporta sagatavošanu dažādās specialitātēs. Pēc kontroluzdevuma plāna atbilstoši “Gatavs pretgaisa un pretķīmiskai aizsardzībai” normai bija uzdots sagatavot 65 000 cilvēkus, taču sagatavoja 72 014 cilvēkus, bet noteikto 600 sabiedrisko Pretgaisa un pretķīmiskās aizsardzības instruktoru vietā sagatavoja 1072 cilvēkus.

ОБРОБОТЛЕНАТОР СЪОБЩЕСТВЕНА АРМИЯ,
АВИАЦИЯ И ФЛОТА (ДОСААФ СССР)
РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ОРГКОМИТЕТ
ЛАТВИС ССР
1. Пуля, ул. Ракопи М. 1, к.оф. 22302

ARMĒJA, AVIACĪJAS UN FLOTES VEIKMĀJANAS
VEIKLĀVĪBNĪBAS BĒRVPĀRĀDĪBAS BĒDREIBAS (DOSAAF)
LATVIJAS PSR
REPUBLIKAS ORGKOMITEJA
Ryga, Vidzemes iela Nr. 1, k.оф. 22302

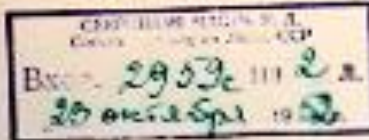
atv

53

22.

oktobra 1952 g.

СЕКРЕТНО
380. 22

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА
КОМУНИСТИЧЕСКОЙ ПАРТИИ ЛАТВИИ
ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА МИНИСТРОВ ЛССР.

На 302 в 1952 от 15.X.1952 года.

Докладывая о ходе выполнения Постановления Совета Министров Латвийской ССР № 1142 от 21 августа 1952 года о работе организации ДОСААФ по подготовке населения нормам ПВО и МПВО.

По состоянию на 1 октября этого года, проделана следующая работа:

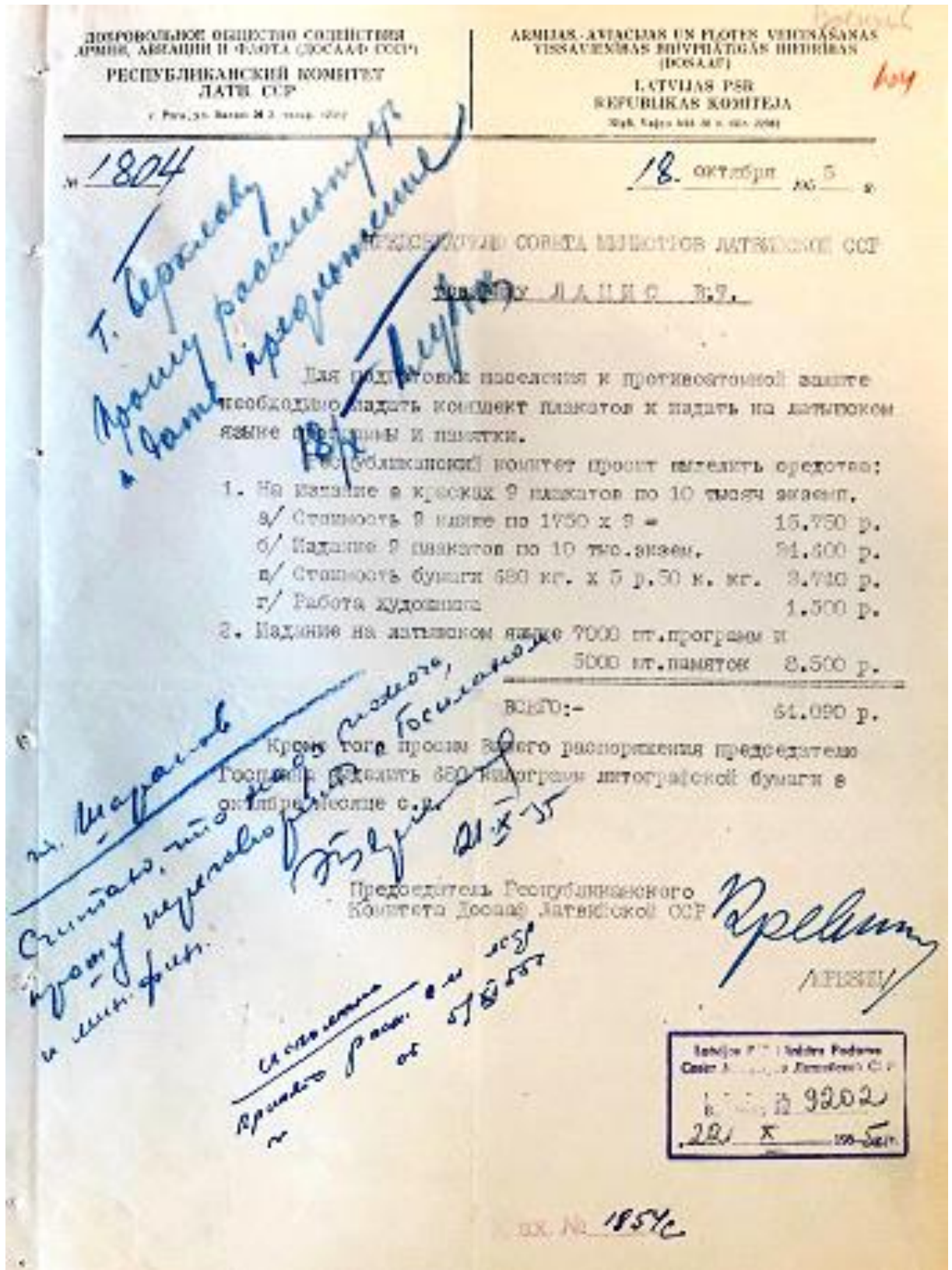
1. Подготовка населения нормам ПВО, при задании 65.000, выполнена на 72000 человек /на них 38015 чел. взрослых, 34.985 чел. детей/.
2. Закончена подготовка инструкторов-общественников ПВО. При задании подготовлено 700 человек, подготовлено 1424 человека. В основном этот контингент подготовленными, привлечен и практической работе по подготовке населения.
3. При плане подготовки I-8 групп самозащиты жилого сектора, были подготовлены 151 группа самозащиты /6695 человек/. В настоящий момент готовится 22 группы, а до конца года будет подготовлено не менее 40 групп самозащиты.
4. В период с апреля по июль месяцы с.г. в городах и районах Республики проведены 52 соревнования ПВО между ячейками организации с участием 1128 чел.

В соревнованиях выполнялись в основном следующие упражнения:

1. Тушение пожара от гидрантной защитательной авиации.
2. Стрельба в трехкратном.
3. Переноска пострадавшего на носилках.
4. Надевание противогаза из положения "Наготове".
5. Дегазация местности воздушным дегазационным прибором.

Подготовка групп самозащиты жилого сектора в городах Вентспилс, Лиепая и Елгава ведется слабо. Городские Исполкомы Советов Депутатов трудящихся несут принятая решений на сессиях заседания контроля за подготовкой групп самозащиты не установили. На заседаниях комитетов эти вопросы не заслушивались.

Республиканский Оргкомитет ДОСААФ ЛССР 24 июля за № 1816 обратил внимание председателя Вентспилского Городского Исполкома на неудовлетворительное состояние работы по ПВО и МПВО по городу Вентспилс и просит принять меры. Аналогичным письмом от 1814 от 2. июля был поставлен в известность председатель Лиепайского Городского Исполкома о состоянии дел по ПВО и МПВО. Несмотря на эти вторичные напоминания, письма оставлены без ответа.

Arhīva dokumentos vairākkārt minēts par to, ka iedzīvotāju izglītošanai vietējai pretgaisa aizsardzībai trūkst literatūras latviešu valodā.

Pildot Latvija PSR Ministru Padomes lēmumu 1955.gada nogalē DOSAAF lūdza iedalīt līdzekļus 64 000 rubļu apmērā, ar mērķi izglītot iedzīvotājus rīcībai atomkara gadījumā – 10 000 eksemplāru plakātu komplektu izdošanai latviešu valodā, 7000 gab. programmu (instrukciju) un 5000 gab. atgādņu tiražēšanai.

Vēlāk, decembrī DOSAAF priekšsēdētājs nosūta vēstuli Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētājam kur raksta, ka 1 milj. 390 tūkst. iedzīvotāju apmācībai nepieciešami 3 tūkst. kg ofestas un 3 tūkst. kg litogrāfijas papīra 8 tūkst. plakātu komplektu izgatavošanai. Plakātu komplekts sastāv no 6 lapām, kur atspoguļoti: - Atomsprādziena attēls; - Atomsprādziena postošie faktori; - Radioaktivitāte; - Ķēdes reakcija; - Iedzīvotāju pienākumi VPGA jautājumos dzīvojamā mājā; - Pašpalīdzība un savstarpējā palīdzība atomsprādziena gadījumā.

LATVIJAS PSR

Ventspils rajona Darbaļaužu
deputātu padomes
IZPILDU KOMITEJA

S. Slepenskijs
ЛАТВИЙСКАЯ ССР

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
Вентспилесского районного Совета
депутатов трудящихся

№ 3 - ss

5. janvārī 1956.g.

Latvijas PSR Ministru Padomei.

Ventspils rajona izpildu komiteja nosūta sašaurinātās izpildu komitejas sēdes protokolu Nr. 3-ss, lēmumu Nr. 367-ss un darba plānu " Par Ventspils rajona iedzīvotāju sagatavošanu pretatomu aizsardzībai. Pielikumā: protokols Nr. 3-ss uz 1 lapas, lēmums Nr. 367-ss uz 2 lapām un darba plāns uz 2 lapām.

Ventspils rajona darbaļaužu deputātu Padomes
izpildu komitejas priekšsēdētājs: *[Signature]* Verde

[Signature]
13/1

1956.g.
ВХ. № 5
"10. декабрь"
УД Совета
СЕКТОР
Министров Латв. ССР

LPRRT 28. tipogrāfija, Ventspili 349 1500

СЕКРЕТНО 33
Экз. № 1

LATVIJAS PSR MINISTRU PADOME
СОВЕТ МИНИСТРОВ ЛАТВИЙСКОЙ ССР

Rīga — Рига № 434/189с . 28. февраля 1956 г.г.

**Председателям исполкомов районных и
городских Советов депутатов трудящихся
Латвийской ССР**

По имеющимся сведениям в городах и сельской местности Латвийской ССР недостаточно развернута работа по обучению населения по противозомной защите в порядке Постановления Совета Министров Латвийской ССР от 13 июля 1955 г. № 408-48сс "О мероприятиях по МПВО в Латвийской ССР".

Совет Министров Латвийской ССР предлагает заслушать Председателя районного /городского/ Комитета ДОСААФ по указанной подготовке населения и оказать Комитету ДОСААФ должную помощь в проведении обучения населения по противозомной защите.

Заместитель Председателя
Совета Министров Латвийской ССР

/М.Плудон/

Аннот. обобщен. шпору. При ответе обязательно сослаться на наш номер

Latvijas PSR Ministru padomes 1956.gada 28.februāra nosūtītajā vēstulē Latvijas PSR rajonu un pilsētu izpildkomiteju priekšsēdētājiem rakstīts par to, ka pēc pieejamās informācijas Latvijas PSR pilsētās un laukos netiek pienācīgi veikta, saskaņā ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1955.gada 13.jūlija dekrētu Nr.408- 48ss "Par pretgaisa aizsardzības pasākumiem Latvijas PSR", iedzīvotāju izglītošana pretkodolaizsardzībā.

Tāpēc, Latvijas PSR Ministru Padome ierosina uz klausīt par norādīto iedzīvotāju apmācību rajonu / pilsētu / DOSAAF komitejas priekšsēdētājus un sniegt DOSAAF komitejai pienācīgu palīdzību iedzīvotāju apmācību veikšanai.

Ne visās Latvijas PSR pašvaldībās iedzīvotāju apmācība pretgaisa aizsardzībai norisinājās atbilstoši Latvijas PSR Ministru padomes lēmumiem un direktīvām.

1956.gada 14.aprīlī bija pieņemts jauns „PSRS Aizsardzības ministrijas nolikums par vietējo pasīvo pretgaisa aizsardzību”, kas attiecās uz iedzīvotāju obligāto izglītošanu aizsardzībai pret masu iznīcināšanas ieročiem.

Piemēram, Talsu rajona darbaļaužu deputātu padomes Izpildu komitejas 1957.gada 2.oktobra slepenajā lēmumā Nr.134-s “Par VPGA dienestu darbu un iedzīvotāju apmācību Talsu rajonā” izvērtējot pretgaisa aizsardzības stāvokli rajonā, norādīti būtiski trūkumi, par to, ka mācības norit formāli un daļa uzsāktās mācības pārtrauktas, DOSAAF komitejā nav precīzas uzskaites par mācību gaitu, iedzīvotāji pēc 10 stundu programmas apmācīti 30 %, bet pēc 22 stundu programmas tikai 18 % apmērā utt.

Tālāk doti norādījumi trūkumu novēršanai. Bija uzdots iestādēs un uzņēmumos pārorganizēt pretgaisa aizsardzības formējumus dibinot paš aizsardzības grupas, vai unitārās vienības.

- 3 -

arī atbildību par visu iedzīvotāju apmācību pretgaisa aizsardzībai sava teritorijā.

4. Noteikt ka PGA paš aizsardzības grupu un unitaro vienību priekšnieki apmācāmi darba laikā pēc 70 stundu programmas laikā no š.g. 11.novembra līdz 17.novembrim, bet sabiedriskie instruktori pēc 40 stundu programmas no š.g. 18.novembra līdz 24.novembrim. Pretgaisa aizsardzības formējumu personālā sastāva apmācības pēc paredzētas programmas uzsākt nekavējotī pēc paš aizsardzības grupu priekšnieku sagatavošanas un pabeigt 1957.gadā. Mācības izvest ārpus darba laika.

5. Noteikt, ka visi pretgaisa aizsardzības apmācībai padotie rajona iedzīvotāji no 16 gadiem un vecāki apmācāmi pēc paredzētas programmas 22 stundas ārpus darba laika. Kur instruktori jau sagatavoti, mācības uzsākt nekavējotī, kur nav sagatavoti mācības uzsākt pēc to sagatavošanas un pabeigt visu iedzīvotāju apmācību līdz 1958.gada maijam.

6. Apstiprināt ka pasniedzējus pretgaisa aizsardzības sabiedrisko instruktoru un paš aizsardzības grupu priekšnieku sagatavošanai, saskaņā ar pielikumu Nr.3.

7. Uzdot DOSAAF un Sarkanā Krusta rajona komitejam (b.b.OSIPOVAN un BEKMANEI) sagatavot vajadzīgos mācības līdzekļus, telpas un nodrošināt normālu mācības gaitu grupām, kas mācīsies darba laikā. Saskaņot līdz š.g. 1.novembrim jau apmācītus instruktorus uz instruktažu un dot norādījumus par nekavējotī mācības uzsākšanu.

8. Uzdot Talsu pilsētas izpildu komitejai (b.SMIIGAINIM) nodrošināt ar nakts mītnēm mācību kursus.

9. Uzdot PGA pilsētu, ciemu, dienestu un objektu priekšniekiem, kur mācību programma jau izņemta, izvest regulāras termiņu nodarbības reizi ceturksnī.

10. Brīdināt PGA dienestu, pilsētu, ciematu, ciemu un objektu priekšniekus, vienību komandierus un visu pretgaisa aizsardzības dienesta personāla sastāvu, ka visi dokumenti un sarakstīšanas kas attiecas uz pretgaisa aizsardzības dienestu ir slepeni un modrības neievērošana šīnī jautājumā var kaitēt valsts interesēm.

(Jemeljanovs)

Talsu rajona darbaļaužu deputātu Padomes
izpildu komitejas priekšsēdētājs.

(Lagzdipš)

Talsu rajona darbaļaužu deputātu Padomes
izpildu komitejas sekretārs.

Raksts 3 eksempl.
1 eks.lieta-rajona
PGA štābā.
1 eks.- Latvijas PSR
Ministru Padomei.
1 eks.-republikas
PGA štābam.

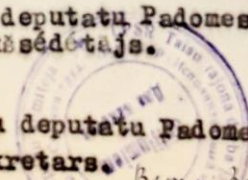

Foto-stends par iedzīvotāju pretatomu aizsardzību iedzīvotāju izglītošanai, 1950.-1960.g.g.

Dozimetrs DP-62 radioaktīvā piesārņojuma noteikšanai, 1958.g. (LUM 9112)

1958.gadā uzsāka un bija uzdots 1959.gadā veikt sabiedrisko instruktoru pārkvalifikāciju un visus pieaugušos pilsoņus sagatavot pēc I pakāpes normām «Gatavs pretgaisa aizsardzībai».

Krūšu nozīme «Gatavs pretgaisa aizsardzībai»

1959.gada sākumā DOSAAF centrālā komiteja izdeva mācību grāmatu par pretgaisa aizsardzības jautājumiem, kur varēja rast atbildes uz visiem jautājumiem, kas nepieciešami, lai izpildītu kompleksa “Gatavs pretgaisa aizsardzībai” normas.

Latvijas PSR Vietējās pasīvās gaisa aizsardzības priekšnieks ziņoja LPSR MP priekšsēdētājam par to, ka uz 1958.gada 1.janvāri republikā bija apmācīti 382 tūkst. cilvēki pēc 22 stundu programmas, kas sastāda 54 % no gadā plānotā apjoma un ietver 33 % no kopējā iedzīvotāju skaita.

1955.gada 29.jūnijā PSRS Ministru Padome pieņēma lēmumu "Par pasākumiem VPGA gatavības pilnveidošanā, lai aizsargātu iedzīvotājus un rūpniecības objektus no kodolieročiem" un "Par medicīniskās palīdzības pasākumu nodrošināšanu iedzīvotājiem kodolieroču pielietošanas gadījumā."

1949.gadā, bet pēc tam 1956.gadā precizēja vietējās pasīvās pretgaisa aizsardzības uzdevumus, kā arī vietējo CA vienību struktūru. Bija skaidrāk noformulēta to nozīme un būtība. Tika minēts, ka civilās aizsardzības vienības ir valsts aizsardzības pasākumu sistēmas sastāvdaļa, kas paredzēta, lai aizsargātu iedzīvotājus no jauniem kaujas ieročiem, radītu drošu darba vidi un nepārtrauktu darbību valsts ražošanas uzņēmumos, ja tiek veikti uzbrukumi no gaisa, kā arī palīdzētu cietušajiem un veiktu glābšanas darbus.

Sakarā ar atomieroču ieviešanu bruņojuma arsenālā no 1956.gada Vietējai pretgaisa aizsardzībai bija uzdots aizsargāt iedzīvotājus varbūtējā atomkarā un aizmugures rūpniecības objektu darbības nodrošināšanai, īpašu uzmanību pievēršot rūpniecām, kur ražoja produkciju armijas vajadzībām.

Krūšu nozīme “Vietējās pasīvās gaisa aizsardzības teicamnieks”, 1956.g

Par aktīvu dalību VPGA pilnveidojošos pasākumos, daļu un struktūrvienību labiem un teicamiem kaujas un politiskās sagatavotības rādītājiem, iedzīvotāju pretgaisa aizsardzības apmācības organizāciju, ar krūšu nozīmi “Vietējās pasīvās gaisa aizsardzības (VPGA) teicamnieks”, apbalvoja VPGA formējumu, štābu, dienestu personālsastāvu, kā arī objektu VPGA priekšniekus un pretgaisa aizsardzības sabiedriskos instruktorus.

LKP Centrālās Komitejas pārskata referātā (1958.01.24 Padomju Jaunatne) Latvijas Kompartijas XV kongresam likts uzsvars uz mūsu Dzimtenes aizsardzības spēju nostiprināšanas nepieciešamību, karaspēka kaujas gatavības celšanu, partijas politiskā darba uzlabošanu Padomju Armijā un Jūras Kara Flotē.

Partijas organizācijām uzdots sistemātiski rūpēties par vietējo pretgaisa aizsardzību, iedzīvotāju apmācīšanu aizsardzībai pret kodoluzbrukumiem, DOSAAF darba uzlabošanu.

PSRS DOSAAF (Vissavienības Sarkanā Karoga ordeņa armijas, aviācijas un flotes sadarbības brīvprātīgā biedrība) Centrālās Komitejas Goda raksts Latvijas PSR Republikāniskās DOSAAF komitejas Vietējās pretgaisa aizsardzības Rīgas skolai par sekmīgu kontroles uzdevumu izpildi sagatavojot Vietējo pretgaisa aizsardzības kontingentu, 1958.gada 12.aprīlis (LUMp 1491)

Spēcīga sanitārā kopa — katras Sarkanā Krusta organizācijas lepnums!

Sevišķi aktīvi Sarkanā Krusta biedrība darbojās kara laikā, mobilizējot savus biedrus palīdzības sniegšanai ievainotajiem un slimiem frontē un aizmugurē.

1944.gada augustā izveidoja biroju LPSR Sarkanā Krusta biedrības darbības atjaunošanai. Galvenie uzdevumi bija veicināt darba un dzīves veselības apstākļu uzlabošanu, sniegt palīdzību vietējai pretgaisa aizsardzībai, aktīvi darboties civiliedzīvotāju veselības aizsardzības jomā.

Sarkanā Krusta organizācijas turpināja rezerves medicīnisko māsu un sanitāro kopnieču sagatavošanu. Organizēja sanitāro kopu un posteņu apmācību, slimnieku kopēju apmācību, sanitāri izglītojošo darbu – sabiedrisko sanitāro inspektoru apmācību un iedzīvotāju masu sanitārās aizsardzības sagatavošanu normai “Gatavs sanitārai aizsardzībai”.

Sanitārās kopas darbojās fabrikās un rūpnīcās, kolhozos un padomju saimniecībās, dažādās iestādēs, mācību iestādēs, skolās u.c., bija izveidots un apgādāts ar medikamentiem un iekārtām plašs sanitāro posteņu un sanitāro kopu tīkls.

Sanitāros posteņus sagatavoja sniegt pirmo medicīnisko palīdzību nelaimes gadījumos un izskaidrot sabiedrībai sanitārijas un higiēnas jautājumus.

Krūšu nozīmes “Gatavs PSRS sanitārai aizsardzībai”

Pēckara gados sevišķu vērību piegriezta speciālu glābšanas komandu izveidošanai. Veidoja arī jaunatnes gaisa aizsardzības kopas, kurās iesaistīja 14.-18.gadus vecus jauniešus. Jauniešus apmācīja izpildīt ziņnešu un novērotāju posteņu dienesta pienākumus, ugunsdzēsības pienākumus un pirmās palīdzības sanitārā dienesta pienākumus.

Prast un sniegt pirmo palīdzību sev un savam biedram bija katra skolnieka un pioniera pienākums.

Krūšu nozīme “Gatavs PSRS sanitārai aizsardzībai” II pakāpe

Krūšu nozīme “PSRS sanitārās aizsardzības teicamnieks

Ar krūšu nozīmi “PSRS sanitārās aizsardzības teicamnieks” apbalvoja par aktīvu militārās medicīnas zināšanu propagandu un normatīvu veiksmīgu nokārtošanu.

Laikrakstā Madonas Arājs, Nr.49 (08.06.1945) rakstā “Sarkanā Krusta sanitārās kopas” teikts:

Sarkanā Krusta biedrību darbs sanitārās aizsardzības laukā prasa, lai uz vietām būtu pastāvīgas, cieši saliedētas, labi apmācītas speciālas formācijas. Tādas formācijas ir sanitārās kopas. To pamatuzdevums ir iesaistīties sociālistiskās Dzimtenes sanitārās aizsardzības stiprināšanas darbā, kā arī organizēt un izlietot visus līdzekļus, lai padarītu veselīgākus darba tautas apstākļus. Darba organizētāji ir sanitārie kopnieki. Lai sagatavotu to kadrus, sarīkos kursus, kas notiks Madonā. Mācību ilgums 150 stundas. Nepieciešama vismaz 4.klašu pamatskolas izglītība. Kopniekiem, kas beiguši kursus, izsniedz īpašas apliecības, kurās minēts iegūtais nosaukums. Kopnieki nēsā viņiem piešķirto formas tērpu, priekšnieki bez tam izpildāmā dienesta nozīmi. Kursos var pieteikties pie Sarkanā Krusta komitejas priekšsēdētājas L. Liepiņas (Madonas apriņķa izpildu komitejā). L. Liepiņa, Mad. apr. SKK pr.-tāja L. Liepiņa” 1946.gadā bija izdota Mācību grāmata sanitārām kopām.

Fragments no laikraksta Komunisti (Liepāja), Nr.272 (17.11.1948)

1948. gadā Liepājas laikraksts informēja, ka

“...Liepājā ir jau ap 4 000 Sarkanā Krusta biedrības biedru, 82 pirmorganizācijas, vairāk kā 100 sanitāro posteņu; pēdējie šogad vien snieguši pirmo palīdzību 3 325 gadījumos. Ap 1 900 liepājnieku nolikuši normu “Gatavs sanitārai aizsardzībai”, vairāk kā 600 skolnieku ir nolikuši normu “Esi gatavs sanitārai aizsardzībai”. Liepājā sagatavots arī liels skaits sanitāro kopnieču un ir vairāk kā 70 sanitāro inspektoru. Sarkanā Krusta biedrības Liepājas organizācija par, medicīnas māsām sagatavojusi ap mēram 140 biedres. Bez tam Sarkanā Krusta biedrības Liepājas pilsētas organizācija šogad sarīkojusi ap 70 lekciju par dažādām veselības aizsardzības tēmām un vairāk kā 300 grupu pārrunas par šiem jautājumiem.”

Sākumā tika rīkotas sanitāro kopu starprajonu sacensības un pēc tam sacensības republikas mērogā. Par republikāniskajās sacensībās iegūto I vietu piešķīra LPSR Sarkanā Krusta biedrības Centrālās komitejas ceļojošo Sarkano karogu “Labākajai sanitārajai kopai”, II vietai piešķīra Ceļojošo sudraba kausu, III vietu apbalvoja ar LPSR Sarkanā Krusta Centrālās komitejas goda rakstu.

Sanitāro posteņu sacensības organizēja arī skolās un pēc tam rajona mērogā. Skolēnus iesaistīja arī lielāka mēroga sacensībās, kur viņiem vajadzēja iejusties “ievainoto” lomā. Tika iekārtoti sanitārie stūrīši.

Piemēram, programmas “Objekts pretgaisa ķīmiskās aizsardzības laikā” ietvaros vispirms kopu dalībnieces pārbauda praksē savas teorētiskās zināšanas, pēc tam jāprot atdzīvināt dūmos pagābušu, jāsniedz pirmā palīdzība smagos apdegumu

gadījumos un kā gūtākie pārbaudījumi bija pārvarēt šķēršļu joslas un transportēt ievainoto pāri dažādiem šķēršļiem.

Neliels ieskats par sanitāro kopu sacensībām 1950.gados-

1955.gada janvārī Rīgā notika republikāniskās sacensības par rūpniecības uzņēmuma labāko sanitāro posteni, kur piedalījās Rīgas, Liepājas, Kandavas un republikas pilsētu rūpniecības uzņēmumu pārstāvji, arī Daugavpils Motociklu un velosipēdu ķēžu rūpnīcas sanitārais postenis, kurš starp septiņām komandām, ieņēma trešo vietu. Pirmās divas vietas izcīnīja Rīgas komandas.

Lauksaimniecības tehnikuma audzēknes sacensības par slimnieku ātrāku ievietošanu sanitārajā automašīnā. V. Beļeviča foto

Attēlos iemūžināti mirklī no Latvijas PSR Sarkanā Krusta sanitāro kopu neklātienes sacensību norises 1956.gada nogalē, kur sacensības Jēkabpils Lauksaimniecības tehnikuma audzēknes, kuras sacensībās ieguva trešo vietu.

LPSR Sarkanā Krusta Centrālā komiteja 1957.gadā rīkoja neklātienes vasaras republikāniskās sanitāro kopu sacensības, kur republikas pilsētās un rajonu centros sacentās 69 kopas. Vēlāk Republikāniskā tiesnešu komisija noteica sanitāro kopu sacensību rezultātus visā republikā. Pirmās vietas ieguvēji bija Daugavpils rūpnīcas “Motovelo cep” sanitārā kopa.

Pēc Nacionālajā bibliotēkā pieejamā materiāla var secināt, ka īpaši aktīvi sacensības tika rīkotas 1958.gadā un 1959.gadā, arī sadarbībā ar DOSAAF komiteju.

1958.gadā Oliņkalnā rīkoja sanitāro kopu starprajonu sacensības, kur piedalījās Pļaviņu, Krustpils, Madonas, Līvānu un Jēkabpils rajonu sanitārās kopas no dažādiem uzņēmumiem, iestādēm un skolām. Ap 150 jauno sanitāru demonstrēja savas prasmes pirmās medicīniskās palīdzības sniegšanā. Toreiz pirmo vietu ieņēma Pļaviņu rajona rūpniecības kombināta sanitārā kopa.

1958.gada maijā Rīgā, Uzvaras dienai veltītajās Proletāriešu rajona uzņēmumu, fabriku sanitāro kopu sacensībās piedalījās apmēram pieci simti jauniešu un gados vecāku sievietes. Un vēlāk, Rīgā jau sacentās Rīgas pilsētas rajonu sanitāro kopu sacensību uzvarētāji.

Attēlā: sanitāru kolona Gorkija ielā. D.Gedzjuna foto, 1958.g.27.05.

Īsi par skolu jaunatnes sacensībām: 1959.gada marta svētdienā, Liepājā, 5.vidusskolā pulcējās 20 sanitārie posteņi no desmit pilsētas skolām, kur sacensību dalībnieki demonstrēja prasmi sniegt pirmo medicīnisko palīdzību, kā arī zināšanas higiēnā un sanitārijā. Atšķirībā no iepriekšējām skatēm visi sanitārie posteņi bija uzrādījuši labas zināšanas un iemaņas. Jaunāko un vecāko grupu pirmo vietu ieguvēji saņēma ceļojošos kausus un nozīmes «PSRS sanitārās aizsardzības jaunajam teicamniekam». Otro vietu ieguvēji saņēma ceļojošos vimpelus, bet trešo vietu ieguvēji bija apbalvoti ar Latvijas Sarkanā Krusta biedrības Centrālās Komitejas goda rakstiem.

Krūšu nozīme «PSRS sanitārās aizsardzības jaunajam teicamniekam», kas tika pasniegtas skolu jaunatnei par teicamu piedalīšanos sacensībās

Attēlā: sacensību moments (1. vidusskola) un uzvarētāji jaunākajā grupā - 4. vidusskolas sanitārais postenis

Attēlā: jaunie sanitāro kopu dalībnieki sagatavo pārsējus, 1959.gada 12. aprīlis Grobiņā, Liepājas rajons

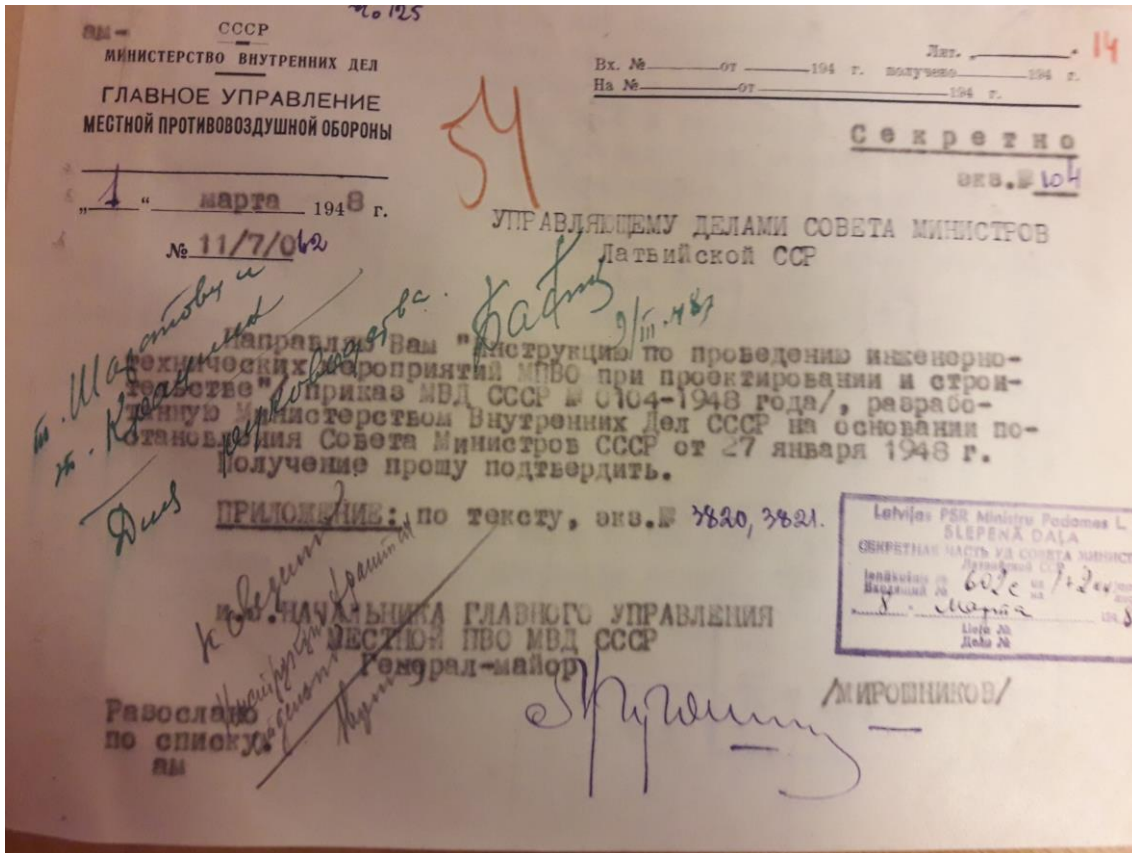
Šie nedaudzie fotoattēli raksturo nopietnu pieeju uzdevumu veikšanai, kā arī liecina par sanitāro kopu, sanitāro posteņu labu sagatavotību Vietējās pretgaisa aizsardzības uzdevumu veikšanai.

Vietējās pasīvās gaisa aizsardzības inženiertehnisko pasākumu realizācija 1948.-1960.g.g.

1950.gados Padomju savienības republikās sākās intensīva civilās aizsardzības vadības punktu, komandpunktu, aizsargbūvju un citu aizsardzības objektu celtniecība, pagrabtelpu pielāgošana patvertnēm, noliktavu mobilizācijas rezervēm pielāgošana un būvniecība sakarā ar mobilizācijas rezervju apjoma palielināšanu, stacionāro dezaktivācijas punktu būvniecība u.c., kur tika ieguldīti ievērojami līdzekļi.

Pētnieciskajā darbā ievietoti vairāki Valsts arhīva dokumenti ar izsmeļošāku informācija, lai rastos priekšstats kā toreiz bija organizēts darbs inženiertehnisko pasākumu realizēšanai iedzīvotāju aizsardzībai un kādi finanšu līdzekļi tika ieguldīti.

1947.gadā Jelgavā sakarā ar pilsētā veicamajiem celtniecības rekonstrukcijas darbiem bija paredzēts izbūvēt vienu paraugpatvertni kā paraugu vietējiem celtniekiem turpmākam darbam.

VPGA inženiertehnisko pasākumu projektēšanas un celtniecības Instrukcija no Maskavas tika saņemta 1948.gada martā.

Ieskats kā aizsākās Latvijas PSR augstāko amatpersonu vadības punkta - Grīziņkalna pazemes patvertnes būvniecības darbi, kuri tika pabeigti 1955.gadā.

1948.gada martā PSRS IeM Galvenā VPGA pārvalde piedāvāja Latvijas PSR Ministru Padomes Kara nodaļas vadītājam ierosināt izskatīšanai Latvijas PSR Ministru Padomē jautājumu par I kategorijas tehniski aizsargātu darba telpu būvniecību Republikas valdības vajadzībām, ar mērķi, lai radītu atbilstošus darba apstākļus Republikas valdības un partijas orgāniem, ja notiktu ienaidnieka aviācijas uzlidojums. Vienlaikus jautājums tika ierosināts izskatīšanai Latvijas Komunistiskās (boļševiku) partijas Centrālajā komitejā.

Latvijas PSR
Ilgas pilsētas
darbajaužu deputātu
padome
Vītolajās
pretgaisa aizsardzības
štābs

Latvijas PSR
Rīgas pilsētas
Совет
депутатов трудящихся
Штаб
местной противовоздушной
обороны

2. Мартя 1948 г./г.
№ 6/77сс
Rīgā — Рига
Tālrunis — Телефон № 21-30

№ 111

СОВ. СЕКРЕТНО.

Экз. № 1....

НАЧАЛЬНИКУ ВОЕННОГО ОТДЕЛА
СОВЕТА МИНИСТРОВ ЛАТВИЙСКОЙ С С Р

тов. ШАРАЦОВУ.

На основании указания Главного Управления Местной ПВО МВД СССР, прошу внести на рассмотрение Совета Министров Латвийской ССР вопрос о строительстве защищенных рабочих помещений 1-й категории для Правительства Республики.

Строительством защищенных рабочих помещений преследуется цель создания Правительству соответствующих условий для руководства работой Государственных и партийных органов Республики в период налетов вражеской авиации.

В случае положительного разрешения данного вопроса, прошу сообщить об этом в Штаб МПВО города для проведения подготовительных работ и составления планового задания на проектирование сооружения.

Одновременно с этим вопрос о строительстве защищенных рабочих помещений мною поставлен перед ЦК КП/б/Латвии.

НАЧАЛЬНИК М П В О ГОРОДА РИГИ

Подполковник: - *Тягунов* / ТЯГУНОВ /

НАЧАЛЬНИК ШТАБА М П В О ГОРОДА РИГИ

М а й о р: - *Кретов* / КРЕТОВ /

см. мет. в 216-е
Кретов

Отп. 2 экз.
Экз. № 1 - адрес.
Экз. № 2 - в дело.
Исполн. УИМАН.

Latvijas PSR Ministru Padome L. P.
SĒRĒKĀ DAĻĀ
СЕКРЕТНО

6/200

LPSR
RĪGAS PILSETAS DARBAĻAUŽU
DEPUTATU PADOMES IZPILDKOMITEJA

VIETĒJĀS PRETGAISA
AIZSARDZĪBAS ŠTABS

Секретно
экз. № 1... 6

ЛССР
РИЖСКИЙ ГОРОДСКОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ СОВЕТОВ ДЕПУТАТ. ТРУДЯЩИХСЯ

ШТАБ
МЕСТНОЙ ПРОТИВОВОЗДУШНОЙ
ОБОРОНЫ г. РИГИ

NR. 6/193-e ... 26 ... А пр е л я 8 194... г.

НАЧАЛЬНИКУ ВОЕННОЙ ГРУППЫ УПРАВЛЕНИЯ ДЕЛАМИ СОВЕТА
МИНИСТРОВ ЛАТВИЙСКОЙ ССР

На Ваш № 216с от 13 марта 1948г.

При этом представляется проект постановления Совета
Министров ЛССР, с пояснительной запиской к нему, по вопросу о ст-
тельстве защитных рабочих помещений для Правительства Республики
При рассмотрении проекта постановления до внесения его на обсужд-
ние на Совете Министров, прошу вызвать представителей Штаба МПВО
города для представления дополнительных пояснений.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Упомянутое на " 3 " листах.

Отп. 2 экз.

1- адрес

2- дело

Исполн. Упман
Маш. К.Т.

Latvijas PSR Ministru Padomes L. P.
SĒPĒNĀ DAĻA
СЕКРЕТНАЯ ЧАСТЬ ЦЕНТРАЛЬНЫХ ШТАБА МПВО ГОРОДА РИГИ

Изыскана на 996с 4 МАЙОР:
Решением 28 апреля 1948 г. /р.г.

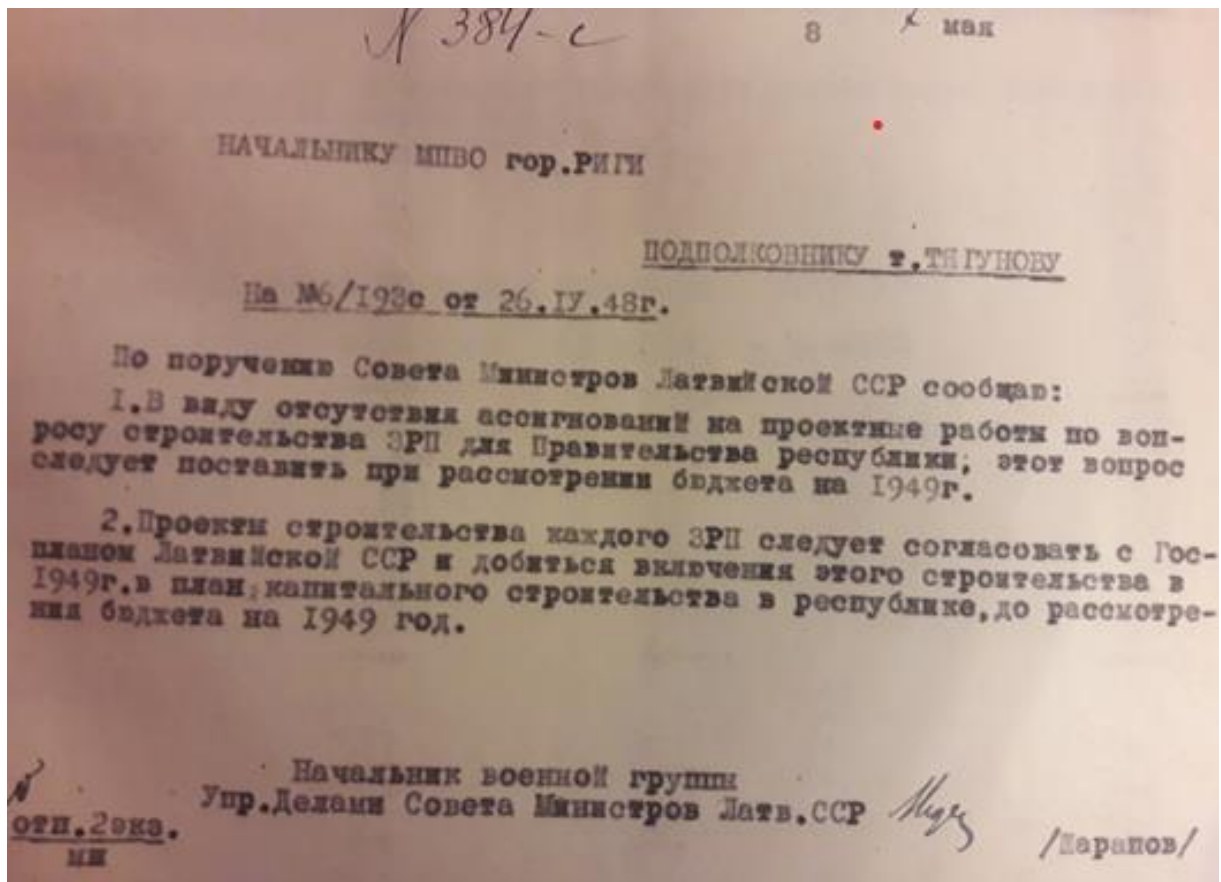
НАЧАЛЬНИК ШТАБА МПВО ГОРОДА РИГИ
ПОДПОЛКОВНИК: [Подпись]

[Подпись] /ТЯГУ

[Подпись] /СЕКРЕТНО

Rīgas pilsētas VPGA štāba priekšnieka 1948. gada aprīlī adresētajā vēstulē Latvijas PSR Ministru Padomes Kara nodaļas vadītājam Paskaidrojošā rakstā par tehniski aizsargātu darba telpu būvniecību minēts, ka Republikas valdībai piedāvāts izbūvēt pazemē savrup stāvošu plānveida konstrukcijas dzelzbetona būvi, cik to atļauj gruntsūdeņi. Atbilstoši reljefam būvē paredzēt ar telefonu, telegrāfa un radiosakariem nodrošinātas darba, atpūtas, kā arī nepieciešamās palīgtelpas Augstākās Padome, Ministru Padomes un LPSR Komunistiskās partijas Centrālās komitejas vadošajiem darbiniekiem. Tikai grunts izpētes darbu veikšana un projekta tāmju sastādīšana tika novērtēta orientējoši 100 tūkst. rubļu apmērā.

Projekta tāmes dokumentāciju ierosina iesniegt Latvijas PSR Komunālās saimniecības ministrijas projektēšanas trestam, kuram jau iepriekš ir bijusi pieredze šādu būvju projektēšanā.

1948.gada aprīlī LPSR MP Lietu pārvaldes kara grupas priekšnieks paziņoja Rīgas pilsētas VPGA priekšniekam par līdzekļu trūkumu tehniski aizsargātu darba telpu būvniecībai un piedāvāja minēto jautājumu iekļaut izskatīt budžetu 1949.gadam.

1951.gadā Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājs atbalstīja LPSR IeM priekšlikumu par divu aizsargbūvju izbūvi, Ministru padome lūdza PSRS Valsts plānu komitejai iedalīt līdzekļus aizsargbūvju izbūvei 1952.gadā 2,5 milj. rbļ., tai skaitā projektēšanas darbiem 200 tūkst. rubļu apjomā.

216/1609-с

8 декабря 1951

СОВ. СЕКРЕТНО

экз. № 2

ЗАМЕСТИТЕЛЮ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ГОСПЛАНА СОЮЗА ССР

товарищу ДЕТЯРЬ Д.Д.На № 2753-сс от 28.XI-1951 года

Совет Министров Латвийской ССР поддерживает внесённое предложение Министра внутренних дел Союза ССР товарища Круглова С.Н. о намечаемых по Латвийской ССР на 1952-1955 годы капиталовложениях в сумме 16,3 млн. рублей для строительства защитных сооружений местной противовоздушной обороны, но одновременно просит включить в намечаемый план защитных сооружений МПВО строительство двух закрытых рабочих помещений /ЗРП/ в городе Риге для Правительства Латвийской ССР и ЦК КП/б/ Латвии, стоимостью обоих 3,4 млн. рублей.

В проекте Постановления Совета Министров Союза ССР по данному вопросу просим указать конкретно объекты и суммы затрат, относящиеся к 1952 году, так как Постановлением Совета Министров Союза ССР от 19 ноября 1951 года № 4800-2500-с на все мероприятия МПВО по Латвийской ССР утверждено на 1952 год только 500 тысяч рублей и при том не на все объекты, указанные в проекте Постановления Совета Министров СССР, приложенном к Вашему письму № 2753-сс.

Совет Министров Латвийской ССР просит предусмотреть в 1952 году на мероприятия МПВО по Латвийской ССР 2,5 млн. рублей, в том числе:

1. На окончание строительства командного пункта МПВО и ЗРП, гор. Рига - 600 тысяч рублей;
2. строительство и оборудование КП службы МПВО района - 150 тысяч рублей;
3. строительство двух вышковых разведывательных пунктов Штаба МПВО гор. Риги - 50 тысяч рублей;
4. усовершенствование убежищ второй категории и приспособление подвальных помещений под убежища второй категории / по Министерству коммунального хозяйства/ - 900 тысяч рублей;

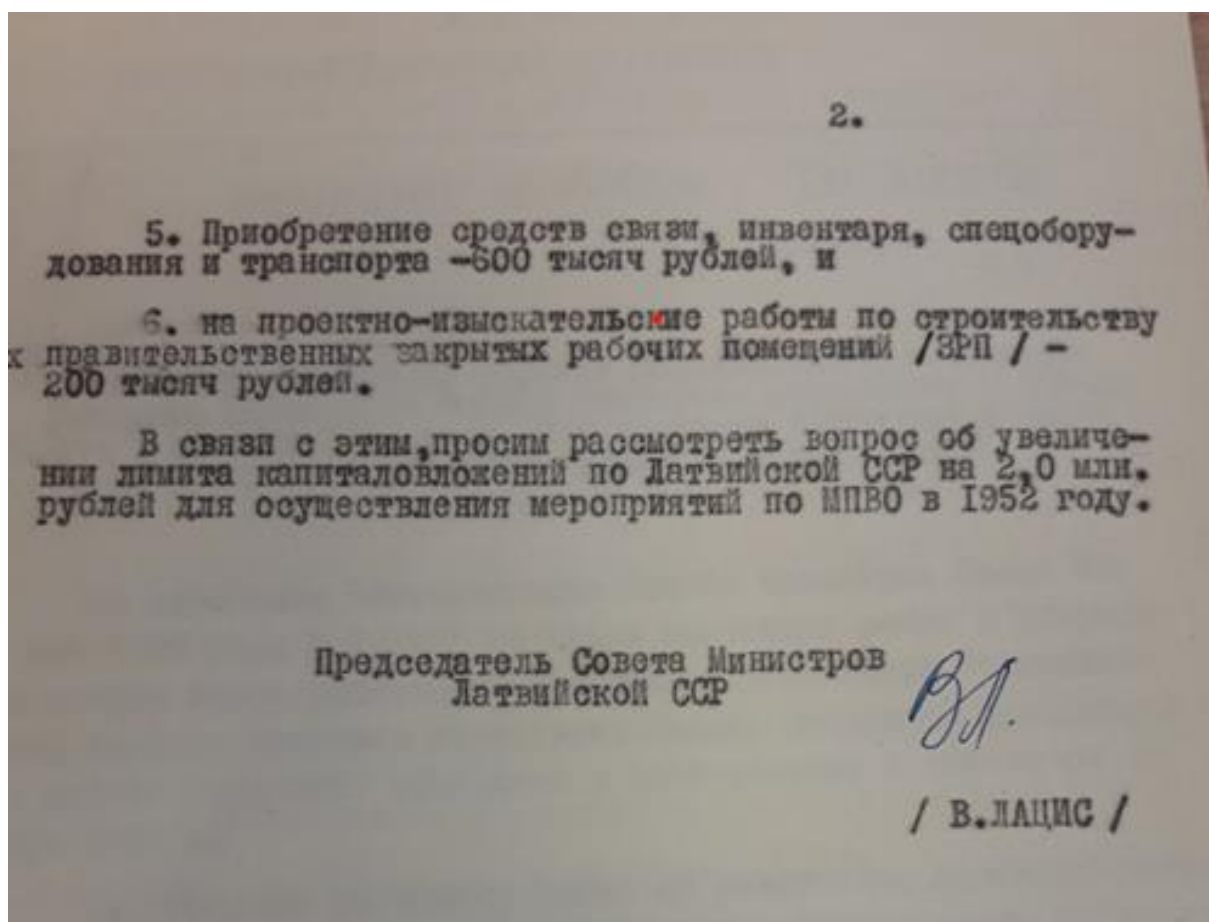
1952.gadā VPGA pasākumu īstenošanai VPGA aizsardzības būvju celtniecībai 1952.-1955.gadiem tika pieprasīti 16,3 miljoni rubļu kapitālieguldījumi, vienlaikus no pieprasītajiem līdzekļiem 3,4 miljoni rubļu paredzēti divu tehniski aizsargātu darba telpu būvniecībai Rīgā Latvijas PSR

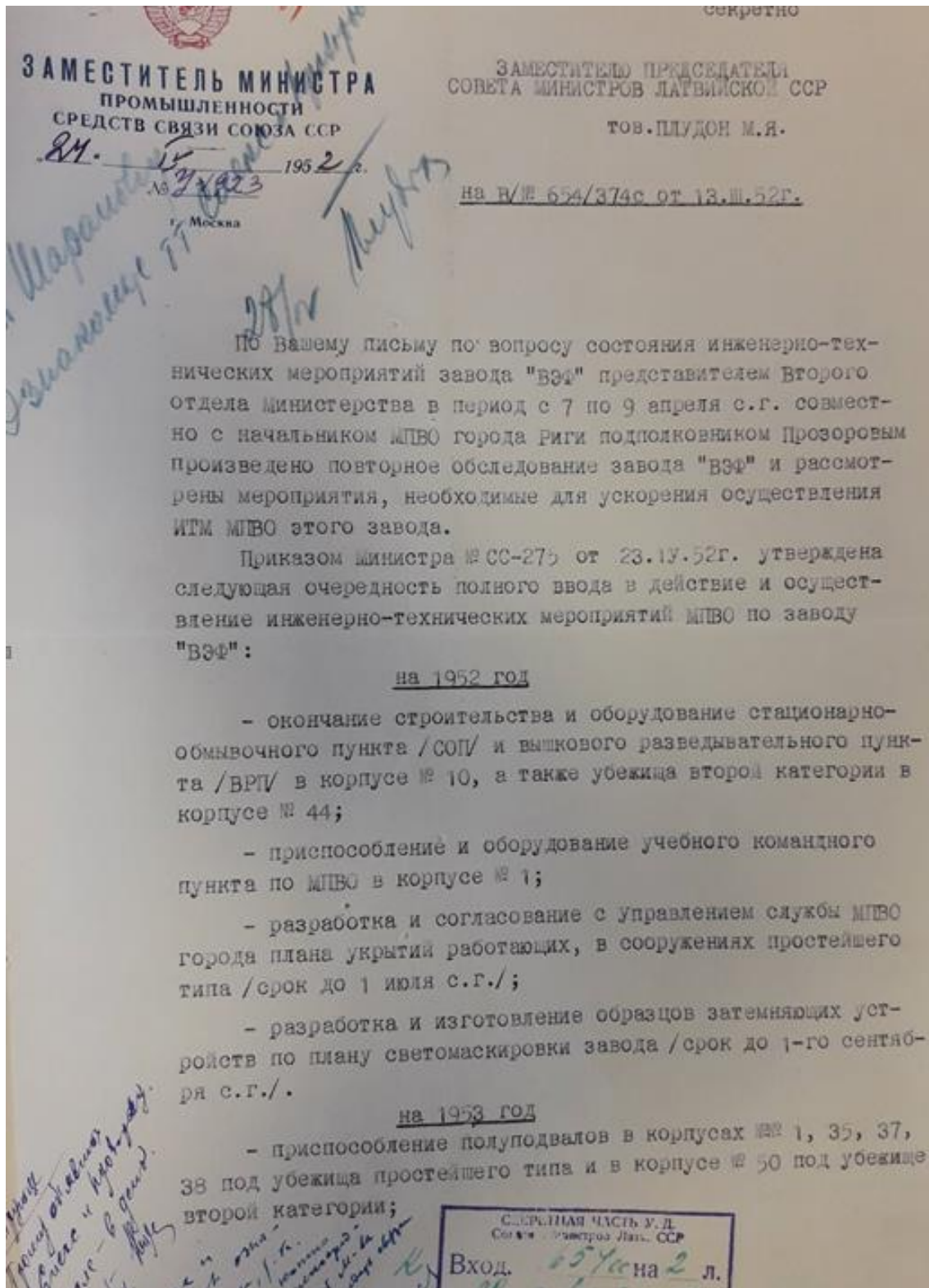
Augstākās Padomes, Ministru Padomes un Latvijas PSR Komunistiskās partijas Centrālās komitejas vajadzībām.

Latvijas PSR Ministru padome VPGA pasākumiem 1952.gadā lūdz paredzēt 2,5 miljonus rubļu tai skaitā:

1. Rīgas VPGA komandpunkta un tehniski aizsargātu darba telpu celtniecības darbu pabeigšanai - 600 tūkst. rubļus
2. VPGA Rajona dienesta komandpunkta celtniecībai un aprīkošanai 150 tūkst.rubļus;
3. Rīgas pilsētas VPGA štāba divu izlūкторņu būvniecībai – 50 tūkst. rubļus;
4. Komunālās saimniecības ministrijas objektu II kategorijas patvertņu pilnveidošanai, pagrabtelpu piemērošanai patvertnēm 900 tūkst. rubļus;
5. Sakaru līdzekļu, inventāra, speciālā aprīkojuma un tarnsportlīdzekļu iegādei 600 tūkst.rubļus;
6. divu tehniski aizsargātu darba telpu būvniecības projektēšanas un izmeklēšanas darbiem 200 tūkst. rubļus;

Sakarā ar to VPGA pasākumu realizēšanai bija ierosināts 1952.gadā kapitālieguldījumu limitu palielināt par 2,0 milj. rubļu.

Pēc atkārtotas rūpnīcas "VEF" apsekošanas PSRS sakaru līdzekļu rūpniecības ministra vietnieks 1952.gada 24.aprīļa adresētajā vēstulē LPSR Ministru padomes priekšsēdētāja vietniekam akcentēja nepieciešamību paātrināt rūpnīcas VPGA inženiertehnisko pasākumu īstenošanu.

Attiecīgi tika sastādīts Inženiertehnisko pasākumu īstenošanas plāns 1952.-1955.g.g., paredzot:

-1952.gadā pabeigt stacionārā mazgāšanas punkta, rūpnīcas 10.korpusa izlūktorņa un 44.korpusā otrās kategorijas patvertnes izbūvi un aprīkošanu, VPGA mācību komandpunkta pielāgošanu un aprīkošanu rūpnīcas 1.korpusā ;

-1953.gadā rūpnīcas korpusos Nr.Nr.1., 35., 37., 38. puspagrabtelpas pielāgot par vienkārša tipa patvertnēm, korpusā Nr.50 puspagrabteļu izveidot par 2.kategorijas patvertni; triju atsevišķi stāvošu otrās kategorijas patvertņu būvniecību; korpusā Nr. 41 piemērot telpu apģērbu degazācijas stacijas un transporta degazācijas stacijas vajadzībām.

-1954.-1955.g.g. rūpnīcas Nr.16 korpusā izbūvēt VPGA A klases komandpunktu, 2.kategorijas patvertni un stacionāro medicīniskās palīdzības punktu.

1953.gada Latvijas PSR pilsētu-punktu VPGA aizsardzības būvju plānā bija iekļauta:

- 2.kategorijas komandpunktu būvniecība vai to uzlabošana Rīgā, Liepājā, Daugavpilī un Jelgavā par kopējo summu 400 tūkst.rubļu.

- Piecu izlūktorņu būvniecību Rīgā (3 gab.), Liepājā un Daugavpilī par 100 tūkst.rubļiem.

- Otrās kategorijas patvertņu uzlabošana un pagrabteļu piemērošanu patvertnēm Rīgā, Liepājā, Daugavpilī un Jelgavā par kopējo summu 1 milj. 500 tūkst. rubļiem.

Valsts arhīva dokumenti par VPGA apliecina, ka 1954.gada maijā 2.kategorijas patvertnēs iespējams izvietot tikai 4,8% Rīgas pilsētas iedzīvotāju.

Aptuveni 400 pagrabi būtu pielāgojami 2.kategorijas patvertņu ierīkošanai, bet trūkstot finanšu līdzekļu.

Minēts, ka ar patvertnēm nepietiekami nodrošināti rūpniecības objekti, pilsētas skolas, medicīnas, bērnu iestādes un, atbilstoši pieprasīti papildus kapitālieguldījumi 3,0 miljoni rubļu gadā.

1821/739сс

10 сентября 4

Сов. секретно
~~Экз. № 1~~

Председателю исполкома Рижского
городского Совета депутатов трудящихся
тов. Лецису В.П.

Совет Министров Латвийской ССР отмечает, что утвержденный на 1954 год план строительства сооружений МПВО по городу выполняется неудовлетворительно.

Предусмотренное планом строительство трех командных пунктов 2-й категории и приспособление подвалов под убежища 2-й категории ведется крайне медленно, из 1123,9 тыс. руб. выделенных на это строительство на 1 августа 1954 года освоено только 628,6 тыс. руб., а строительство трех вышковых-разведывательных пунктов и дооборудование склада центральным отоплением еще не начато.

Совет Министров Латвийской ССР предлагает принять срочные меры по развертыванию строительства сооружений МПВО, обеспечив полное освоение выделенных средств для этих целей по плану строительства сооружений МПВО на 1954 год.

О принятых мерах сообщите Совету Министров Латвийской ССР к 15 октября 1954 года.

Заместитель Председателя
Совета Министров Латвийской ССР

М. Плудон
М. Плудон

Душманов
8/11

Кашинин

В К № 1821-с
от 26/IX 1954

Мор

1954.gada septembrī LPSR MP priekšsēdētāja vietnieks Rīgas pilsētas strādnieku deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājam nosūta vēstuli, kur atzīmēts, ka pilsētā neapmierinoši tiek īstenots VPGA apstiprinātais 1954.gada aizsardzības būvju izbūves plāns.

Ieplānoto triju 2.kategorijas komandpunktu būvniecība un pagrabu pielāgošana 2.kategorijas patvertnēm notiek lēni, no piešķirtajiem 1 milj. 123,9 tūkst. rubļ. uz 1.augustu apgūti 628,6 tūkst. rubļi, bet nav uzsākta trīs izlūкторņu būvniecība un noliktavas aprīkošana ar centrālo apkuri.

Latvijas PSR Ministru Padome ierosina veikt steidzamus pasākumus MPVO būvju būvniecības paplašināšanai, nodrošinot šiem mērķiem piešķirto līdzekļu pilnu izlietojumu atbilstoši VPGA būvju būvniecības plānam.

Par veiktajiem pasākumiem Rīgas pilsētas strādnieku deputātu padomes izpildkomitejai uzdots ziņot Latvijas PSR Ministru Padomei līdz 1954.gada 15.oktobrim.

Сов.секретно

П Л А Н

государственных капитальных вложений и ввода в действие сооружений местной противовоздушной обороны (МПВО) на действующих объектах, расположенных в 87 городах - пунктах и на отдельно стоящих объектах, отнесенных по МПВО к особо важным в первой категории согласно Постановлению Совета Министров СССР от 15 июля 1956г. № 816-455 по Совету Министров Латвийской ССР на 1956-1960 годы

(Объем капитальных вложений в ценах, действующих на I.VII-1956г.)

Наименование	Единица измерения	1956-1960гг.					
		Всего	в том числе:				
			1956г.	1957г.	1958г.	1959г.	1960г.
Объем капитальных вложений - всего	млн.руб.	23,4	2,1	3,5	4,5	5,5	7,8
Строительство убежищ 3 класса	штук	88	-	14	21	23	30
Реконструкция и усовершенствование убежищ 2-й категории под убежища 4 класса	"	142	-	25	30	35	52
Строительство командных пунктов 2 класса	"	1	-	1	-	-	-
Строительство командных пунктов 3 класса	"	1	-	-	-	-	1
Строительство (приспособление) сооружений противохимической защиты	"	6	-	-	2	2	2
Строительство стационарных пунктов медицинской помощи	"	1	-	-	-	-	1

НАЧАЛЬНИК ВТОРОГО ОТДЕЛА
ГОСИТАНА СССР

(Израховский)

Lai īstenotu VPGA aizsargbūvju celtniecību un nodošanu ekspluatācijā Latvijas PSR 87 pilsētu-punktu un citos atsevišķi stāvošos objektos, laikā no 1956.gada līdz 1960.gadam plānoja kapitālieguldījumus par kopējo summu 23,4 miljons rubļu apjomā.

Plānā bija paredzēta VPGA īpašas kategorijas un pirmās kategorijas objektu būvniecība un rekonstrukcija:

88 - 3. kategorijas patvertņu izbūve;

142 - 2.kategorijas patvertņu rekonstrukcija un labiekārtošana atbilstoši

4. kategorijas patvertnēm;

viena - 2. kategorijas komandpunktu izbūve;

viena - 3. kategorijas komandpunktu izbūve,

6 - ķīmiskās aizsardzības objektu būvniecība (pielāgošana);

viena - stacionārā medicīniskās palīdzības punktu izbūve.

Pēc Latvijas PSR Iekšlietu ministrijas lūguma Latvijas PSR Komunālās saimniecības ministrijas Eksperimentālā rūpnīca „Komunaļņiks” 1957.gadā apguva un 1958.gadā uzsāka ražot universālas stacionāras degazācijas kameras UK 55 apģērbus, apavu, ķīmiskās aizsardzības līdzekļu degazācijai un dezinfekcijai ražošanu. Plānoja gadā saražot desmit UK-55 kameras.

Līdzekļu trūkuma dēļ ielānotos darbus 1957.gadā nepabeidza, plānoja pabeigt trīs kameru būvniecību 1958.gada februārī, bet vēl papildus divu kameru būvniecībai netika iedalīti materiāli.

Vēlāk PSRS Iekšlietu ministrija ierosināja uzdot rūpnīcai “Komunaļņik” laikā no 1959. – 1965.gg. izgatavot 1600 kameras visu padomju republiku vajadzībām, uz ko Latvijas PSR Valsts plānu komisija atbildēja, ka rūpnīca "Komunaļņik" ir palīguzņēmums, galvenokārt ražo speciālu nestandarta aprīkojumu un instrumentus republikas pašvaldību uzņēmumiem (pirtīm, veļas mazgātavām un frizētavām), reģionālajiem remontceltniecības kantoriem, un esošajās ražotnēs nav iespējams attīstīt minēto degazācijas kameru izgatavošanu bez rūpnīcas paplašināšanas un rekonstrukcijas, bet uzņēmumam nav brīvas teritorijas.

Секретно
Экз. № 1

LATVIJAS PSR MINISTRU PADOMES
VALSTS PLĀNA KOMISIJA
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПЛАНОВАЯ КОМИССИЯ
RĪGA, VALDĪBAS NAMĀ СОВЕТА МИНИСТРОВ ЛАТВИЙСКОЙ ССР РИГА, ДОМ ПРАВИТЕЛЬСТВА

№ 117-с 20 марта 1958 г.

*Т. Маринку
Информационный кабинет*

СОВЕТУ МИНИСТРОВ ЛАТВИЙСКОЙ ССР

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

по письму Первого Заместителя Министра внутренних дел СССР - т.Переверткина № 801/П от 10 марта 1958 года по вопросу изготовления спецкамер УК-55. -

22/м

Завод "Коммунальник" Министерства коммунального и местного хозяйства Латвийской ССР является подсобным предприятием, выпускающим, в основном, специальное нестандартное оборудование и инструмент для коммунальных предприятий республики (вань, прачечных и парикмахерских), а также районных ремонтно-строительных контор.

В порядке эксперимента, по просьбе Министерства внутренних дел Латвийской ССР, в 1957 году завод приступил к освоению производства спецкамер, а с 1958 года - к их выпуску. На 1958г. предусматривается изготовить 10 камер УК-55.

Увеличить производство этих камер на существующих производственных площадях не представляется возможным, а расширение и реконструкция завода "Коммунальник" не может быть осуществлена из-за отсутствия свободной территории близ предприятия. Поэтому принять к исполнению заявку Министерства внутренних дел Союза ССР на изготовление спецкамер не представляется возможным.

*Начальник
24/03/1958г.
2577/МЗс*

Председатель
Госплана Латвийской ССР *Чулит* (А.ЧУЛИТ)

Специальный Управления делами Совета Министров Латвийской ССР
Вх. № 577

не-4

29

Секретно

экз. № _____

ОРИЕНТИРОВОЧНАЯ ПОТРЕБНОСТЬ

системы местной противовоздушной обороны в камерах УК-55 на 1959-1965 годы.

Наименование изделий	Годы	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	Всего
Количество камер УК-55		450	300	250	200	150	150	100	1600

ПРИМЕЧАНИЕ: Потребность исчислена на основании донесений штабов МПВО союзных республик.

НАЧАЛЬНИК ШТАБА МЕСТНОЙ ПВО
СТРАНЫ

генерал-лейтенант

Ш. Шередега
(ШЕРЕДЕГА)

" 8 " марта 1958 года

Izmantotā literatūra, interneta resursi, atmiņu pieraksti un citi avoti:

1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas, Latvijas sarkanais krusts, 1997.g.

Latvijas Kareivis, Nr.59 (15.03.1934)

Latvijas Kareivis, Nr.228 (07.10.1936)
 Edgars Andersons Latvijas bruņotie spēki un to priekšvēsture, (1983)
 Ventas Balss, Nr.118 (17.10.1936)
 Kurzemes Vārds, Nr.237 (18.10.1937)
 Saldus Avīze, Nr.289 (11.01.1938)
 Latvijas Kareivis, Nr.27 (02.03.1937) Oficiālā daļa
 Vald. Vēstn. (1934.g., 238 nr.),
 Latvijas Kareivis, Nr.223 (01.10.1938)
 Jaunākās Ziņas, Nr.51 (04.03.1937)
 Avīzē Latvijas Kareivis, Nr.210 (16.09.1938)
 Rīts, Nr.264 (26.09.1937)
 Atpūta, Nr.726 (30.09.1938)
 Zemgales Balss, Nr.240 (21.10.1938)
 Brīvā Zeme, Nr.238 (19.10.1938)
 Jaunākās Ziņas, Nr.212 (19.09.1939)
 Rīts, Nr.258 (18.09.1939)
 Padomju Latvija, Nr.70 (30.10.1940)
 Liesma (Valmiera), Nr.69 (01.01.1941)
 Cīņa, Nr.96 (20.04.1941)
 Cīņa, Nr.20 (22.01.1941)
 Cīņa, Nr.150 (23.06.1941)
 Ventas Balss, Nr.37 (12.05.1942)
 Ventas Balss, Nr.15 (20.02.1942)
 Malienas Ziņas, Nr.44 (04.11.1943)
 LVA, 270.f., 1.s.apr., 852.l., 98., 99.lp.
 Bērniība 1948.11.01
 Daugavas Vēstnesis, Nr.84 (09.04.1944)
 Komunists (Liepāja), Nr.56 (20.03.1959)
 Padomju Daugava (Daugavpils), Nr.197 (19.12.1957)
 Jaunais Ceļš (Aizpute), Nr.59 (20.05.1958)
 Sarkanais Stars (Gulbene), Nr.64 (29.05.1954)
 1954.11.27 Cīņa
 Cīņa, Nr.169 (19.07.1957)
 Brīvā Daugava (Jēkabpils), Nr.10 (22.01.1957)
 Cīņa, Nr.118 (21.05.1958)
 Cīņa, Nr.110 (11.05.1958)
 Cīņa, Nr.124 (28.05.1958)
 Komunists (Liepāja), Nr.56 (20.03.1959)
 Komunists (Liepāja), Nr.95 (16.05.1959)
<https://www.sovietznak.ru>
<https://streetmarket.ru>
<http://www.allfaler.ru>
 Latvijas Valsts Arhīva dokumenti Fonda Nr.270 apr.nr.1-c Lietas; 54; 168